

**ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**DEPARTMENT OF ARCHIVAL, LIBRARY AND INFORMATION STUDIES
SCHOOL OF MANAGEMENT, ECONOMICS AND SOCIAL SCIENCES**

Πτυχιακή Εργασία

Συμβολή στην εργογραφία και τη βιβλιογραφία του

Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1824-1879)

Δημοσιεύματα 1847-2020

Ευσταθία Πολίτη

(AM: 59917107)

Επιβλέπων:

Κωνσταντίνος Κυπριανός

Αθήνα, Ιούνιος 2021

Επιτροπή Εξέτασης

1. Ονοματεπώνυμο

Κωνσταντίνος Κυπριανός, Επίκουρος Καθηγητής

2. Ονοματεπώνυμο

Ευτυχία Βραϊμάκη, Επίκουρη Καθηγήτρια

3. Ονοματεπώνυμο

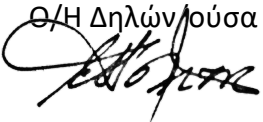
Αλέξανδρος Κουλούρης, Αναπληρωτής Καθηγητής

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο/Η κάτωθι υπογεγραμμένος/η ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΠΟΛΙΤΗ, με αριθμό μητρώου 59917107 φοιτητής/τρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο/Η Δηλών/ούσα

Ευχαριστίες – Αφιερώσεις

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς τον καθηγητή μου, κύριο Κωνσταντίνο Κυπριανό, για την υποστήριξη, την καθοδήγηση και την άψογη συνεργασία μας. Ευχαριστώ ιδιαίτερα τον Ομότιμο Διευθυντή Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών στον Τομέα Νεοελληνικών Σπουδών, κύριο Τριαντάφυλλο Σκλαβενίτη, για την απέραντη γενναιοδωρία του σε υλικό και χρόνο που μου διέθεσε.

Περίληψη στα ελληνικά

Η παρούσα εργασία συνιστά μια συμβολή σε μια απόπειρα καταγραφής της εργογραφίας του ποιητή Αριστοτέλη Βαλαωρίτη και της βιβλιογραφικής παραγωγής που αυτή προκάλεσε, με στόχο να αναδειχθούν ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία για την εξέλιξη και τους σταθμούς των Βαλαωριτικών σπουδών. Η βιβλιογραφία καλύπτει το χρονικό διάστημα 1847-2020, περιλαμβάνει 452 λήμματα και χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο αναγράφονται οι αυτοτελείς εκδόσεις των έργων του ποιητή, το μεταφραστικό του έργο, οι κοινοβουλευτικές ομιλίες του και οι επιστολές του, στις συνολικές εκδόσεις των έργων του, αλλά και σε ειδικά δημοσιεύματα. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει δημοσιεύματα – μελέτες και άρθρα – για τον ποιητή και το έργο του. Η εκδοτική κινητικότητα των δημοσιευμάτων – εργογραφίας και βιβλιογραφίας – παρουσιάζεται και αναλύεται μέσω πίνακα και γραφημάτων ανά δεκαετία. Περιλαμβάνεται αναλυτικός κατάλογος των βιβλιογραφιών και των δικτυακών τόπων που χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και ευρετήριο κύριων ονομάτων στο τέλος – προσώπων, τόπων και θεσμικών φορέων, ώστε ο χρήστης να εντοπίζει αφενός τον συγγραφέα που αναζητά και αφετέρου να μπορεί να παρακολουθεί τον αριθμό δημοσιευμάτων ανά έτος, τη γεωγραφία των εκδόσεων των μελετητών του Βαλαωρίτη και τους φορείς που εμπλέκονται και να συναθροίζει τις συμβολές του.

Λέξεις Κλειδιά: Βαλαωρίτης, Αριστοτέλης; Εργογραφία; Βιβλιογραφία; Βιβλιογραφική καταγραφή; Εκδοτικό έργο; Νεοελληνική λογοτεχνία; 19^{ος} αιώνας.

Περίληψη στα αγγλικά

This thesis attempts to record the published work of the poet Aristotelis Valaoritis – his stand-alone publications, his translations of foreign poets, his parliamentary speeches and his letters – either in total editions of his work or in special publications, as well as other scholars' work referring to him. The goal of this bibliography is to highlight quantitative and qualitative data on Valaoriti's studies and depict the desiderata concerning this topic. Emphasis is laid on the production of his publications and the publications for him through tables, charts and diagrams per decade. Included is a comprehensive list of bibliographies and websites we used for this purpose. In the end of the thesis there is an index which lists names, places and institutional bodies, so that the reader can find the author he is looking for, can follow the number of publications per year, as well as the geography of the publications and the institutional bodies which were involved in order to assess each contribution.

Keywords: Valaoritis, Aristotelis; Bibliography; Publications; Neohellenic literature; 19th century.

Πίνακας περιεχομένων

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ	2
ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	3
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ – ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗΣΤΑΑΓΓΛΙΚΑ	6
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1.1 ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΤΟΠΙΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΕΡΙ ΒΑΛΛΩΡΙΤΗ	8
1.2 Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ: ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΔΟΜΗ	11
1.3 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΑΝΑ 10ΕΤΙΑ	12
1.4 ΠΗΓΕΣ	14
1.5 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ	14
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΛΩΡΙΤΗΣ: ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	15
ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΑΝΑ 10ΕΤΙΑ	20
ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΑΝΑ 10ΕΤΙΑ	21
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ	22
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	25
Α΄. ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΒΑΛΛΩΡΙΤΗ	28
Β΄. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ	51
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΩΠΩΝ, ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΘΕΣΜΩΝ	85

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι βιβλιογραφίες αποτελούν τα σημαντικότερα εργαλεία για τη συστηματική και μεθοδολογική μελέτη της λογοτεχνίας, καθώς λειτουργούν ως ενημερωμένες βάσεις δεδομένων ή ακόμα και δευτερογενών δεδομένων στις οποίες μπορεί να ανατρέξει ο κάθε μελετητής, ειδικός ή μη.¹ Ο ρόλος της βιβλιογραφίας καθίσταται ιδιαίτερα σημαντικός για την γενική εποπτεία του έργου του Βαλαωρίτη, αλλά και της εξέλιξης και των σταθμών των βαλαωριτικών σπουδών γενικότερα. Συνεπώς, η συστηματική βιβλιογράφηση των δημοσιευμάτων του και η φιλολογική έκδοση των «Απάντων» του αποτελεί ένα από τα βασικά φιλολογικά *desiderata* των βαλαωριτικών σπουδών.

Ο Γιάννης Παπαθεοδώρου σε σχετική ανακοίνωση του το 2017 θα σχολιάσει χαρακτηριστικά τις ελλείψεις και τις απουσίες στις εκδοτικές τύχες του Βαλαωρίτη: «η φιλολογική έκδοση των «απάντων» του παραμένει σε εκκρεμότητα, η συστηματική βιβλιογράφηση των δημοσιευμάτων του είναι ελλιπής, η πλούσια αλληλογραφία του με τους λόγιους της εποχής του είναι σχεδόν ανεξερεύνητη, οι σύγχρονες μελέτες γύρω από το λογοτεχνικό έργο και την πολιτική του δράση είναι λιγοστές». Οι λόγοι των ερευνητικών και συγγραφικών σιωπών και της μη ουσιαστικής επαφής με το έργο του είναι πολλαπλοί και σύνθετοι, ωστόσο η βασικότερη αιτία φαίνεται να αποδίδεται στο ενδιαφέρον της νεότερης κριτικής για τους πρωταγωνιστές της Επτανησιακής λογοτεχνίας, τον Διονύσιο Σολωμό και τον Ανδρέα Κάλβο.²

1.1 Το βιβλιογραφικό τοπίο μελετών περί Βαλαωρίτη

Σε μια περιδιάβαση των εκδόσεων του Βαλαωρίτη από τον 19^ο αιώνα ως σήμερα θα επιχειρήσουμε να παρακολουθήσουμε την εκδοτική του πορεία σε πολύ αδρές γραμμές και μέσα από τους κυριότερους σταθμούς, που αφορούν κυρίως συνολικές εκδόσεις του έργου του και ιδιαίτερα σημαντικές μελέτες. Την πρώτη πλήρη έκδοση μετά τον θάνατο του συνιστούν τα *Άπαντα* του 1891 σε επιμέλεια Ι. Α. Βαλαωρίτη και Π. Λάμπρου.³ Ακολουθεί η τρίτομη έκδοση του έργου του το 1907-1908 σε επιμέλεια Ι. Α.

¹ Φίλιππος Παππάς, Αλέξανδρος Κατσιγιάννης, Λίλια Διαμαντοπούλου, *Εισαγωγή στη Νεοελληνική Φιλολογία*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, www.kallipos.gr, σ. 89 κ. εξ.

² Γιάννης Παπαθεοδώρου, «Ποίηση και πολιτική στον καιρό της Μεγάλης Ιδέας», Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, *Πρακτικά ΚΒ' Συμποσίου, Λογοτεχνία και λογοτέχνες της Λευκάδας, 19^{ος}-20^{ός} αι.*, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Λευκάδας, Γιορτές Λόγου και Τέχνης, Λευκάδα 9-10 Αυγούστου 2017, Αθήνα 2018, σ. 54-55.

³ Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, *Ποήματα*, επιμέλεια Ι. Α. Βαλαωρίτη και Π. Λάμπρου, τ. Α' - Β', Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα, 1891, 390+540 σ.

Βαλαωρίτη και Γεώργιου Δροσίνη.⁴ Με την ευκαιρία της επετείου των εκατό χρόνων από τη γέννησή του, το 1925, τα άρθρα που εκδόθηκαν συντέλεσαν στην περαιτέρω μελέτη και προβολή του.⁵ Τον προηγούμενο επετειακό χρόνο ο Κωστής Παλαμάς είχε συγκεντρώσει σε τόμο το σύνολο των μελετών του για τον Βαλαωρίτη, στις οποίες η σχολαστική και πολύπλευρη εξέταση του έργου του, κατέληξε σε μια εποπτεία των βασικών γνωρισμάτων που χαρακτήριζαν την ποιητική του Βαλαωρίτη.⁶ Την ίδια χρονιά, το 1924, εκδίδεται εκ νέου το έργο του σε δίτομη έκδοση από τον Ελευθερουδάκη⁷ και σε μονότομη από τον Γεώργιο Ι. Βασιλείου.⁸ Το 1936 εκδίδεται η μελέτη του Γιάννη Αποστολάκη για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη⁹, σε πλήρη αντιστροφή με τις προηγούμενες ως προς την αξιολογική θεώρηση του έργου του. Ανεξάρτητα από την εφικτή αντικειμενικότητα με την οποία προσεγγίζει το έργο του, υπάρχουν θέσεις που ρίχνουν φως σε κάποιες όψεις του Βαλαωρίτη και καταδεικνύουν αδυναμίες σύμφωνα με το δικό του σύστημα ερμηνευτικών αξιών.¹⁰ Από τις νεότερες εκδόσεις σταθμό στις βαλαωριτικές μελέτες αποτελεί η πρώτη αυτοτελής και τεκμηριωμένη φιλολογική έκδοση το 1970 του *Φωτεινού* του Βαλαωρίτη, σε επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη.¹¹ Στην εκτενέστατη εισαγωγή του ο Γ. Π. Σαββίδης εξετάζει τα ιστορικά συμφοραζόμενα του ποιήματος, τη σχέση του δηλαδή με πραγματικά ιστορικά επεισόδια που έλαβαν χώρα στη Λευκάδα κατά την περίοδο της Φραγκοκρατίας (1357) και της Αγγλικής Προστασίας (1819).¹² Εμβραθύνει στα γλωσσικά και τα αισθητικά στοιχεία του ποιήματος και συνάγει γενικότερα συμπεράσματα για την εθνική και γλωσσική συνείδηση του ποιητή. Το 1975 ο

⁴ *Αριστοτέλους Βαλαωρίτου Βίος και Έργα*, [επιμέλεια Ι. Α. Βαλαωρίτης – Γεώργιος Δροσίνης], τ. Α'-Γ', Βιβλιοθήκη Μαρσαλή, Αθήνα 1907 [στο εξώφυλλο: 1908], ια'+567, 368, 422.

⁵ Βλέπε λήμματα έτους 1925.

⁶ Κωστής Παλαμάς, *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης (1824-1924). Άρθρα, Γράμματα, Ομιλίες*, εκδοτικός οίκος Ελευθερουδάκη, Αθήνα, 1924, 143 σ.

⁷ *Αριστοτέλους Βαλαωρίτου Έργα*, τ. Α', *Στοιχειώδη – Μνημόσυνα και έτερα ποιήματα δημόδης περί βαλμά θρύλος – Απάντησις εις Δ. Βερναρδάκη*, Πρόλογος Αρ. Καμπάνης, τ. Β', *Η κυρά Φροσύνη – Αθανάσιος Διάκος – Φωτεινός*, Ελευθερουδάκης, Αθήνα, 1924, 417+;

⁸ *Ποιήματα Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*, εκδ. Γεωργίου Ι. Βασιλείου, Αθήνα, 1925.

⁹ Γιάννης Αποστολάκης, *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης. Αισθητική μελέτη*, Αθήνα, 1936.

¹⁰ Π. Δ. Μαστροδημήτρης «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης (1824-1879). Ο ιστορικός – εθνικός ποιητής και οι θέσεις της κριτικής», *Θέματα νεοελληνικής φιλολογίας: γραμματολογικά, εκδοτικά, κριτικά: μνήμη Γ. Π. Σαββίδη, Πρακτικά Η' Επιστημονικής Συνάντησης*, εκδόσεις Ερμής, Αθήνα 2001, σ. 96-115

¹¹ Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, *Φωτεινός*, επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη, Αθήνα 1970, 194 σ.

¹² Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το θέμα δεσ: Τριαντάφυλλος Σιλαβενίτης, «Η εξέγερση των χωρικών της Λευκάδας το 1819», *Πρακτικά Η' Συμποσίου. Λευκάδα 31 Ιουλίου, 1-2 Αυγούστου 2003*, Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, Αθήνα 2004, σ. 39-58 και ιδιαίτερα 50-53 και Σπύρος Ασδραχάς, «Ο ζευγολάτης του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Πατριδογραφήματα*, Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, Αθήνα 2003, σ. 151-173.

Γεράσιμος Γρηγόρης εκδίδει ένα Λεύκωμα, στο οποίο παρουσιάζει το χρονικό του βίου και του έργου του ποιητή, συμπεριλαμβανομένων μιας ανθολογίας με τα περισσότερα ποιήματά του και της κριτικής που ανακίνησε το έργο του.¹³ Ο εορτασμός των 100 χρόνων από το θάνατό του το 1979 αναθέριμαν τις βαλαωριτικές σπουδές με την έκδοση αφιερωμάτων, κυρίως της *Νέας Εστίας* και των *Τετραδίων «Ευθύνης»*.¹⁴ Η έκδοση του δίτομου έργου της βιογραφίας, της αλληλογραφίας, των πολιτικών κειμένων, των ποιημάτων και των πεζών του Γ. Π. Σαββίδη, της Νίκης Λυκούργου και της Ελένης Τσαντσάνογλου, το 1980 και 1981, επέτρεψε την επανεξέταση της προσωπικότητας και του συνολικού του έργου και την πληρέστερη κατανόηση της ποίησής του, παρόλο που σε μεγάλο βαθμό στηρίζεται στην τρίτομη έκδοση του 1907-1908.¹⁵ Χαρακτηριστικό, ωστόσο, είναι το σχόλιο των δύο επιμελητών στο εκδοτικό τους σημείωμα στον δεύτερο τόμο, όπου τόνιζαν την μακρά εκκρεμότητα για μια φιλολογική έκδοση των «απάντων» του Βαλαωρίτη.¹⁶ Η ανθολογία του Νάνου Βαλαωρίτη για τον Αριστοτέλη το 1998 συνιστά μια ενδιαφέρουσα προσπάθεια σκιαγράφησης του ποιητή ως ρομαντικού προδρόμου των μοντέρνων ποιητών μέσα από την ερμηνεία της «ποιητικότητας» του λόγου του σε ποιήματα και πεζά, χρησιμοποιώντας ωστόσο μεταμοντέρνες θεωρητικές προσεγγίσεις που δεν συνάδουν με τα ιστορικά συμφραζόμενα της ποίησης του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη.¹⁷ Τέλος, πολύτιμες και πρωτότυπες συμβολές αποτελούν δύο νεότερες μελέτες του 2008 και του 2009, των Αστερίου Αργυρίου και Γιάννη Παπαθεοδώρου αντίστοιχα. Στην πρώτη ο Αστερίου πραγματεύεται το εύρος της Μεγάλης Ιδέας στην αντίληψη του Βαλαωρίτη μέσα από μια περιδιάβαση στην ποιητική του παραγωγή.¹⁸ Ενώ ο Παπαθεοδώρου με αφορμή τον «Διθύραμβο» του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη προς τον ανδριάντα του Γρηγορίου Ε' στην επέτειο της 25^{ης} Μαρτίου 1872, εξετάζει το ρόλο της ποίησης

¹³ Γρηγόρης Γεράσιμος (Σύνθεση – επιμέλεια), *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, ο αρματολός της λύρας, 1824-1879, Βίος, έργα, ανθολογία, κριτική, εικόνες, βιβλιογραφία*, Αθήνα, Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, 1975, Αθήνα 2008, 8+160 σ.

¹⁴ Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, *Νέα Εστία*, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, 515 σ. και *Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη. Εκατό χρόνια από τον θάνατό του, Τετράδια «Ευθύνης»*, 10, [Αθήνα 1979], 201 σ.

¹⁵ *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης. Βίος, επιστολές και πολιτικά κείμενα*, τ. Α', φιλολογική επιμ. Γ. Π. Σαββίδη και Νίκη Λυκούργου, Αθήνα 1981 και *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης. Ποιήματα και πεζά*, τ. Β', φιλολογική επιμ. Γ. Π. Σαββίδη και Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα 1980, 1981.

¹⁶ Στο ίδιο, τ. Β', σ. 7

¹⁷ *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης. Ένας ρομαντικός*, επιμέλεια και ανθολόγηση Νάνος Βαλαωρίτης, εκδόσεις Ερμής, Αθήνα, 1998, 230σ.

¹⁸ Αστέριος Αργυρίου, *Η Μεγάλη Ιδέα στο έργο του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη*, εκδόσεις Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών, Ιωάννινα 2008, 190 σ.

στις δημόσιες τελετουργίες, τη σημασία της «εθνικής ποίησης» στην παραγωγή του πολιτισμικού εθνικισμού και την ρομαντική έννοια του «πεπρωμένου» στον καιρό της Μεγάλης Ιδέας.¹⁹

Σχετικά με την εργογραφία του Βαλαωρίτη και τη βιβλιογραφία των μελετών για αυτόν, η μοναδική έκδοση που διαθέτουμε είναι το αφιερωματικό βιβλιογραφικό τομίδιο του Οργανισμού Εκδόσεων Διδακτικών βιβλίων που κυκλοφόρησε και μοιράστηκε μαζικά στα σχολεία το 1979 μαζί με μια ανθολογία του έργου του, με αφορμή τα 100 χρόνια από τον θάνατο του ποιητή, με πρόλογο δημοσιευμένο παλαιότερο κείμενο του Κωστή Παλαμά.²⁰ Πρόκειται για μια ελλιπέστατη έκδοση με αναρίθμητα λάθη που αποτυπώνει ουσιαστικά την μέριμνα των τότε ιθυνόντων για τις προτεραιότητες της εθνικής παιδαγωγίας, σύμφωνα με το σχόλιο του Γιάννη Παπαθεοδώρου.²¹

1.2 Η συγκρότηση της παρούσας βιβλιογραφίας: στόχοι και δομή

Το παρόν εγχείρημα έρχεται να καλύψει ένα βιβλιογραφικό κενό με μια πρώτη καταγραφή της εργογραφίας του ποιητή και της βιβλιογραφικής παραγωγής που αυτή προκάλεσε. Στόχος μας είναι να αναζητήσουμε και να αναδείξουμε ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία για την εξέλιξη και τους σταθμούς των βαλαωριτικών σπουδών, και να δώσουμε σε κάθε ενδιαφερόμενο μελετητή μια γενική εποπτεία τόσο του έργου του Βαλαωρίτη όσον και των μελετών που έχουν ειπυνηθεί για αυτόν μέχρι σήμερα.

Η βιβλιογραφία καλύπτει το χρονικό διάστημα 1847-2020 και χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο είναι η εργογραφία του που περιλαμβάνει τις αυτοτελείς εκδόσεις του, το μεταφραστικό του έργο, τις κοινοβουλευτικές ομιλίες του και τις επιστολές του, στις συνολικές εκδόσεις των έργων του, αλλά και σε ειδικά δημοσιεύματα. Συνολικά καταλογογραφούνται 160 τίτλοι των ετών 1847-2011 και παρουσιάζονται κατά χρονολογική σειρά και αλφαβητική για τα λήμματα κάθε έτους με την ίδια χρονολογική ένδειξη. Τις αυτοτελείς εκδόσεις των δημοσιευμάτων του Βαλαωρίτη συνοδεύουν αναλυτικά βιβλιογραφικά στοιχεία (διαστάσεις ή σχήμα εντύπου και σελίδες), οι βιβλιοθήκες που απόκεινται τα δημοσιεύματα, καθώς και οι παραπομπές των λημμάτων που περιλαμβάνονται στις εθνικές βιβλιογραφίες - όταν αυτά τα στοιχεία εντοπίζονται. Στην περίπτωση αυτή σημειώνονται με μικρότερα τυπογραφικά στοιχεία μαζί με άλλες τυχόν παρατηρήσεις.

¹⁹ Γιάννης Παπαθεοδώρου, *Ρομαντικά πεπρωμένα. Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης ως «εθνικός ποιητής»*, Βιβλιόραμα, 2009, 439 σ.

²⁰ *Βιβλιογραφία Αριστοτέλη Βαλαωρίτη. Εκατό χρόνια από τον θάνατό του*, πρόλογος Κωστή Παλαμά, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα, 1979, 36 σ. *Αριστοτέλη Βαλαωρίτη Ανθολόγημα. 100 χρόνια από το θάνατό του*, πρόλογος Κωστή Παλαμά, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα 1979, 168 σ.

²¹ Γιάννης Παπαθεοδώρου, «Ποίηση και πολιτική...», ό.π., σ. 55.

Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει τη βιβλιογραφία του με δημοσιεύματα – μελέτες και άρθρα - για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη. Συνολικά καταλογογραφούνται 292 τίτλοι που καλύπτουν το διάστημα 1848-2020. Η κατάταξη των λημμάτων είναι χρονολογική και αλφαβητική εντός του κάθε έτους, όπως διατυπώθηκε και για το πρώτο μέρος. Για κάθε λήμμα προτάσσεται το επώνυμο του συγγραφέα. Οι πρώτες δημοσιεύσεις συνδέονται με τις αναδημοσιεύσεις με τη σημείωση του συμβόλου «ίσον» (=). Ενώ οι ορθογώνιες αγκύλες σημειώνονται για να δηλώσουν πληροφορίες που προσθέτουμε εμείς. Για την χρονολογική κατάταξη των περιοδικών υπολογίσαμε το τέλος του χρονικού διαστήματος που καλύπτει το τεύχος. Σχετικά με την καταγραφή άρθρων εφημερίδων υπήρξαν περιπτώσεις που δεν στάθηκε εφικτό να γνωρίζουμε την σελιδαρίθμηση.

Στη βιβλιογραφία δεν συμπεριλήφθηκαν ανθολογίες που περιλαμβάνουν έργα του Βαλαωρίτη ανάμεσα σε έργα άλλων δημιουργών, παρά μόνον αυτές που ανθολογούν αμιγώς έργα του Βαλαωρίτη. Επίσης δεν συμπεριλήφθηκαν γραμματολογίες και εγκυκλοπαιδείες με αναφορές ή λήμματα για τον Βαλαωρίτη. Στο τέλος της Βιβλιογραφίας υπάρχει Ευρετήριο Κύριων Ονομάτων – προσώπων, τόπων και θεσμικών οργάνων –ώστε ο χρήστης να εντοπίζει αφενός τον συγγραφέα που αναζητά βάσει του αριθμού του λήμματος και αφετέρου να μπορεί να παρακολουθεί τον αριθμό δημοσιευμάτων ανά έτος, τη γεωγραφία των εκδόσεων των μελετητών του Βαλαωρίτη και τους φορείς που εμπλέκονται και να συναθροίζει τις συμβολές τους. Να σημειωθεί ότι στο Ευρετήριο όπως είναι αυτονόητο δεν περιλαμβάνεται το όνομα του Βαλαωρίτη, το οποίο διατρέχει όλη την έκταση της εργασίας μας. Επιπλέον ο πίνακας και τα γραφήματα που παρουσιάζονται στις σελίδες 22-23, δίνουν αθροιστικά και παράλληλα τα στατιστικά στοιχεία των δημοσιευμάτων ανα 10ετία, τόσο της εργογραφίας όσο και της βιβλιογραφίας. Ωστόσο, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι η αξία τους είναι ενδεικτική, καθώς η βιβλιογραφία δεν είναι εξαντλητική.

1.3 Στατιστική ανάλυση των δημοσιευμάτων ανά 10ετία

Από τα 452 δημοσιεύματα που έχουν αναγραφεί σε μια χρονική διάρκεια 173 χρόνων (1847-2020), παρατηρούμε την αδιάλειπτη και σταθερή παρουσία του στο εκδοτικό γίγνεσθαι, με εξάρσεις και υφέσεις. Από την εργογραφία σημαντικές στιγμές εκδοτικής κινητικότητας αποτελούν οι δεκαετίες 1861-1870 , 1871-1880 και 1881-1890 που αντιπροσωπεύονται με διψήφιο αριθμό δημοσιευμάτων. Η πρώτη, που συγκεντρώνει το 12,5 % των εκδόσεων, αντιστοιχεί με την περίοδο των μεγάλων του συνθέσεων (*Αθανάσιος Διάκος* και *Αστραπόγιαννος*), την επανένδοση της ποιητικής συλλογής *Μνημόσυνα* και του ποιήματος *Κυρά Φροσύνη*, τη δημοσίευση μεμονομένων ποιημάτων σε περιοδικά και εφημερίδες και τις μεταφράσεις επίλεκτων ποιημάτων του, στα ιταλικά και τα γαλλικά. Η δεκαετία 1871-1880 ,

κατά την οποία το ποίημά του για τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, Γρηγόριο Ε' τον καθιέρωσε ως «εθνικό ποιητή», συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό όλων των δεκαετιών με 31,25%. Η εκδοτική παραγωγή περιλαμβάνει κυρίως πολλαπλές εκδόσεις του εν λόγω ποιήματος στα διάφορα έντυπα, μεταφράσεις του στα ιταλικά, γερμανικά και γαλλικά. Η δεκαετία 1881-1890, η πρώτη που ο ποιητής δεν είναι εν ζωή, συγκεντρώνει το 8,13% και περιλαμβάνει αναδημοσιεύσεις ποιημάτων του, κάποιες διασκευές αυτών σε θεατρικά έργα, μελοποιήσεις (παρτιτούρα Νάνι-νάνι) και μεταφράσεις του κυρίως στα γαλλικά. Με εξαίρεση τη δεκαετία 1971-1980 που με αφορμή των εορτασμών των 100 χρόνων από το θάνατό του, αναδημοσιεύονται ποιήματα, μεταφράσεις του, ανέκδοτα κείμενα και επιστολές του - οι υπόλοιπες δεκαετίες συγκεντρώνουν μονοψήφιο αριθμό δημοσιευμάτων αποδεικνύοντας πως αν και το ενδιαφέρον για το έργο του είχε συρρικνωθεί με τους καινούργιους προσανατολισμούς που υπαγόρευαν τα νέα λογοτεχνικά ρεύματα και οι ιστορικές συγκυρίες, ο πυρήνας του έργου του άντεξε στον χρόνο.

Όσον αφορά την βιβλιογραφία, η πύκνωση της παραγωγής παρατηρείται κυρίως κατά τα επετειικά έτη γέννησης και θανάτου, κατά τις εθνικές επετείους ή κατά τα έτη που πραγματοποιούνται σχετικές μελέτες οι οποίες γίνονται σημεία αναφοράς για νέα παραγωγή μελετών. Η δεκαετία 1871-1880 αριθμεί 29 δημοσιεύματα που περιλαμβάνουν κυρίως κριτικά κείμενα και σχόλια για την απαγγελία του ποιήματός του από τον ίδιο στα αποκαλυπτήρια του ανδριάντα του Γρηγορίου Ε' το 1872 στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, αλλά και νεκρολογίες και άρθρα που δημοσιεύτηκαν το έτος θανάτου του (1879). Από το 1881 έως το 1920, τα επόμενα δηλαδή 40 χρόνια, τα δημοσιεύματα είναι πενιχρά, μόλις 27, καταδεικνύοντας μια υποχώρηση των μελετητών του έργου του, που υπαγορεύεται από μια σημαντική στροφή που σημειώνεται το 1880 στη λογοτεχνία από τα ευρωπαϊκά ρεύματα του παρνασισμού, του συμβολισμού και του ρεαλισμού που συνεπάγονται και την αλλαγή στη θεματολογία της ποίησης και της πεζογραφίας από αυτή που εκπροσωπούσε ο ρομαντισμός του Βαλαωρίτη. Τη δεκαετία 1921-1930 με αφορμή τον εορτασμό των 100 χρόνων από τη γέννηση του ποιητή, αλλά και των 100 χρόνων από το 1821, τα δημοσιεύματα ανέρχονται σε 18 - μεταξύ των μελετητών που του αποτίουν φόρο τιμής ο Κωστής Παλαμάς, ο Άγγελος Σικελιανός, ο Κλέων Παράσχος, ο Σπυρίδων Βλαντής κ.ά, κυρίως όμως ο Παλαμάς με προγενέστερες και μεταγενέστερες μελέτες, άρθρα και γράμματά του θα επαναφέρει στο προσκήνιο τον Βαλαωρίτη. Στις επόμενες τέσσερις δεκαετίες, μέχρι δηλαδή το 1970, τα δημοσιεύματα κατά μέσο όρο ανέρχονται στα 18 ανά δεκαετία, αντιπροσωπεύοντας ισχνά τις μελέτες στο έργο του, μία εικόνα που συνηγορεί ότι οι αισθητικές αποτιμήσεις των πέντε τελευταίων δεκαετιών αφήνουν ακάλυπτο το έργο του, ωστόσο δεν λείπει από το λογοτεχνικό προσκήνιο και κυρίως από τους πανηγυρισμούς των εθνικών επετείων. Η δεκαετία 1971-1980 αποτελεί την

κορύφωση στην έκδοση μελετών για τον Βαλαωρίτη, με αφορμή και την συμπλήρωση 100 χρόνων από το θάνατό του, τα δημοσιεύματα ανέρχονται σε 75, σε μια ευρύτερη προσπάθεια επανεκτίμησης του έργου και της προσφοράς του. Από το 1981 μέχρι σήμερα έχουν σταχυολογηθεί 50 ειδικές μελέτες για τον Βαλαωρίτη κυρίως στα πλαίσια της ακαδημαϊκής ιστορίας της λογοτεχνίας.

1.4 Πηγές

Η καταγραφή των βιβλιογραφικών δεδομένων έγινε από τις λίγες βιβλιοθήκες που μπόρεσα να χρησιμοποιήσω λόγω της πανδημίας και εμμέσως με τη χρήση έντυπων και ηλεκτρονικών πηγών. Συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκαν η *Ιονική Βιβλιογραφία* των Legrand-Pernot (1500-1900), το *Συμπλήρωμα της Ιονικής Βιβλιογραφίας* του Ν. Πιέρρη και άλλων βιβλιογράφων (Μοσχονάς, Πικραμένου, Δημαράς, Εξίσου, Δρούλια), η *Ελληνική Βιβλιογραφία* των Γκίνη-Μέζα (1800-1863), οι *Προσθήκες στην Ελληνική Βιβλιογραφία* του Θωμά Παπαδόπουλου (1544-1863), η *Ελληνική Βιβλιογραφία* των Ηλιού-Πολέμη (1864-1900), η *Λευκαδική Βιβλιογραφία* του Δημοσθένη Κουνιάκη (1509-1975), η *Επιλογή Βιβλιογραφίας για τη Λευκάδα 1814-2020* του Τριαντάφυλλου Ε. Σκλαβενίτη, ο ηλεκτρονικός κατάλογος του βιβλιογραφικού εργαστηρίου «Φίλιππος Ηλιού», η *Ανεμόσαλα*, το *Uellner –Biblio*, για να δώσουμε ενδεικτικά και επιγραμματικά κάποιους τίτλους και διαδικτυακούς τόπους. Ακολουθεί αναλυτική λίστα των βιβλιογραφιών που συμβουλευτήκαμε και οι βραχυγραφίες των τίτλων, όπως χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα εργασία.

1.5 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Το υλικό της παρούσας εργασίας φιλοδοξεί να αποτελέσει τον πυρήνα για την ολοκληρωμένη βιβλιογραφία του Βαλαωρίτη, τη συγκρότηση δηλαδή μιας νέας μελέτης με την κατάρτιση μιας ενιαίας κριτικής βιβλιογραφίας, στην οποία αφενός θα συμπληρώνεται ο κατάλογος των λημμάτων με αυτοψία σε βιβλιοθήκες και αρχεία και εξαντλητική αποδελτίωση του τύπου και των περιοδικών και αφετέρου θα σχολιάζεται και θα αξιολογείται η εκδοτική παραγωγή, χωριστά και σε σύγκριση, η πρόσληψη του έργου του Βαλαωρίτη, οι τάσεις που επικράτησαν σε κάθε εποχή ως προς συγκεκριμένες προσεγγίσεις και αισθητικές αποτιμήσεις, ώστε να αποκτήσουμε συνολική εικόνα και εποπτεία των βαλαωριτικών μελετών. Εξαιρετικά βοηθητική θα ήταν και η κατάρτιση ενός ηλεκτρονικού καταλόγου, όπου θα αξιοποιούμε όλες τις πληροφορίες και τα μεταδεδομένα που θα έχουμε συλλέξει, ώστε η βιβλιογραφία μας, βασικό εργαλείο τεκμηρίωσης για την φιλολογική έρευνα, να εξυπηρετεί τις ολόενα αυξανόμενες και σύνθετες ερευνητικές ανάγκες.

Αριστοτέλης Βαλαωρίτης: βιογραφικό σημείωμα

Ό,τι ακολουθεί δεν είναι μια βιογραφία, αλλά επιχειρείται να θιχτούν ορισμένα κεντρικά ζητήματα της ζωής και του έργου του ποιητή.

Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης γεννήθηκε στη Λευκάδα το 1824. Ο πατέρας του, Ιωάννης Βαλαωρίτης ήταν έμπορος και στη συνέχεια βουλευτής και γερουσιαστής στο κυβερνητικό σχήμα της Αγγλικής Προστασίας στα Επτάνησα. Η μητέρα του, Αναστασία Τυπάλδου-Φορέστη είχε αρχοντικές καταβολές από την Κεφαλονιά. Από την παιδική και μαθητική του ζωή στη Λευκάδα δεν μας παραδόθηκαν αρκετές πληροφορίες. Γνωρίζουμε ότι το 1838 εγγράφεται στην Ιόνιο Ακαδημία στην Κέρκυρα και μαθητεύει κοντά στους ελληνιστές Ιωάννη Οικονομίδα και Κωνσταντίνο Ασώπιο. Στη συνέχεια, κατά το σύνηθες των Επτανησίων αρχοντόπουλων, θα μεταβεί για ανώτερες σπουδές σε εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ευρώπης, Γενεύη, Παρίσι, Πίζα - από το τελευταίο θα ανακηρυχθεί διδάκτωρ cum plauso της Νομικής Σχολής. Σε ένα γενικότερο κλίμα ξεσηκωμού που επικρατεί εκείνη την περίοδο σε όλη την Ευρώπη εναντίον των μοναρχικών καθεστώτων, ο Αριστοτέλης κατά την διάρκεια των σπουδών του στην Ιταλία θα μετάσχει στις επαναστατικές κινήσεις και τις πατριωτικές οργανώσεις, συμμετέχοντας στα φοιτητικά σώματα για την απελευθέρωση της Ιταλίας. Παράλληλα ταξιδεύει, διαβάσει Ιταλούς και Γάλλους ποιητές, επηρεάζεται από τον ιταλικό και γαλλικό ρομαντισμό, και έρχεται σε επαφή με τη γερμανική φιλοσοφία, τον Κάντ και τον Έγκελ. Το 1847 θα εκδώσει και ο ίδιος την πρώτη του ποιητική συλλογή με τίτλο *Στιχογραφήματα*, πρώτα στην Κέρκυρα και μετά στην Αθήνα, με τη γενική αφιέρωση «εις την πατρίδα μου». Πρόκειται για τέσσερα ποιήματα γραμμένα σε γλώσσα αρχαϊζουσα, με έντονα τα στοιχεία του ρομαντισμού και της μεγαλορρημοσύνης, που δεν θα αποτελέσουν ακόμα σημαντική στιγμή στην ποίησή του.²²

Στο μεταξύ, σε ένα από τα ταξίδια του στη Βενετία, το 1848, γνωρίζει την Ελοϊσία, κόρη του Αιμίλιου Τυπάλδου, επιφανούς λογίου της ελληνικής παροικίας της Βενετίας και καθηγητή Ιστορίας στη Ναυτική Σχολή της Βενετίας (Collegio di Marina Veneta). Την περίοδο εκείνη στην οικία του μπαينوβγαίνουν σημαίνουσες πνευματικές προσωπικότητες της εποχής, μεταξύ των οποίων ο Μαντζόνι και ο Τομαζέο.

²² [Ιωάννης Α. Βαλαωρίτης, *Βίος Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*]: *Αριστοτέλους Βαλαωρίτου Βίος και Έργα*, τ. Α', επιμέλεια Ι. Α. Βαλαωρίτης – Γεώργιος Δροσίνης], Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου, Εν Αθήναις 1907-1908, σ. 15-30.

Η Ελοΐσία συνοδεύει στο πιάνο τα πατριωτικά τραγούδια των νέων, οι ποιητές απαγγέλλουν πατριωτικούς στίχους, οι λόγιοι ερμηνεύουν τις αρχές της Γαλλικής Επανάστασης και προκαλούν έντονες συζητήσεις. Σε αυτό το επαναστατικό, φιλολογικό και φιλότεχνο κλίμα, οι δύο νέοι θα γνωριστούν και το 1852 θα παντρευτούν στον Άγιο Γεώργιο της Βενετίας, ένας γάμος που στάθηκε κοσμικό και φιλολογικό γεγονός για την ελληνική παροικία. Το 1853 εγκαθίστανται στη Λευκάδα και η ενασχόληση με την πολιτική γίνεται ακόμα πιο έντονη.²³

Ιδεολογικά η οικογένεια του Αριστοτέλη εκπροσωπούσε τις αρχοντικές δυνάμεις της τοπικής κοινωνίας, υποστήριζε το καθεστώς της Αγγλικής Προστασίας και δεν επιθυμούσε την ένωση των Επτανήσων με το ελληνικό κράτος. Από την άλλη η προσωπική επαφή και δράση του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη με τα επαναστατικά κινήματα της Ευρώπης είχαν καθορίσει τον φιλελεύθερο προσανατολισμό του και τους αγώνες για εθνικές και κοινωνικές διεκδικήσεις. Στη Λευκάδα θα συμπράξει με την φιλελεύθερη παράταξη των μεταρρυθμιστών και θα γίνει η ένθερμη φωνή της ένωσης των Επτανήσων με το ελληνικό κράτος. Η ανεξάρτητη πολιτική πορεία που θα ακολουθήσει, θα πικράνει την οικογένειά του, φέρνοντάς την πολλές φορές σε δύσκολη θέση και σε σύγκρουση με την Αγγλική Προστασία.²⁴

Δέκα χρόνια μετά την πρώτη του ποιητική συλλογή, θα ακολουθήσει η δεύτερη, τα *Μνημόσυνα*, το 1857, που θα εκτινάξει τη φήμη του λόγω της ανταπόκρισης που βρίσκουν από το κοινό: «διαβάζονται, σχολιάζονται, συζητούνται στις λέσχες, στα καφενεία, στις συγκεντρώσεις». Εφημερίδες και περιοδικά της εποχής (*Ελπίς*, *Ήλιος*, *Αθήναιον*, *Πανδώρα*, για να αναφέρουμε μερικά) αναδημοσιεύουν ποιήματα με θετικές κριτικές και σχόλια των ανθρώπων του συναφίου. Ο Όθων τον βραβεύει για την ποιητική του συλλογή με τον χρυσό σταυρό του Σωτήρος. Μεγάλη απήχηση θα έχει αντίστοιχα το έργο του και στο εξωτερικό. Στη Γαλλία η Dora d'Istria θα γράψει εκτεταμένη κριτική για το έργο του, και στην Ιταλία ο Tommaseo θα δημοσιεύσει σχετικά τρία μεγάλα άρθρα στο *Diritto* του Τορίνο. Τον ίδιο χρόνο, ο λαός θα τον εκλέξει βουλευτή με τους μεταρρυθμιστές, δικαιώνοντας τις ιδέες και τους αγώνες του για την ένωση των Επτανήσων με το ελληνικό κράτος. Το 1857 θα αποτελέσει ένα χρόνο ορόσημο στην ποιητική και πολιτική του σταδιοδρομία: σημειώνει την πρώτη του φιλολογική επιτυχία και τον πρώτο του πολιτικό άθλο με τον παρθενικό του λόγο στο Ιόνιο Κοινοβούλιο στις 10 Ιουνίου του 1857: « Με φωνή που επάλλετο από πάθος και με εκπληκτική ευφράδεια που την δυνάμωνε ο αγνός ενθουσιασμός,

²³ Στο ίδιο, σ. 35.

²⁴ Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, *Α. Βίος, επιστολές και πολιτικά κείμενα*, ό.π., σ. 36

άρχισε να μιλά. Όλοι αιχμαλωτίστηκαν από τη γοητεία της προσωπικότητάς του, το χρώμα και το περιεχόμενο του λόγου του, που εξέφραζεν τις σκέψεις και τις ιδέες του με τον εναργέστερο τρόπο. Πρώτην φοράν ωμίλει τόσον εκτενώς και μετά τόσης εξάρσεως, και τούτο όλως αυτοσχεδίων». ²⁵

Μετά από δύο χρόνια, το 1859, θα εμπνευστεί την «Κυρά Φροσύνη». Πρόκειται για την ποιητική αφήγηση του γνωστού περιστατικού του πνιγμού της Φροσύνης στη λίμνη των Ιωαννίνων, επειδή δεν ανταποκρίθηκε στον έρωτα του Αλή πασά. Μέσα από αυτό το ποίημα ο Βαλαωρίτης επιδιώκει να εκφράσει τα δεινά του σκλαβωμένου έθνους και να αφυπνίσει τον αγώνα εναντίον του ξένου δυνάστη, εγκαινιάζοντας μια ποιητική στροφή στο έργο του με την αξιοποίηση ιστορικών θεμάτων. Ο ίδιος εκμυστηρεύεται σε επιστολή του στον Ανδρέα Λασιναράτο ότι: «Μου εμπήκε στο κεφάλι να δώσω εις το έθνος μου ένα ποίημα όπου να έχει χαρακτήρα ελληνικό. Να μην είναι από τα καλούμενα ρομαντικά, να μην είναι επικό, να μην είναι τραγικό, αλλά κάτι τι καινούργιο, [...] να δύναται να είναι ωφέλιμο...». ²⁶ Αυτό το ποίημα δεν προκάλεσε την θερμότερη υποδοχή της προηγούμενης ποιητικής συλλογής, ωστόσο δεν ήταν αμελητέος ο ενθουσιασμός τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, σε όσους ασχολούνταν με την ελληνική λογοτεχνία.

Από το 1859 ως το 1864 θα επικεντρωθεί αποκλειστικά στο ζήτημα της ένωσης που μπαίνει στην πιο κρίσιμη φάση του. Αυτή την περίοδο η ενασχόληση με την ποίηση θα περιοριστεί σε λίγα μικρά ποιήματα και νεκρικές ωδές. Τον κύριο λόγο έχουν τα σχεδιάσματα απαντήσεων στα βρετανικά διαγγέλματα και οι κοινοβουλευτικές ομιλίες και αγορεύσεις κατά τις οποίες αναδύεται η δυναμική προσωπικότητα και η μεγάλη ρητορική του δυνατότητα, που εκτοξεύουν τη δημοτικότητά του και τον καθιστούν ιδιαιτέρως δημοφιλή. ²⁷ Στο μεταξύ η Αγγλία, μετά την εκθρόνιση του Όθωνα και την αναγγελία του πρίγκιπα Γεωργίου Α' ως βασιλιά των Ελλήνων, θα αποφασίσει την παραχώρηση των Επτανήσων στο ελληνικό κράτος. Την ίδια χρονιά, ο Κερκυραϊκός σύλλογος «Αναγέννηση», ίσως καθόλου τυχαία, θα αποδώσει στον πολιτικό σχεδιαστή της ένωσης, τον τίτλο του εθνικού ποιητή. ²⁸

Η πρώτη του αγόρευση στο κοινοβούλιο των Αθηνών ως πληρεξουσίου της επτανησιακής αντιπροσωπείας και η διατύπωση του προγράμματός τους έτυχε ευρύτατης επιδοκιμασίας, όπως

²⁵ Στο ίδιο, σ. 44.

²⁶ Στο ίδιο, σ. 61

²⁷ Στο ίδιο, σ. 57

²⁸ Στο ίδιο, σ.74-75.

μαρτυρούν τα άρθρα των εφημερίδων από όλες τις γωνιές του Ελληνισμού. Στην Αθήνα, ο Βαλαωρίτης θα συνδεθεί με πολλές προσωπικότητες από όλα τα κόμματα και θα δημιουργήσει νέες φιλίες, όπως με τον Επαμεινώνδα Δεληγιώργη και τον Αλέξανδρο Κουμουνδούρο, με το κόμμα του οποίου θα εκλεγεί δύο φορές βουλευτής, το 1865 και το 1868. Η περίοδος αυτή θα σταθεί γόνιμη τόσο για την ποιητική όσο και για την κοινοβουλευτική του δραστηριότητα. Το 1867 εκδίδονται δύο μεγάλες συνθέσεις του, ο *Αθανάσης Διάκος* και ο *Αστραπόγιαννος*, καθώς και η δεύτερη έκδοση της *Κυρά Φροσύνης* και των *Μνημοσύνων* που πλουτίζονται με μερικά καινούργια ποιήματα. Στο ελληνικό κοινοβούλιο συνεχίζει τη θριαμβική πολιτική του πορεία υποστηρίζοντας –από το βήμα, αλλά και έμπρακτα - τα εθνικά ζητήματα ύστερα από το ξέσπασμα της Κρητικής επανάστασης. Οι λόγοι του αποσπούν την σιντριηπτική επιδοκιμασία του βουλευτικού σώματος, αλλά μέχρι εκεί. Αν και αναγνώριζε τις ειλικρινείς προθέσεις της κυβέρνησης Κουμουνδούρου να υποστηρίξει στρατιωκά το κρητικό ζήτημα, δεν έβλεπε την ίδια προθυμία από τα άλλα κόμματα και τους πολιτικούς τους ηγέτες. Η πολιτική σύντομα θα τον απογοητεύσει, αντιλαμβανόμενος τα παιχνίδια εξουσίας, τις αυθαιρεσίες, τη διαφθορά και τις νοθείες σε κάθε έκφρασή της. Δύο φορές, μάλιστα, θα του προταθεί υπουργική θέση, και τις δύο θα αρνηθεί, θεωρώντας τον εαυτό του ακατάλληλο για την ενεργή πολιτική με τους όρους που ασκούνταν. Στις επόμενες εκλογές του 1869 δεν θα επιδιώξει να θέσει υποψηφιότητα για το βουλευτικό αξίωμα, θα αποχωρήσει από την Αθήνα και θα εγκατασταθεί στο νησί Μαδουρή της Λευκάδας μέχρι το τέλος της ζωής του, όπου ο χρόνος του θα μοιράζεται στη μελέτη, την συγγραφή, την άσκηση πολιτικής σε τοπικό επίπεδο και την εμπλοκή του στην οργάνωση απελευθερωτικών κινήσεων στην Ήπειρο.²⁹

Σε αυτή την τελευταία φάση του βίου του, ορόσημο αποτελεί η πρόσκληση του Πανεπιστημίου Αθηνών να συνθέσει ένα ποίημα για τα αποκαλυπτήρια του αγάλματος του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, Γρηγορίου Ε'. Η απαγγελία του, λίγους μήνες μετά, με την ευκαιρία του εορτασμού της εθνικής επετείου 25 Μαρτίου 1872, θα προκαλέσει τον τεράστιο ενθουσιασμό του κοινού και θα αποτελέσει την επίσημη αναγνώρισή του ως «εθνικού ποιητή», και έναν ακόμα προσωπικό θρίαμβο.³⁰

Το καλύτερο κατά γενική ομολογία έργο του, ο *Φωτεινός*, που γράφτηκε το πρώτο εξάμηνο του 1879, έμελλε να είναι η τελευταία και ανολοκλήρωτη σύνθεσή του – ο Βαλαωρίτης πεθαίνει στην Λευκάδα στις 24 Ιουλίου του 1879. Με αυτό το εκτενέστατο ποίημα επανέρχεται στο θέμα της πάλης του ελληνισμού

²⁹ Στο *ίδιο*, σ. 138-139.

³⁰ Στο *ίδιο*, σ. 155-157.

εναντίον του ξένου κατακτητή – του Δυτικού αυτή τη φορά - με τρόπο δραματικότερο από ό,τι στα προηγούμενα έργα του, αξιοποιώντας ιστορικά στοιχεία του απώτερου και πιο πρόσφατου παρελθόντος του νησιού του, επιδιώκοντας να παρουσιάσει έμμεσα το θέμα της επιβίωσης του Λευκαδίτη αγρότη από έναν εκπρόσωπο της αρχοντικής τάξης που δεν ενοχοποιεί την τάξη του άμεσα, αλλά τον Φράγκο δυνάστη που είχε δικαίωμα επί της ζωής και επιβίωσης του Λευκαδίτη. Παρόλο τον τοπικιστικό χαρακτήρα του θέματος, το ποίημα μπορεί να αναχθεί σε μια ευρύτερη σφαίρα αποτυπώνοντας σε μια δεύτερη ανάγνωση τις εθνικές και κοινωνικές διεκδικήσεις του ελληνικού λαού στο νέο πολιτικό τοπίο που έχει ήδη χαράξει για το ελληνικό βασίλειο.

Μολονότι η επιδραστικότητα του άρχισε να υποχωρεί μετά το πρώτο τέταρτο του 20^{ου} αι., είναι ο μοναδικός ποιητής των μέσων του 19^{ου} αι. του οποίου η φήμη ποτέ δεν επισκιάστηκε.³¹ Η νεοελληνική κριτική στο πρόσωπο και το έργο του αποτύπωσε την έννοια της «εθνικής ποίησης» και του «εθνικού ποιητή» και αναγνώρισε τον διάδοχο του Σολωμού. Η πολιτική και κοινωνική του δράση, σε συνδυασμό με την εκμετάλλευση της νεότερης ελληνικής ιστορίας και τη χρήση της δημοτικής γλώσσας στο ποιητικό του έργο, συνέβαλαν στην πανελλήνια απήχηση του και τον έχρησαν ως «γεφυροποιό» ποιητή μεταξύ των Επτανήσων και του εθνικού κέντρου, καθώς συνδύασε στο έργο του αντιφατικές όψεις ρευμάτων και πρακτικών, ισορροπώντας μεταξύ Επτανησιακής και Αθηναϊκής σχολής, χωρίς να είναι γνήσιος εκπρόσωπος ούτε της μιας ούτε της άλλης. Η απόσταση από την Επτανησιακή σχολή υπαγορεύεται από την απόκλιση της ποιητικής του από το κυρίαρχο μοντέλο της ποίησης του Σολωμού, για το οποίο επικρίνεται σκληρά από κάποιους Επτανησίους ομοτέχνους του. Από την άλλη η ρομαντική βάση της ποίησής του, με στοιχεία ηρωικά και επικά, που ενέχει την λατρεία για την πατρίδα προσιδιάζει περισσότερο στο ποιητικό πρότυπο της λεγόμενης πρώτης αθηναϊκής σχολής, και όχι στο πεσιμιστικό ρομαντισμό των τελευταίων εκπροσώπων της.³² Άλλωστε, εκ προοιμίου η σταδιοδρομία του υπήρξε αντιφατική και συμπληρωματική, λογοτέχνης και πολιτικός, ιδιότητες οι οποίες στο πρόσωπό του βρήκαν τον τρόπο να συμπλεύσουν.

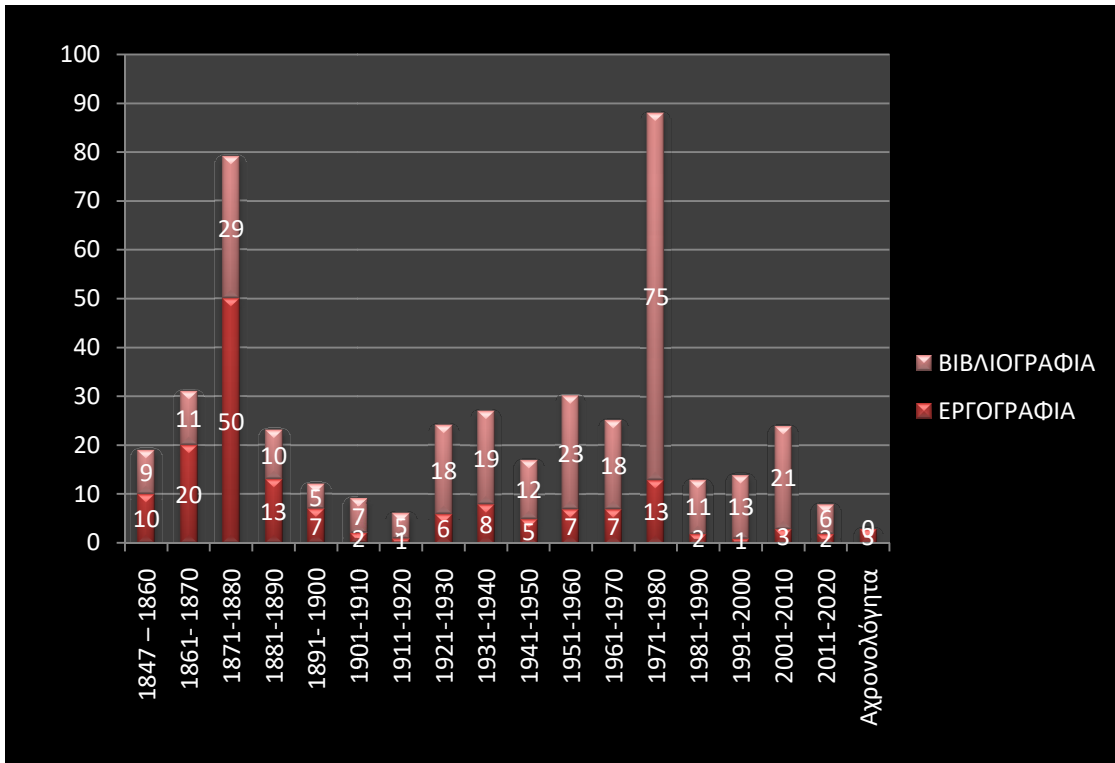
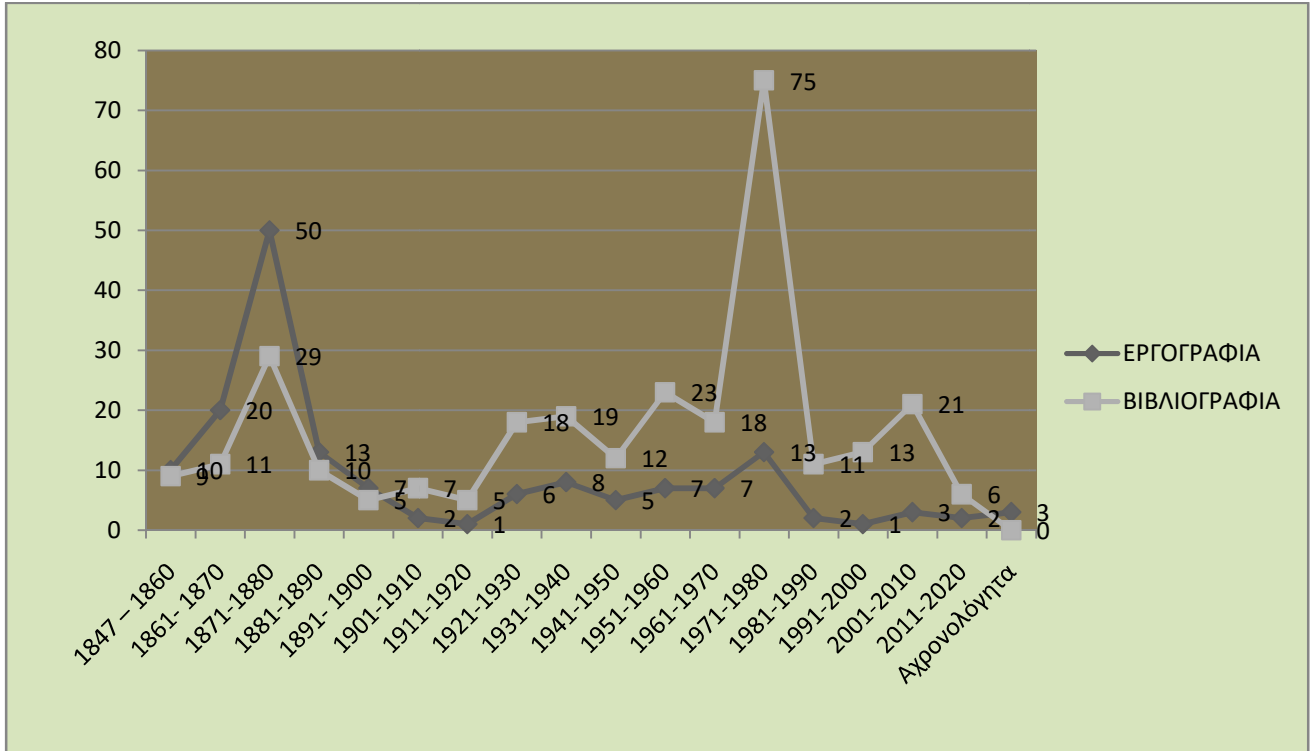
³¹ Roderick Beaton, Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Λογοτεχνία, εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα, 1996, σ. 78.

³² Ερασμία-Λουίζα Σταυροπούλου, «Ο Βαλαωρίτης και η κριτική των συγχρόνων του», στο *Οι ποιητές του Γ. Π. Σαββίδη*, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας και Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, 1996, σ. 174.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΑΝΑ 10ΕΤΙΑ

ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ	ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ		ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΕΚΑΤΟ %	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΕΚΑΤΟ %
1847 – 1860	10	6,25%	9	3,08%
1861- 1870	20	12,50%	11	3,76%
1871-1880	50	31,25%	29	9,93%
1881-1890	13	8,13%	10	3,42%
1891- 1900	7	4,37%	5	1,71%
1901-1910	2	1,25%	7	2,39%
1911-1920	1	0,63%	5	1,71%
1921-1930	6	3,75%	18	6,16%
1931-1940	8	5%	19	6,50%
1941-1950	5	3,2%	12	4,10%
1951-1960	7	4,37%	23	7,67%
1961-1970	7	4,37%	18	6,16%
1971-1980	13	8,13%	75	25,68%
1981-1990	2	1,25%	11	3,76%
1991-2000	1	0,63%	13	4,45%
2001-2010	3	1,87%	21	7,19%
2011-2020	2	1,25%	6	2,05%
Αχρονολόγητα	3	1,87%	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	160	100%	292	100%

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΑΝΑ 10ΕΤΙΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ

Émile Legrand και Hubert Pernot, *Bibliographie Ioniennne*, I-II, Παρίσι 1910.

Διονύσης Δημ. Παπαγιαννόπουλος, *Bibliographie Ioniennne: Προσθήκαι, Ιόνιος Ανθολογία* 3 (1928-29) σσ. 91-92 , 134, 180· 4 (1930) τχ. 34-35 , σσ. 23-24 , τχ. 39-40 , σσ. 19-20, τχ. 41-42 , σσ. 21-22- 5 (1931), σκτ. 40-41 , 129-130, 173 - 174-6(1932) σσ. 31-32 , 78-79- 7 (1933) τχ. 72-74, σσ. 82-83 , τχ; 75-77, σ. 126- 9 (1935) τχ. 93-94 , σ. 32

Ελληνική Βιβλιογραφία 1800-1863. Αναγραφή των κατά την χρονικήν ταύτην περιόδον όπου δήποτε ελληνιστί εκδοθέντων βιβλίων και εντόπων εν γένει μετά πίνακος των εφημερίδων και περιοδικών της περιόδου ταύτης, υπό Δημητρίου Σ. Γκίνη και Βαλεριου Γ. Μέξα (+1937). Βραβευθείσα υπό της Ακαδημίας Αθηνών, τ. Α', 1800-1839, αρ. 1-3250, Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών, 1939, xx+476σ., τ. Β' 1840-1855, αρ. 3251-6852, Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών, 1941, XII+500 σ., τ. Γ' 1856-1863, αρ. 6853-10419, Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών, 1957, IX+625 σ.

Nakis Perris, *Bibliographies ionienne : Suplements a la description raisonnee des o uvrages publies par les Grecs des Sept-Iles ou concernant ces iles du q uinzieme siècle a l'annee 1900 par Emile Legrand; ouvre posthume compl etee et publiee par Hubert Perno*, Athenes, 1966.

C. Th. Dimaras, «Supplément à la bibliographie Ioniennne», *Δελτίον της Ιονίου Ακαδημίας*, 1(1977) 215-313.

Εμμ. Ι. Μοσχονάς, «Emile Legrand Bibliographie Ioniennne· Προσθήκαι, *Ο Εραμιστής* 8 (1970) 211-242.

Δημοσθένης Κουνιάκης, «Λευκαδική Βιβλιογραφία [2.404 αναγραφές: 1509-1975]», *Επετηρίς Εταιρείας Λευκαδικών Μελετών* 4 (1977), σ. 153-250, 5 (1978-1980), σ. 115-194, 6 (1984), σ. 119-215.

Δήμητρα Πικραμένου – Βάρθη, «Άγνωστα Επτανησιακά έντυπα από το Μουσείο Μπενάκη», *Δελτίον της Ιονίου Ακαδημίας*, 2 (1986) 356-373.

Ευφημία Χρ. Εξίσου, «Πρωτανικοί και Παναγυριτικοί Λόγοι του Πανεπιστημίου Αθηνών (1837-1900)», *Τετράδια Εργασίας ΚΝΕ/ΕΙΕ* 10 (1988) 471-507.

Έλλη Δρούλια-Μητράκου, *Τα Μονόφυλλα του Ε.Α.Ι.Α. (1800-1863). Βιβλιογραφική παρουσίαση*, Βιβλιολογικό εργαστήριο, Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου, Αθήνα 1989.

Χρυσοθέμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου, *Κωνσταντινουπολίτικα θεατρικά προγράμματα 1876-1900. Συμβολή στη βιβλιογράφηση θεατρικών μονόφυλλων του 19^{ου} αι.*, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα 1999.

Θωμάς Ι. Παπαδόπουλος, *Ιονική Βιβλιογραφία. Bibliographie Ioniennne, 16ος-19ος αιώνας. Ανακατάταξη – προθήκες – βιβλιοθήκες*, τ. Α', 1508-1850, νέα έκδοση επαυξημένη, Αθήνα, Σύλλογος Φίλων Γενναδείου Βιβλιοθήκης, 1998· τ. Β', 1851-1880, Αθήνα 2000, τ. Γ', 1881-1900 και αχρονολόγητα – επιπροσθήκες – ευρετήρια, Αθήνα 2002.

Φίλιππος Ηλιού, *Εργογραφία Κ. Θ. Δημαρά 1917-2004*, Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού, Αθήνα 2005.

Φίλιππος Ηλιού – Πόπη Πολέμη, *Ελληνική Βιβλιογραφία 1864-1900. Συνοπτική αναγραφή*, τ. Α', 1864-1879, τ. Β' 1880-1890, τ. Γ' 1891-1900 και αχρονολόγητα, Βιβλιολογικό Εργαστήριο «Φίλιππος Ηλιού», Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα 2006.

Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης, *Επιλογή Βιβλιογραφίας για τη Λευκάδα 1814-2020*, Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, Αθήνα, 2021.

http://62.1.45.170/bibliology/search_simple.asp : Βιβλιολογικό εργαστήριο «Φίλιππος Ηλιού». Φίλιππος Ηλιού-Πόπη Πολέμη, *Ελληνική Βιβλιογραφία του 19^{ου} αι.*: ηλεκτρονικός κατάλογος.

<https://anemi.lib.uoc.gr/?lang=el> : Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης. Πλούσια συλλογή βιβλιογραφικών πληροφοριών ψηφιοποιημένων βιβλίων και άρθρων με έμφαση στον Νεοελληνικό πολιτισμό.

<http://catalog.parliament.gr> : Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων

<http://www.ekebi.gr> : Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Πύλη πρόσβασης σε αρχεία λογοτεχνών, βιβλιοθηκών, βιβλιοπωλείων, περιοδικών.

<http://www.nlg.gr> : Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας

<http://pleias.lis.upatras.gr> : Η βασική ψηφιακή συλλογή της Βιβλιοθήκης και κέντρου Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Πατρών, η οποία περιλαμβάνει το περιεχόμενο 26 ιστορικών ελληνικών περιοδικών από τη συλλογή του Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου (Ε.Λ.Ι.Α.) από τον 19^ο αι. έως τον μεσοπόλεμο.

<http://www.uellner-biblio.de/Home> : Θεματικά οργανωμένη βιβλιογραφία μη αυτόνομων δημοσιεύσεων για τη νεοελληνική λογοτεχνία από το 1927 ως το 2001.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΑ: Βιβλιοθήκη της Ακαδημίας Αθηνών

ΑΑ(ΓΜ): Ακαδημία Αθηνών, Βιβλιοθήκη Γ. Μαυροκορδάτου

ΑΑΣυμ: Αναγνωστήριο Αίγλη, Σύμη

ΑΕΚ: Βιβλιοθήκη Αναγνωστικής Εταιρείας Κέρκυρας

αναδημ. : αναδημοσίευση

ΑΠΘεσ: Βιβλιοθήκη Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

αρ.: αριθμός

ΒΒ: Βιβλιοθήκη της Βουλής, Αθήνα

ΒΓΣυρ: Βιβλιοθήκη Γυμνασίου Σύρου

ΒCCM: Biblioteca Civica di Casale Momferrato “Giovanni Canina”, Ιταλία

ΒCT: Biblioteca Civica di Trieste “Attilio Hortis”, Τεργέστη, Ιταλία

ΒILO: Bibliotheque Interuniversitaire des Langues Orientales, Παρίσι, Γαλλία

ΒIK: Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο, Κρήτη

ΒIT: Βιβλιοθήκη Ιακωβάτων-Τυπάλλων, Ληξούρι, Κεφαλληνία

ΒΚΧ: Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Χίου Κοραΐς, Χίος

ΒΠΚρ: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κρήτης

ΓΑΚ(ΓΒ): Γενικά Αρχεία του Κράτους, Συλλογή Γιάννη Βλαχογιάννη

ΓΕΝ: Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Αθήνα

ΓΜ: Βιβλιογραφία Γκίνη-Μέξα

ΓΠΣ: Βιβλιοθήκη Γ. Π. Σαββίδη, Αθήνα

CIN: Library of the University of Cincinnati: Modern Greek Collection, ΗΠΑ

ΔΒΖακ: Δημόσια Βιβλιοθήκη Ζακύνθου, Ζάκυνθος

ΔΒΚερ : Δημόσια Βιβλιοθήκη Κέρκυρας, Κέρκυρα

ΔΒΠατρ: Δημοτική Βιβλιοθήκη Πάτρας, Πάτρα

ΔΒΠειρ: Δημοτική Βιβλιοθήκη Πειραιά, Πειραιάς

ΔΚ: Δημοσθένης Κουνιάκης, «Λευκαδική Βιβλιογραφία [2.404 αναγραφές: 1509-1975]», *Επετηρίς Εταιρείας Λευκαδικών Μελετών* 4 (1977), σ. 153-250, 5 (1978-1980), σ. 115-194, 6 (1984), σ. 119-215.

Dimaras: C. Th. Dimaras, «Supplément à la bibliographie Ionienne», *Δελτίον της Ιονίου Ακαδημίας*, 1(1977) 215-313.

ΕΒΕ: Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος, Αθήνα

εκ.: εκατοστά

εκδ.: εκδόσεις

ΕΛΙΑ: Βιβλιοθήκη Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου βλ. ΜΧ

Εξίσου: Ευφημία Χρ. Εξίσου, «Πρωτανικοί και Παναγυρικοί Λόγοι του Πανεπιστημίου Αθηνών (1837-1900)», *Τετράδια Εργασίας ΚΝΕ/ΕΙΕ* 10 (1988) 471-507.

επιφυλ.: επιφυλλίδα

ΕΣΗΕΑ: Βιβλιοθήκη Ενώσεως Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών, Αθήνα
Εφ.: εφημερίδα
ΕΦΛ: Βιβλιοθήκη της Εταιρείας των Φίλων του Λαού, Αθήνα
ZB: Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη, Ιωάννινα
ΗΠ: Βιβλιογραφία Ηλιού-Πολέμη
HUL: Harvard University Library, Cambridge, Mass, ΗΠΑ
ΘΜ: Βιβλιοθήκη θεατρικού μουσείου, Αθήνα
ΘΠ: Βιβλιογραφία Θωμά Παπαδόπουλου
ΘΣγΧ: Βιβλιοθήκη Θεολογικής Σχολής Χάλκης, Χάλκη
ΙΕΕΕ: Βιβλιοθήκη Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας Ελλάδας, Αθήνα
ΙΕ/ΕΙΕ: Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών
INS: Institut Neohellenique de la Sorbonne, Παρίσι, Γαλλία
ΚΒΑν: Καΐρειος Βιβλιοθήκη Άνδρου, Άνδρος
ΚΘΔ: Βιβλιοθήκη Κωνσταντίνου Θ. Δημαρά
ΚΟΡΓ: Κοργιαλένιος Βιβλιοθήκη, Αργοστόλι, Κεφαλληνία
λ.: λευκή
ΛΟΒ: Βιβλιοθήκη Σπύρου Λοβέρδου, Αθήνα
ΜΒατ: Μονή Βατοπεδίου, Άθως
ΜητΚερ.: Βιβλιοθήκη της Μητρόπολης, Κέρκυρας
ΜΜΠ: Βιβλιοθήκη Μουσείου Μπενάκη
Μοσχονάς Bibl. Ion.: Εμμ. Ι. Μοσχονάς, «Emile Legrand Bibliographie Ionienne: Προσθήκες, Ο Ερασιστής 8 (1970) 211-242.
ΜΣιμ: Μονή Σίμωνος Πέτρως
Μφ.: μονόφυλλο
ΜΧ: Βιβλιοθήκη Μάνου Χαριτάτου [σήμερα ΕΛΙΑ]
p.: pages
ΠΒ: Βιβλιοθήκη Πέτρου Βέργου, Αθήνα
περ.: περιοδικό
Πικραμένου: Δήμητρα Πικραμένου – Βάρθη, «Άγνωστα Επτανησιακά έντυπα από το Μουσείο Μπενάκη», *Δελτίον της Ιονίου Ακαδημίας*, 2 (1986) 356-373.
Perris: Nakis Perris, *Bibliographies ionienne : Supplements*
πιν.: πίνακας
σ.: σελίδα / σελίδες
ΣΓ: Βιβλιοθήκη Σ.Γ.
Σταματοπούλου: Χρυσοθέμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου, *Κωνσταντινουπολίτικα θεατρικά προγράμματα 1876-1900. Συμβολή στη βιβλιογράφηση θεατρικών μονόφυλλων του 19^{ου} αι.*, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα 1999.
sic: πιστή αντιγραφή τυπογραφικού ή άλλου λάθους
τ.: τόμος
τύπ.: τύποις

τίρ.: tirographia

UBAm: Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam, Ολλανδία

τχ.: τεύχος

φ.: φύλλο

φ.ά.α.: φύλλο άνευ αριθμησης

φαι.: φάκελος

ΦΗΛ: Βιβλιοθήκη Φίλιππου Ηλιού

φωτοστοιχ.: φωτοστοιχειοθεσία

χ.α.: χωρίς αριθμηση

XB(Λ): Χαραμόγλειος Βιβλιοθήκη Λευκάδας, Λευκάδα

χ.χ.: χωρίς τόπο

Α΄. ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗ

1847

1. *Στιχοουργήματα*, Τύποις Χ. Νικολαΐδου, Φιλαδελφείως, Εν Αθήναις, 1847.
Εις 8^{ον}, σ. 31. ►►► ΕΒΕ, ΓΕΝ, ΔΒΚ.
ΓΜ 4640

1852

2. *Νεκρική Ωδή εις τον θάνατον της Ευγενούς Κυρίας Χριστίνης Σταύρου Συμβάντα τη 31 Ιανουαρίου 1852.* [κάτω :] Α. Β. Λευκάδιος.
Μφ., 0,30 X 0,235. Σε δύο στήλες με πένθιμο πλαίσιο επάνω. – Στίχοι· αρχ. *Την αυγή με τη δροσούλα, εξεφύτρωσε ένα ρόδο ... - Α. Β. ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης.*
Μονόφυλλα ΕΛΙΑ 227 Δ135

1857

3. *Μνημόσυνα άσματα*, Εν Κερκύρα, Τυπογραφείον Ερμής Α. Τερζάκη και Θ. Ρωμαίου, 1857.
8^ο, σ. 185 + φ. 1 α. α. Περιέχεται και ανέκδοτον έγγραφον του Ιω. Καποδίστρια περί αρματωλών. (σ. 174 -185, ιταλιστί και ελληνιστί). ►►► ΕΒΕ.
ΓΜ 7295
4. *Το Νομοσχέδιον περί αδάσμου κυκλοφορίας. Εντός του κράτους των προϊόντων αυτού [εν τέλει:] Α[ριστοτέλης] Β[αλαωρίτης], Κέρκυρα 6 Ιουλίου 1857 ε. α., Τυπογραφείον Ερμής.*
8^ο, σ. 13. ►►► ΚΘΔ
ΓΜ 10834

5. Dora d' Istria, "Poètes grecs contemporains Valaoritis de Leucade", Brussels, 1857.

1858

6. Dora d' Istria, Yéméniz Eugène, "Fragments divers" από Μνημόσυνα in *Revue des Deux Mondes*, Paris, 01.03.1858

7. Dora d' Istria, "La poésie ionienne et A. Valaoritis", *Revue des Deux Mondes*, Paris (1er), 1858.

1859

8. *Αγόρευσις του βουλευτού Αριστοτέλους Βαλαωρίτου κατά την 3/15 Φεβρουαρίου 1859*, Τυπογραφείον «Ερμής» Αντωνίου Τερζάκη.
Μφ 0,28 x 0,43. ►►► ΚΘΔ
ΓΜ 10862, ΕΛΙΑ 589
9. *Η κωρά Φροσύνη*, ποίημα διηρημένον εις τέσσαρα άσματα ω και έτερον συνεκιδίδεται ποιημάτων το *Σήμαντρον*, τυπογραφείο Ερμής Αντωνίου Τερζάκη, εν Κερκύρα 1859.
8°, σ. κστ' +212+1 φ.ά.ά. ►►► ΕΒΕ, ΓΕΝ, ΑΕΚ
ΓΜ 7880
10. *Η 25 Μαρτίου Ευαγγελισμός – Ελληνισμός* [κάτω:] Αφορισμένοι Α[ριστοτέλης] Β[αλαωρίτης] Κερκύρα τη 25 Μαρτίου 1859, Τυπογραφείον Ερμής.
Μφ. 0,22 x 0,29. Στίχοι. ►►► ΕΒΕ, ΕΛΙΑ
ΓΜ 7873

1861

11. *Μνημόσυνα. Άσματα Αριστοτέλους Βαλαωρί[τ]ου Λευκαδίου*. Αθήνησι εν τω βιβλιοπωλείο Ο Κοραΐς, 1861.
16°, σ. ζ' + 8 - 125 + 1 α. α. Στη. β': Τυπογραφείον Κ.. Μηλιάδου και Σ. Ιγνατιάδου. ►►► ΓΕΝ
ΓΜ 8762
12. *Valaoriti e Regaldi Grecia e Italia* [στη σ. 4]: L. Lace [στο τέλος]: *Aristotile Valaoriti* Santa Maura, 10 Luglio 1861 (Estratto dalla *Gazzetta di Parma* No 167. (Parma, Tip. Governativa).
20 εκ.- σ. 6.- Στις σ. 5-6: *Lettera del poeta Greco Aristotile Valaoriti a Giuseppe Regaldi.*- ►►► ΒΒ
ΘΠ ΙΒ, Β', 4097

1862

13. «Λόγος του ιππ. Αριστοτέλους Βαλαωρίτου βουλευτού Λευκάδος, εκφωνηθείς την 12 απριλίου 1862 κατά την συζήτησιν επί της εκθέσεως της Επιτροπής προς τροπολόγησιν του εν ισχύϊ φορολογικού συστήματος», *Νέα Εποχή*, 212 (1862) 16, δαπάνη των Κερκυραίων Ριζοσπαστών, εν Κερκύρα, τυπογρ. Ερμής Αντωνίου Τερζάκη.
8°, σ. 16. ►►► ΕΒΕ

14. *Discours de M. Aristote Valaority*, depute de Sainte Maura prononce dans le Parlement ionien, le 12/24 avril 1862 à l' occasion du rapport de la Commission instituée pour modifier l' assiette de l' impôt. (Traduit du grec). Corfou.
8°, 22 σ. + 1λ. ►►► ΓΕΝ, ΔΒΖ, ΙΕΕΕ
ΘΠ ΙΒ, Β'4123, ΒΙ 2237

1863

15. *Αγόρευσις του Βουλευτού Λευκάδος, Ιππ. Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*. Κατά την συζήτησιν, ήτις έλαβε χώραν εν τω Βουλευτηρίω τη 1/13 Οκτωβρίου 1863 επί των προτάσεων ας η Αυτού Εξοχότης Ο Λόρδ Μέγας Αρμοστής εν ονόματι της Ανάσσης καθυπέβαλεν ως αναγκαίας προς πραγματοποιήσιν της ενώσεως [μάτω όπισθεν :] Τυπογραφείον «Ερμής» Αντωνίου Τερζάκη.
Μφ. 0,30 X 0,44. ΙΕΕΕ -.
ΓΜ 9488, Μονόφυλλα ΕΛΙΑ 848
16. *Προς τον Έντιμον Πρόεδρον και τους φιλοπάτριδας συνεταιίρους του δημοτικού Καταστήματος «η Αναγέννησις»* [στο τέλος :] Εν Κερκύρα, τη 17^η Μαρτίου 1863 Ε. Ε. *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης* [ακολουθεί :] *Ο Βράχος και το Κόμμα* [ακολουθεί :] *Προς τον έντιμον Ιπ. Κ. Αριστοτέλην Βαλαωρίτην* [στο τέλος :] *Σπυρίδων Γουργουράκης Πρόεδρος του Συλλόγου «η Αναγέννησις»*, Κερκύρα τη 22 Μαρτίου 1863 (Εκ του 12^{ου} αριθμ. της «Αναγεννήσεως» - Τυπογραφείον «Ερμής» Αντωνίου Τερζάκη.
Μφ., 0,41 x 0,185. Δίστηλο.
Μονόφυλλα ΕΛΙΑ 826 Δ621
17. *Canti greci di Aristotele Valaoriti di Santa Maura*, [μετάφρ.] Emilio de Tiraldo, εκδ. Antonelli, Venezia, 1863.

1864

18. *Αγόρευσις του εκ Λευκάδος πληρεξουσίου κ. Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*. Γενομένη μετά την ορκοδοσίαν των εξ Επτανήσου πληρεξουσίων εν τη της 22 Ιουλίου 1864 συνεδριάσει της εν Αθήναις Β' των Ελλήνων Συνελεύσεως.
Μφ., 0,573 x 0,445. Τετράστηλο.- ►►► ΜΧ (Αρχείο Βαλαωρίτου)
ΘΠ ΙΒ, Β'4292
19. *Ο ασπασμός υπό Αριστοτέλους Βαλαωρίτου. Εις την μητέρα Ελλάδα*, [Αθήνα, 25.3.1864].

Μφ. 0,26 x 0,41. Επί τη ενώσει της Επτανήσου. Του 1863. ►►► GEN

ΓΜ 9787

1865

20. *Εκ των στενογραφημάτων της Βουλής Συνεδρίασις Θ' της 21 Ιουνίου 1865* [στο δεύτερο μφ.]: Τύποις Διονυσίου Κορομηλά.
Δύο μφ., 0,500 x 0,317. Τρίστηλα, τυπωμένα και στις δύο όψεις.- Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης μιλάει για το σύστημα διεξαγωγής εκλογών, όπως ορίζεται από το Σύνταγμα, υπενθυμίζοντας πώς όσοι έλαβαν μέρος στη Β'Εθνική Συνέλευση γνωρίζουν με πόση, τότε, σπουδή διατυπώθηκαν οι περί εκλογών σχετικές διατάξεις.- ►►► MX (αρχείο Βαλαωρίτου).
ΘΠ IB, B'4615
21. *Εμφροσύνη*, poem par A. Valaoritis traduit par Schaub Ch. Contes et poems grecs modernes, Genève –Paris, 1865.

1866

22. Τη αυτού μεγαλειότητι των βασιλεί των Ελλήνων Γεωργίω Α'», ποίημα, *Χρυσάλλης*, 4 (1866) 608.

1867

23. *Αθανάσιος Διάκος, Αστραπόγιαννος υπό Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*, εκδ. Παύλου Λάμπρου, Εν Αθήναις 1867..
8º, φ. 2.+282+2λ.+εξώφ. ►►► ΑΑ(ΓΜ), ΑΑΣυμ., ΑΠΘεσ., ΒΒ, ΒΓΣυρ., ΒCCM, ΒCT, ΒΙΚ, ΒΚΧ, ΒΠΚρ, GEN, ΓΠΣ, CIN, ΔΒΠειρ., ΕΒΕ, ΕΦΛ, INS, ΚΟΡΓ, ΛΟΒ, ΜΧ, ΠΒ, ΧΒ(Λ)
ΗΠ 1867.4
24. *Λόγος εκφωνηθείς εν τη Βουλή τη 18 Ιανουαρίου 1867 υπό του Βουλευτού Λευκάδος --- Αριστοτέλους Βαλαωρίτη. Έκδοσις Β', --- Εν Λευκάδι Τυπογραφείον Ο Πίνδος Γεωργίου Χριστοδουλοπούλου, 1867.*
8º, σ. β'-γ'+(3)18 ~ Ο τίτλος στο εξώφυλλο. ►►► ΓΑΚ(ΓΒ), ΜΧ, ΧΒ(Λ)
ΘΠ IB, B'5028, ΗΠ 1867.244
25. *Discorso detto nell' assemblea di Atene dal deputato di Lencade cav. Aristotele Valaoriti e intorno ai benefizii recati dall' ingegno greco alle lettere et alle arti, discorso del cav. Emilio de Tiraldo*, Venezia, nel R. Privilegiato Antonelli MOCCLXVII [1867].

8^ο, σ. 40. Εις την α' σελίδα του εξωφύλλου αναγιγνώσκει τις: Πωλείται επ' ωφελεία των δυστυχών Κεφαλλήνων εις την τιμήν των δύο ιταλικών λιρών. c. LP – 2570., ►►► EBE
BI 2570, ΔΚ. 152

26. Σταματέλος Ιωάννης Ν., «Γα δύο ελεγεία του ποιητού Βαλαωρίτου [*Νεκρική ωδή, Ψυχασάββατον*]», π. *Αγανίππη*, φ. 8 (Ζάκυνθος 1866-1867) 122-126.

1868

27. Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, «Παράπονον (αρχ.)», *Πόσες φορές τα κύματα* 4 τετράστιχες στροφές [Ετονίσθη λίαν επιτυχώς υπό του μουσικοδιδασκάλου κυρίου Λαμπύρη], *Εθνική Βιβλιοθήκη* 3 (1867-68) 316.

28. [Επιστολή Αριστοτέλη Βαλαωρίτη στον Θεμιστοκλή Κορομάντζο με θέμα την ανέγερση ανδριάντα του Αθανασίου Διάκου με ημερομηνία 22 Δεκεμβρίου 1867] εφ. *Ανατολική Ελλάς* (Λαμίας), 1.1.1868, αρ. φύλλου 13. = εφ. *Φάρος της Όθρυος*, 8.5.1876, αρ. φύλλου 892 = Δημήτριος Θ. Νάτσιος *Νέα Εστία* 106 (1979) 203-204.

29. *Ποιήματα* Αριστοτέλους Βαλαωρίτου, εκδομένα υπό Παύλου Λάμπρου. Τόμος Πρώτος, *Μνημόσυνα και έτερα ανέκδοτα*, Αθήνησι, Τύποις Λ. Μηλιάδου και Σ. Οικονόμου ---1868.
8^ο, σ. 16 χ.α.+214+2λ.

ΗΠ 1868.493

30. *Ποιήματα* Αριστοτέλους Βαλαωρίτου, εκδομένα υπό Παύλου Λάμπρου. Τόμος Δεύτερος, *Κυρά Φροσύνη και Το σήμαντρον*, Τύποις Λ. Μηλιάδου και Σ. Οικονόμου ---1868.
8^ο, σ. κη'+(29)-231+1 χ.α.+2λ.+16

►►► ΑΑ(ΓΜ) (τ. Α'), ΑΕΚ, ΑΠΘεσ, ΒΒ, ΒΓΣυρ (τ. Β'), ΒCCM, ΒCT' (τ. Β'), ΒΙΚ, ΒΙLO, ΒIT, ΒΚΧ, ΒΠΚρ, ΓΠΣ, CΙN, ΔΒΠατρ (τ. Α'), ΕΒΕ, ΕΣΗΕΑ (τ. Α'), ΕΦΛ, ΖΒ, ΗUL, ΘM (τ. Β'), ΙNS, ΚΘΔ, ΜΧ, UBAm, ΧB(Λ)

ΗΠ 1868.494

1872

31. *Απάντησις του κ. Αριστοτέλου Βαλαωρίτους [sic] εις επίκρισιν Ύμνου*, εν Κερκύρα 30 μαΐου 1872.
21 εκ., σ. 8. ►►► ΜΧ

ΒΙ 2804, ΘΠ ΙΒ, Β'5861

32. Επέτειος εορτή της ελληνικής επανάστασης και ανεξαρτησίας εν Ιβραΐλα της Ρωμανίας εορτασθείσα. Η εν Αθήναις αποκάλυψις του ανδριάντος Γρηγορίου του εθνομάρτυρος πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ο προς αυτόν ύμνος του εθνικού ποιητού Αριστοτέλους Βαλαωρίτου. Και η εικοστή Τρίτη Απριλίου, επώνυμος εορτή του βασιλέως των Ελλήνων Γεωργίου του Α'. Έκαστον αντίτυπον τιμάται 50 λεπτών, και πωλείται προς όφελος των απόρων μαθητών της Σχολής του Φιλανθρωπικού Ελληνικού Συλλόγου «ο Ερμής». Βραΐλα εκ του τυπογραφείου Το Τρίγωνον» (πλατεία Αρχαγγέλου Μιχαήλ). Διευθυνόμενον παρά Περικλέους Πεστεματζόγλου, 1872.
21 εκ. εξώφ. + σ. 20. Τίτλος εξώφυλλου: *Η εικοστή Πέμπτη Μαρτίου του 1872*. Στις σ. (3)-8: *Λόγος 25 Μαρτίου*. Στις σ. (9)-12: *Η εν Αθήναις αποκάλυψις του Ανδριάντος του αοιδίμου Γρηγορίου του Ε' Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως (εκ του «Νεολόγου», εκ της «Κλειούς»)*. Στις σ. (13)-17: *Ύμνος Αριστ. Βαλαωρίτου*. Στις σ. (18)-20: *Η επώνυμος εορτή*. ►►► ΜΧ
ΘΠ ΙΒ Β'5895
33. *Η Εικοστή Πέμπτη Μαρτίου του 1872*---εν Ιβραΐλα---εορτασθείσα. Η εν Αθήναις αποκάλυψις του ανδριάντος Γρηγορίου---Ο προς αυτόν ύμνος---Αριστοτέλους Βαλαωρίτου---Βραΐλα εκ του Τυπογραφείου *Το Τρίγωνον*---Διευθυνόμενον παρά Περικλέους Πεστεματζόγλου, 1872.
8^ο, σ. 20 ~ Ο τίτλος στο εξώφυλλο►►►. ΒΚΧ, ΒΠΚρ, ΕΒΕ, ΚΘΔ, ΜΔ, ΜητΚερ, ΜΧ
ΗΠ 1872.222
34. «Λόγος Πανηγυρικός εις τον αοιδιμον Πατριάρχην Γρηγόριον τον Ε', εκφωνηθείς τη 25 Μαρτίου 1872 εν τη τελετή των αποκαλυπτηρίων του ανδριάντος τούτου», *Τα της τελετής των αποκαλυπτηρίων του ανδριάντος του αοιδίμου Πατριάρχου Γρηγορίου του Ε', γενομένης τη 25 Μαρτίου του 1872*, εκ του τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστού, εν Αθήναις, 1872, σ. 5-20.
35. *Ο Ανδριάς του Αοιδίμου Γρηγορίου του Ε'---* Προσφώνησις Αριστοτέλους Βαλαωρίτου κατά την 25 Μαρτίου 1872, εν Αθήναις 1872.
►►►ΕΒΕ, ΠΒ
ΗΠ 1872.459
36. *Ο Ανδριάς του αοιδίμου Γρηγορίου του Ε', Πατριάρχου Κων/πόλεως, προσφώνησις Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*, Τυπογραφείο Εκατόγχειρος, 1872.
8^ο, σ. 15+1 λ.+εξώφ. – ►►► ΑΠΘεσ., ΒΒ, ΒССМ, ΒΙΟ, ΒΚΧ, ΒΠΚρ, ΓΕΝ, ΓΠΣ, ΕΒΕ, ΙΕΕΕ, ΙΝΣ, ΜΜΠ, ΜΧ, ΦΗΛ
ΗΠ 1872.458, ΘΠ ΙΒ Β'5957, ΒΙ 2844, ΠΠ 1121
37. *Ο Ανδριάς του αοιδίμου Γρηγορίου του Ε' Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως*. Υπό Αριστοτέλους Βαλαωρίτου, Παράρτημα Φρονήσεως.

Μφ., 0,415x0,205. Ροζ. Δίστηλο. Αχρονολόγητο, αλλά του 1872. ►►► GEN

ΘΠ IB B' 5956

38. *Ο ανδριάς (sic) του αιιδίμου Γρηγορίου του Ε'. Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως υπό Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*, Τυπογραφείον «Αθηνά» Α. Κάου, [1872].

Placard de 28 centimètres sur 42. Imprimé sur deux colonnes. Sans date, mais sûrement imprimé en 1872.

Μοσχονάς Bibl .Ion. 131

ΘΠ IB B' 5955

39. *Περί της αρχήθεν κοινωνίας των Ελλήνων προς τους Ιταλούς και Ρωμαίους και της εντεύθεν επενεργείας αυτών προς εκπολιτισμόν τούτων. Υπό Ευθυμίου Καστόρχη. Εν τέλει προσετέθη ο τούτου λόγος και ο του Α. Βαλαωρίτου ύμνος εις τα αποκαλυπτήρια του ανδριάντος του αιιδίμου πατριάρχου Γρηγορίου του Ε'. Αθήνησι, Τύποις Ανδρέου Κορομηλά, 1872.*

8^ο , φ. 2+σ. 139+1λ.+εξώφ.- ►►► ΑΑ(ΓΒ), ΑΑ(ΞΣ), ΑΕτ, ΑΠΘεσ., ACS, BB, ΒΓΣυρ, ΒCΓ, ΒΙΚ, ΒΚΧ, ΒΠΚρ, BSA, GEN, ΓΠΣ, CΙN, ΔΒΛαρ, ΔΒΠειρ, ΕΒΕ, ΕΜΣ, ΗΥL, ΘΣΧΧ, ΙΕΕΕ, ΙNS, ΚΒΑν, ΠΕ/ΕΙΕ, ΜΒατ, ΜΜΠ, ΜΣιμ, ΜΧ, ΣΓ.

Εξίσου, 490

ΗΠ 1872.577, ΘΠ IB B' 5975

40. *Τα της τελετής των αποκαλυπτηρίων του αιιδίμου Πατριάρχου Γρηγορίου του Ε', γενομένης τη 25 Μαρτίου του 1872.* Εν Αθήναις, εκ του τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστού.

In-8ο de 33 pages et un feuillet blanc. Il contient: Φιλίππου Ιωάννου επίγραμμα εις τον Πατριάρχην, χαραχθέν επί του στυλοβάτους της εικόνας αυτού (σ. 2), Λόγος πανηγυρικός εις τον αιιδιμον Πατριάρχην Γρηγόριον του Ε'--- υπό Ευθυμίου Καστόρχη (σ. 5-10), Η Πρυτανεία του Εθνικού Πανεπιστημίου προς τον ποιητήν Αριστοτέλη Βαλαωρίτην (σ. 21-22), Προς τον Πρύτανιν του Εθνικού Πανεπιστημίου κ. Ευθ. Καστόρχην --- Αριστ. Βαλαωρίτην (σ. 22), Ο ανδριάς του αιιδίμου Γρηγορίου του Ε', Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, υπό Αριστοτέλους Βαλαωρίτου (σ. 27-32). ►►► ΑΑ (Βλαχογιάννη), ΜΧ.[Ο ανδριάς του αιιδίμου Γρηγορίου του Ε', Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, υπό Αριστοτέλους Βαλαωρίτου (σ. 27-32)= το ίδιο, χωρίς τα σχόλια του Βαλαωρίτη και στην εφ. Αιών 27.03.1873 και στην εφ. Χρόνος 31.03.1872.].

Μοσχονάς Bibl .Ion. 131

ΘΠ IB, B' 445, 6010

41. Ὑμνος εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ αἰδίου Γρηγορίου τοῦ Ε΄, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ποίησις Α. Βαλαωρίτου, Μουσική Γ. Λαμπίρη, Αθήναι, ἐκ τοῦ Λιθογραφείου Γ. Κόλμανν, [1872], 4 φ.
42. Aristotle Valaoritis, *Frosine o Le Annegate di Giannina*, Saggio di versione, Canto I. G. Oliva, Messona, 1872.
43. *Per la Statua eretta in Atene sulla piazza dell' Università ad onore di memorabile Gregorio V Patriarcha di Constantinopoli*. Poesia di Aristotile Valaoriti, idioma Greco e declamata del medesimo al momento che fu scoperta. Traduzione di G.S.C. Cefaleno : [Cefalonia il dì 20/8 Aprile 1872].
Μφ. 0,30 x 0,41 ►►► ΜΜΠ
Πικραμένου 368-369, αρ. 62.
ΘΠ IB'B'5979
44. *Traduzione libera dei versi declamati a Atene nella piazza della Università il dì 25 Marzo (stil vecchio) dall' illustre poeta Aristotele Valaoriti da Leucada per l' inaugurazione della statua del Patriarca Gregorio*, [στο τέλος]: Α. Β. Palli, [1872], 4 σ. [Χωρίς σελίδα τίτλου. Ιδιόχειρη αφιέρωση (ιταλικά) της μεταφράστριας στον Αρ. Βαλαωρίτη] = *Radio-rivista (=Επιθεώρησις Ρώμης)* II, 1939, 305-307.

1874

45. «Ευχὴ κατὰ τοὺς γάμους Π. Σ. Βαλαωρίτη μετὰ τῆς δεσποινίδος Ιουλίας Α. Ράλλη», *Ζακύνθιος Ἀνθών*, τεύχος 2 (1874) 54.
46. «Ο Γώγος [ποιητικός πρόλογος]», *Ἀττικόν Ἡμερολόγιον*, 1874, 445-447 .[= Β' *Ποιήματα καὶ Πεζά*. Επιλογή καὶ φιλολογικὴ ἐπιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, ἐκδόσεις Ἴταρος, 1981, σ. 88-90].
47. *Das Stanbild Gregors V. Ein Zuruf von Aristoteles Valaoritis ins deutche übersetzt von Manaraki Antonio Athen Druck von Andreas Coromilas*, 1874, 21 σ.

1876

48. Αφιερῶνται εἰς τὴν Φάλαγγα τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἡ Φάλαγγ. Εμβατήριον ἄσμα διὰ Κλειδοκύμβαλον. Ζώστε, ζώστε τ' ἄρματά σας Ἀνυπόταχτα παιδιὰ. Ποίησις Α. Βαλαωρίτου. Μουσική Γ. Λαμπίρη. Ἐν Αθήναις Λιθογραφεῖον Γ. Κόλμανν, [1876].
4ο, [8] σ.

49. «Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κ^α Ο.Μ.», *Εστία*, τεύχος 1, 1 (1876) 14. [= Β' *Ποιήματα καὶ Πεζά*. Επιλογή καὶ φιλολογικὴ ἐπιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, ἐκδόσεις Ἰκαρος, 1981, σ. 198].
50. «Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρὸς μου Ναθαλίας», *Εστία*, τεύχος 4, 1 (1876) 62. [= Β' *Ποιήματα καὶ Πεζά*. Επιλογή καὶ φιλολογικὴ ἐπιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, ἐκδόσεις Ἰκαρος, 1981, σ. 199].
51. «Ἡ πρωτομαγιά ἢ τὸ χελιδόν» [ἀπὸ περ. *Κόρινθα*], *Εστία*, 2 (1876) 480. [= Β' *Ποιήματα καὶ Πεζά*. Επιλογή καὶ φιλολογικὴ ἐπιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, ἐκδόσεις Ἰκαρος, 1981, σ. 200-202].
52. «Τὸ ρόδον καὶ ἡ δροσούλα», τεύχος 16, 1 (1876) 256. [= Β' *Ποιήματα καὶ Πεζά*. Επιλογή καὶ φιλολογικὴ ἐπιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, ἐκδόσεις Ἰκαρος, 1981, σ. 203].

1877

53. [Ἄτιτλο, διστιχο. Ἀρχ: *Ἀν πρωϊμίση ἡ μυγδαλιά...*], *Εστία*, τεύχος 95, 4 (1877) 687.
54. «Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη (Πρὸς τὸν τεθλιμμένον πατέρα του)», *Εστία*, τεύχος 100, 4 (1877) 768.
55. «Κανάρης», *Εστία*, 4 (1877) 641-642 [με τὴν ἐνδειξὴ «Μαδουρῆ» καὶ σχόλιο τοῦ περιοδικοῦ· πβ. καὶ σελ. 688. Κυκλοφόρησε καὶ αυτοτελῶς στα Παραρτήματα τῆς *Εστίας* τὸ ἴδιο ἔτος], Μονόφυλλο.
Pierris 916, ΘΠ IB, Β' 6750
56. «Μία κατὰ τὸν Β' πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ἐθνικὴ ἐν Λευκάδι Συνέλευσις παλαιὰ καὶ νέα», *Εστία* 4 (1877) 725-730. [= Β' *Ποιήματα καὶ Πεζά*. Επιλογή καὶ φιλολογικὴ ἐπιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, ἐκδόσεις Ἰκαρος, 1981, σ. 355-363, 504-505].
57. «Νάνι νάν», *Εστία*, 4 (1877) 430-431. [= Β' *Ποιήματα καὶ Πεζά*. Επιλογή καὶ φιλολογικὴ ἐπιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, ἐκδόσεις Ἰκαρος, 1981, σ. 19-20].
58. *Neugriechischer Parnass* oder Sammlung der ausgezeichneteren Werke der neueren Dichter Griechenlands Original und Uebersetzung von Antonio Manaraki Heft I Athen Druck von K. Antoniadis 1877.

8^ο, σ. 47+1 χ.α. ~ Στη σ. (1) ο τίτλος: *Θανάσης Βάγιας Υπό Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*. ►►► ΒCCM, ΓΕΝ, ΕΒΕ, ΜΧ
ΗΠ 1877.433

1878

59. «Αλής Τεπελενλής και Κάρολος Νάπιερ 1819», *Εστία* 6 (1878) 435-442. [= Β' *Ποιήματα και Πεζά*. Επιλογή και φιλολογική επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, εκδόσεις Ίαρος, 1981, σ. 364-377, 505].
60. [Ατιτλη αναφορά. Αρχ: *Κίτσος Κονταξής εκ των προυχόντων...*], *Εστία*, τεύχος 146, 6 (1878) 657-658.
61. [Άσμα έκτον: Το Δακτυλίδι] «Ποτέ του ήλιου η ευμορφιά...», *Εστία*, τεύχος 147, 6 (1878) 673. [= Β' *Ποιήματα και Πεζά*. Επιλογή και φιλολογική επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, εκδόσεις Ίαρος, 1981, σ. 152-155].
62. [βιογραφικά Βασιλικής Κίτσου Κονταξή], *Εστία*, 6 (1878) 657-658.
63. «Δημώδης περί βαλμά θρύλος», *Εστία*, τεύχος 113, 5 (1878) 142-143.
64. «Διάκος, Πανουριάς, Δυοβουνιώτης», *Εστία*, τεύχος 130, 5 (1878) 401-402.
65. *Η Λίμνη του Λαμαρτίνου*, ποίημα μεταφρασθέν υπό Αγγέλου Βλάχου (1864), Σπυρίδωνος Βασιλειάδη (1870), Ιωάννου Καρασούσα (1872) και Αριστοτέλους Βαλαωρίτου (1878). Εν Αθήναις, εκ του Τυπογραφείου Πέτρου Περρή, 1878.
8^ο, σ. 17+1 λ. ►►► ΒΠΚρ, ΕΒΕ
ΗΠ 1878.247
66. *Η Λίμνη εκ των του Λαμαρτίνου*, Παράφρασις Αριστοτέλους Βαλαωρίτου, Γραφείον της Εστίας, 1 Ιανουαρίου 1878.
8^ο, σ. 6+ 1 λ.+1 χ.α. ►►► ΑΠΘεσ, ΒΠΚρ, ΓΕΝ, ΕΒΕ, ΖΒ, ΙΝΣ, ΚΘΔ, ΚΝΕ/ΕΙΕ
ΒΙ 3139, ΘΠ ΙΒ' Β' 6937, ΗΠ 1878.727
67. «Η Λίμνη. Εκ των του Λαμαρτίνου», *Εστία*, τεύχος 106, 5 (1878) 30-31.

68. «Ο Καλογιάννος» [και σχετικό γράμμα του Βαλαωρίτη, Οκτ. 1878], *Εστία*, τεύχος 151, 6 (1878) 751-752. [= Β' *Ποιήματα και Πεζά*. Επιλογή και φιλολογική επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, εκδόσεις Ίκαρος, 1981, σ. 212-213].
69. «Στίχου», *Εστία*, τεύχος 139, 6 (1878) 560.
70. [τετράστιχο για τον θάνατο του ιταλού εθελοντή Λουδοβίκου Κοντούρβια], *Εστία*, 5 (1878) 383.
71. «Χαρακτηρισμός του Αλή πασά», *Εστία*, τεύχος 120, 5 (1878) 241.

1879

72. Βυθούλας Βασίλειος Γ., *Βίος και έργα Αριστοτέλους Ι. Βαλαωρίτου, Ανατόψεις εκ της Επιφυλλίδος της Μεριμνης*, Αθήνα, τυπ. Μεριμνης, 1879, 76 σ.
73. *Θέατρον του Λαού πρώην Αφρική εν Γαλατά Ελληνική Δραματική Εταιρία «Αριστοφάνης» Αντωνίου Τασσόγλου*, Παράστασις 13 Νοεμβρίου 1879, *Αλή Πασάς* υπό Αρ. Βαλαωρίτου εις πράξιν μίαν. Μέρος Β', Μονόφυλλο.
74. *Θέατρον του Λαού πρώην Αφρική εν Γαλατά Ελληνική Δραματική Εταιρία «Αριστοφάνης» Αντωνίου Τασσόγλου*, Παράστασις 20 Νοεμβρίου 1879, *Η Γέννησις του Διαδόχου*, Ποίημα Αρ. Βαλαωρίτου εκτελεσθησόμενον υφ' ολοκλήρου του Θιάσου, Μέρος Β', Μονόφυλλο.
75. «Φωτεινός», *Εστία*, τεύχος 194, 8 (1879) 589-590. [= Β' *Ποιήματα και Πεζά*. Επιλογή και φιλολογική επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, εκδόσεις Ίκαρος, 1981, σ. 219-266].
76. *Neugriechischer Parnass oder Sammlung der ausgezeichneteren Werke der neueren Dichter Griechenlands Original und Uebersetzung von Antonio Manaraki Heft I Athen Druck von K. Antoniades 1879.*
8°, σ. 48 ~ Στη σ. (1) ο τίτλος: *Αστραπόγιαννος Υπό Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*. ►►► ΒCCM, ΓΕΝ, ΕΒΕ, ΜΧ, ΧΒ(Λ)
ΗΠ 1879.590, ΘΠ ΙΒ Γ' 10104

1880

77. «Αφιέρωσις: τη προσφιλεστάτη Χαρκικεΐα Σικελιανού επί τη προσφορὰ των ποιημάτων μου», [ποίημα] *Εστία*, τεύχος 248, 10 (1880) 624.
78. Ελληνικόν Θέατρον «Απόλλων» εν Φιλιππουπόλει Ελληνικός Δραματικός Θίασος Θέσπις--- Παράστασις---28 Φεβρουαρίου 1880. Μέρος Α' *Ο Αλή-Πασάς των Ιωαννίνων* Ποίημα του δημώδους Ποιητού κ. Α. Βαλαωρίτου εις μίαν εκτενή πράξιν. Μέρος Β'--- Τυπογραφείον και Λιθογραφείον Ι. Σ. Κοβατζέφ, Μονόφυλλο.
79. Προσαλέντης Σ., «[Εκόννα – Αριστοτέλης Βαλαωρίτης]», τχ. 231, 9 (1880) 337.
80. «Ρεμβασμός – Το ψυχοσάββατο – Εκ της φυγής – Θανάσης Βάγιας – Νεκρική Ωδή – Νάνι-νάνι – Εκ του Σαμουήλ – Μνημόσυνον», *Εστία*, τεύχος 231, 9 (1880) 340 – 352.

1881

81. Θέατρον Απόλλων Σακίζ Αγάτς Ελληνική Παράστασις δοθησομένη υπό της Δραματικής Εταιρίας Αριστοφάνης δια την εσπέραν της Κυριακής 9 Αυγούστου 1881. *Σκύλα η προδότις η καταστροφή των Μεγάρων υπό Κρητών*. Τραγωδία εις πράξις 4 του αιμνήστου Π. Βασιλειάδου... Μέρος Β'. *Ο Αλή Πασάς*. Διάλογος του ποιήματος του αιμνήστου Α. Βαλαωρίτου. Απαγγελθσόμενον υπό των Κυρίων ηθοποιών Εμμ. Λοράνδου και Κ. Βρόντα. [Πηγή: Σταματοπούλου σ.15 (αρ. 40)].
82. Εαριν. Θέατρον Ορφεύς Ελληνοδραματικός Θίασος Αριστοφάνης---Διά---6 Μαΐου. Μέρος Α'. *Αλή Πασάς* Διλογία Αριστοτέλους Βαλαωρίτου. Μέρος Β'---Μέρος Γ'--- Μφ., 0,430x0,330. Κίτρινο. Αχρονολόγητο (άλλα προγράμματα του αυτού θιάσου, στο ΑΘΜ, του έτους 1882. ►►► ΘΜ
ΘΠ ΙΒ Γ' 10164

1883

83. «Η Αγράμπελη/(Συμβολή προς τας νέας)», *Εφημερίς των Παίδων*, τχ. 183 (Μάρτ. 1883).
84. Θέατρον «*Λακία*» Χειμερινή Περίοδος δεκαπέντε παραστάσεων Διαχθησομένων υπό του Ελληνοδραματικού Θιάσου «Ο Σοφοκλής» διευθυνομένου υπό του ηθοποιού Α. Τασσόγλου. Παράστασις---31 Ιανουαρίου 1883 Μέρος Α'. Η---τετραπράκτος Κωμωδία *Οι ερωτευμένοι Μυλωνάδες*---Μέρος Β' *Αλή Πασάς των Ιωαννίνων* Διλογία του εθνικού ποιητού Αρ. Βαλαωρίτου, Τυπ. «Σύλλογοι», οδός Σμάρδακ αριθμός 9, Μονόφυλλο.

85. Aristote Valaoritis, Poèmes patriotiques, traduits pour première fois en français par J. Blancard professeur de grec modern à la Faculté de Marseille, chevalier de l'ordre royal du Sauveur de Grèce, avec une notice sur la vie et les œuvres d' A. Valaoritis par le Mis Queux de Saint-Hilaire, Paris Ernest Leroux, éditeur, 28, rue Bonaparte, 1883, xci + 204 p.

1884

86. *Άπαντα Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*, Τόμος Α'. *Μνημόσυνα*, Τόμος Β'. *Κορά Φροσύνη*, Τόμος Γ'. *Αθανάσης Διάκος*, Έκδοσις Δευτέρα, Εν Αθήναις, Εκ του Τυπογραφείου Παρνασσού, 1884, 16 χ.α+214 σ., κη'+(29)-231 σ., 4 σ. χ.α.
87. Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, «Ανέκδοτον ποίημα Αριστοτέλους Βαλαωρίτου “A Pise le 6 Decembre 1846”», *Εστία*, τεύχος 423, 17 (1884) 95.
88. Θέατρον Βέρδη Θεατρώνης Γ. Δάνδολος. Δια την εσπέραν του Σαββάτου 3 Μαρτίου 1884 εις τας ώρας 9 μμ. Έκτακτος ευεργετική παράστασις Δοθησομένη υπό του Ελληνικού Δραματικού Συλλόγου Σοφοκλής--Μέρος Β' *Τα Πρωτοπαλήγαρα ήτοι Διά μίαν γυναίκα δολοφονία δύο αδελφών Ποίημα εκ των αριστουργημάτων του περιων. Σ. [sic] Βαλαωρίτου, συναρμολογηθέν υπό Κ. Ν. Μαρκοπούλου. [Πηγή: Σταματοπούλου σ. 37 (αφ. 90)].*
89. Mézières A., *Poesies de Valaoritis*, Temps 1884.

1886

90. Aristote Valaoritis, Athanase Diakos, poème en six chants; Dame Phrosyne, poème dramatique en quatre chants, traduits pour la première fois en français par J. Blancard, professeur de grec modern à la Faculté de Marseille, chevalier de l'ordre royal du Sauveur de Grèce, officier d' Académie, Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, rue Bonaparte, 1886, LXXI+398 p.

1887

91. Ξύντας Σπυρίδων, «[Παρτιτούρα –Νάνι-νάνι]», περ. *Άστρ*, τχ. 106 (1887) 8.

1889

92. Παλαμάς Κωστής, «Ανέκδοται επιστολαί Αριστοτέλους Βαλαωρίτου», *Εστία*, τχ. 708, 28 (1889) 54-59. [τχ. 709, 28 (1889) 68-70].

1890

93. «Ανέκδοτη επιστολή του Βαλαωρίτη», *Εστία*, τεύχος 29 (1890) 38-39.

1891

94. Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, *Ποιήματα*, επιμέλεια Ι. Α. Βαλαωρίτης και Π. Λάμπρος, τ. Α'-Β', Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα, 1891, 390+542 σ. [τ. Α': *Στιχουργήματα, Μνημόσυνα, έτερα ποιήματα*, τ. Β': *Κυρά Φροσύνη, Αθανάσιος Διάκος, Φωτεινός*, η πρώτη πλήρης έκδοση μετά το θάνατο του ποιητού].
95. «Εις την πεσούσαν στήλην του Ολυπίου Διός – Το φιλί», *Εστία*, τεύχος 15, 31 (1891) 238-239.
96. «Το δάκρυ – το φιλί», περ. *Αττικόν Μουσείον*, τεύχος 33 (1891) 359.
97. Queux de Saint-Hilaire, marquis de, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, κατά το γαλλικόν (Μετάφρασις Δημητρίου Βικέλα)», Αριστοτέλη Βαλαωρίτου, *Ποιήματα. Τόμος πρώτος Στιχουργήματα, Μνημόσυνα, έτερα ποιήματα. Τόμος δεύτερος Κυρά Φροσύνη, Αθανάσιος Διάκος, Φωτεινός*, Αθήνα, Βιβλιοπωλείο της Εστίας, 1891, τ. Α', σ. θ'-λβ'. Στην έκδοση αυτή περιλαμβάνεται η πρώτη δημοσίευση του *Φωτεινού*. Είχαν προδημοσιευτεί οι στίχοι 382-451 του β' άσματος στο περ. *Εστία*, τ. Η', αρ. 194, 16.9.1879, σ. 589-590. Το *Άσμα πρώτον*» αναδημοσιεύτηκε: περ. *Εβδομάς*, έτος Η', αρ. 16, 20 Απριλίου 1891, σ. 6-8.

1892

98. «Ανέκδοτον ποίημα Βαλαωρίτου: η ξανθούλα», *Εστία*, τεύχος 9, 33 (1892) 142.

1893

99. *Έργα*, επιμέλεια Α. Σ. Βυζαντιού, Τεργέστη, 1893.

1896

100. Bibliotheca Bianca Internazionale. A. Valaoritis, *Poemetti*, Traduzione dal neoellenico di Palumbo Vito D., Taube Calimera V., editore, 1896, finito di stampare in Lecce nella premiata tip. lit. Luigi Lazzaretti e figli il 1896, ix+53 p.

1903

101. *Ποιήματα*, εκδ. Φέξης, Αθήνα, 1903, 720 σ.

1907

102. *Αριστοτέλους Βαλαωρίτου Βίος και Έργα* [Επιμέλεια Ι. Α. Βαλαωρίτης– Γεώργιος Δροσίνης], τ. Α'-Γ', Βιβλιοθήκη Μαρτσολή, Αθήνα 1907 [στο εξώφυλλο: 1908], ια'+567, 368, 422.

1916

103. *Αριστοτέλους Βαλαωρίτου Έργα. Μετά βιογραφικού σημειώματος υπό Ι. Ζερβού*, εκδ. Φέξης, Αθήνα, 1916.

1924

104. *Αριστοτέλους Βαλαωρίτου Έργα*, τ. Α', *Στιχορρήματα – Μνημόσυνα και έτερα ποιήματα δημόδης περί βαλμά θρύλος – Απάντησις εις Δ. Βερναρδάκη*, Πρόλογος Αρ. Καμπάνης., τ. Β', *Η κωρά Φροσύνη – Αθανάσιος Διάκος – Φωτεινός*, Ελευθερουδάκης, Αθήνα 1924, 417.

105. Παλαμάς Κωστής, *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης (1824 -1924). Άρθρα, Γράμματα, Ομιλίες*, εκδοτικός οίκος Ελευθερουδάκη, Αθήνα 1924, 143 σ. = *Άπαντα*, τ. Η', Αθήνα, 1966, σ. 163-275.

1925

106. Ζώης Λεωνίδας Χ., «Μια επιστολή του Βαλαωρίτου», *Αι Μούσαι: Φιλολογικόν και Ιστορικόν Περιοδικόν*, Έτος 33^{ον}, Εν Ζακύνθω τη 6 Ιουνίου 1925, αρ. 768.

107. *Ποιήματα Αριστοτέλους Βαλαωρίου*, εκδ. Γεωργίου Ι. Βασιλείου, Αθήναι, 1925.

1930

108. Ξενόπουλος Γρηγόριος, «Ανέκδοτα γράμματα του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη στον ιδρυτή της *Εστίας* Παύλο Διομήδη, *Νέα Εστία*, 7 (1930) 29-33.
109. Πολίτης Λίνος Ν., «Ανέκδοτο γράμμα του Βαλαωρίτη εις τον Κωνσταντίνον Ασώπιο», *Νέα Εστία* 7 (1930) 125-127.

1936

110. Επτανησία Μαριέττα, «Δύο ανέκδοτα γράμματα του Λούντζη και του Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία* 20 (1936) 1130-1137.

1937

111. Πατριαρχέας Β. Δ. «Ανέκδοτα ποιήματα του Αριστοτέλους Βαλαωρίτου», *Νέα Εστία* 21 (1937) 900-906.[Ανέκδοτα ποιήματα της νεότητας του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη στην καθαρεύουσα]= *Ανέκδοτα ποιήματα*, εκδ. Δημητράκος, Αθήνα, 1956.
112. Καιροφύλας Κώστας, *Βασιλεύς Γεώργιος Α' και Αριστ. Βαλαωρίτης. Ανέκδοτοι επιστολαί*, Αθήνα [1937], [48] σ. + [4] πίνακες: [Αναδημοσίευση: *Άπαντα Νεοελληνικών Κλασικών, Αριστοτέλης Βαλαωρίτης*, επιμέλεια Γιάννη Κουχτσόγλου, τ. 2. *Ανέκδοτα Ποιήματα. Πεζογραφήματα*, Εταιρεία Ελληνικών εκδόσεων, Αθήνα [1966(?)], σ. 396-422. [Στη σ. 397 σημειώνεται: «Τας κατωτέρω επιστολάς παρεχώρησεν εις τον Κ. Καιροφύλαν ο εγγονός του ποιητού και ομώνυμός του Αριστοτέλης Βαλαωρίτης» που αλλοιώνει σχετικό απόσπασμα του Καιροφύλα στη σ. [3] του δημοσιεύματός του].

1938

113. Αλισανδράτος Γιώργος Γ., «Ένα ανέκδοτο γράμμα του Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, 23 (1938) 700-702.

1939

114. *Αριστοτέλη Βαλαωρίτη Έργα*, πρόλογος και σημειώματα Κώστα Καιροφύλα, τ. 1-2, εκδ. Σύλλογος προς διάδοσιν ωφελίμων βιβλίων, Αθήναι, 1939. [Τόμος πρώτος: *Ποιήματα*. Τόμος δεύτερος: *Πεζά*]
115. Ζώρας Γεώργιος Θ., «Ένα ανέκδοτο και ένα άγνωστο γράμμα του Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, 25 (1939) 134-135 = «Ανέκδοτα γράμματα του Βαλαωρίτη προς τον Θωμαζαίο», *Νέα Εστία*, 26 (1939) 1164-1173 = *Επτανησιακά Μελετήματα*, τ. Β', 1959, σ. 248-276 = *Α. Βαλαωρίτης και Ν. Θωμαζαίος (Ανέκδοτος αλληλογραφία)*, 1961.
116. Παπαχρίστος Κώστας Α., «Ένα ανέκδοτο γράμμα του Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, 25 (1939) 278-279.

1940

117. Μιχαλοπούλου Φανή, «Ανέκδοτη επιστολή Αρ. Βαλαωρίτη προς τον εν Ρωσσία Γερ. Βεργωτήν», εφημ. *Έθνος*, Αθήναι, 22.09.1940.

1949

118. Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, «*Η Αγράμπελη* (αυτόγραφο ποίημα), *Ο Σαμουήλ* (απόσπασμα), *Κυρά Φροσύνη* (απόσπασμα), *Στην Ελοϊσία* (απόσπασμα από την αφιέρωση της «Φροσύνης»), *Ο Γάγος* (απόσπασμα), *Η Ξανθούλα*, *Αστραπόγιαννος*, *Θανάσης Διάκος*, *Ο Πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε΄*, *Η φυγή* [αναδημοσιεύσεις], *Ελληνική Δημιουργία*, 4 (1949) 82, 88, 94, 112, 120, 125-138.
119. Δημαράς Κ. Θ., «Από την αλληλογραφία του Βαλαωρίτη», περ. *Εκλογή*, τ. Ε', αρ. 10, Οκτώβριος 1949, 1109-1112.
120. Ζώρας Γεώργιος Θ., «Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης και η προς τον Θωμαζαίον αλληλογραφία του: άγνωστοι πληροφορίες περί του ποιητού της “Κυρά Φροσύνης”», *Ελληνική Δημιουργία*, 4 (1949) 113-118.
121. Κονόμος Ντίνος, «Ένα ανέκδοτο γράμμα του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Επτανησιακά Φύλλα*, Φλεβάρης 1949, αρ. 14, σ. 211-212 = Του ίδιου, «Ανέκδοτο γράμμα του Βαλαωρίτη», *Ελληνική Δημιουργία*, 4 (1949) 119-120.

1950

122. Κονόμος Ντίνος, «Ανέκδοτα γράμματα του Αριστ. Βαλαωρίτη και του Κωνστ. Λομβάρδου», *Νέα Εστία*, 47 (1950) 787-791.

1954

123. *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης*, [Επιλογή από το έργο του], εισαγωγή–σημείωση–επιμέλεια Κλ. Παράσχος, Αθήναι, [1954], ξ'+306 σ. [Μνημόσυνα και έτερα ποιήματα {Θανάσης Βάγιας – Ο Δήμος και το καριοφύλι του – Ο Σαμουήλ – Η φυγή – Ο βράχος και το κύμα – Το ξεριζωμένο δένδρο – Αστραπόγιαννος – Απόσπασμα εκ του τυφλού Χορμοβίτου – Ο ανδριάς Γρηγορίου του Ε΄ – Επί τω θανάτω της θυγατρός μου Ναταλίας – Η λίμνη (μετάφραση του ποιήματος του Λαμαρτίνου) – Εις το λεύκωμα της κυρίας** – Επί τω θανάτω Ιουλίας Ράλλη Βαλαωρίτου τη 10 Οκτωβρίου 1874 – Ο καλογιάννος – Η της την πατριδα αγάπη μου – Η αγράμπελη – Παράπονο} / Η κυρά Φροσύνη / Αθανάσης Διάκος / Φωτεινός / Στιχουργήματα {Στιχούργημα Α΄: Ο κλέφτης – Στιχούργημα Β΄: Της νεότητός μου ρεύμα, θολωμένον απ' τα πάθη – Στιχούργημα Γ΄: Ο Λευιάτας – Στιχούργημα Δ΄: Κατάδικος} / Από την αλληλογραφία του {Ένα γράμμα στη γυναίκα του – Γράμματα στο γιο του Αιμίλιο – Η αλληλογραφία του με το Ροΐδη – Γράμματα στο Λασκαράτο} / Αγορεύσεις {Αγόρευσις εν τη εν Αθήναις Β΄ των Ελλήνων συνελεύσει, 22 Ιουλίου 1864 μετά την ορκοδοσία των εξ Επτανήσου πληρεξουσίων – Αγόρευσις κατά την συνεδρίασιν της 11.10.1865 της Ελλην. Βουλής – Αγόρευσις εις την Βουλήν κατά την 18.1.1867}] [Σειρά: Βασιική Βιβλιοθήκη, αρ. 16].

1955

124. *Τα Άπαντα του Βαλαωρίτη*, πρόλογος Σπύρος Μελάς, εισαγωγή-επιμέλεια Κλ. Παράσχος, τ. Α'-Β', Αθηναϊκά εκδόσεις Ηρακλής Γ. Σάκαλης, [Αθήνα], 1955(ς), 880 σ.
125. *Τα Άπαντα*, πρόλογος Σπύρου Μελά, εισαγωγή και επιμέλεια Κλ. Παράσχου, εκδ. Βίβλος, Αθήνα, 1955.
126. *Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης περί της Αγγλοκρατίας εν ταις Ιονίοις Νήσοις, Ανέκδοτον ηρωικόν στιχούργημα*, υπό Β. Δ. Πατριαρχέα, Αθήνα, 1955, 65 σ.

1956

127. Merlier Octave, *Quinze lettres françaises de Valaoritis*, Institut Français d' Athènes. Exposition Valaoritis, Athènes 1956, 40 σ. [8 στον Άγγελο Καμίλλο Μάρκου Σικελιανό (1796-1877) από Κέρκυρα, Πίζα, Βενετία, Φλωρεντία, Παρίσι (1846-1852). 1 στον Ιωάννη Οικονομίδη (1812-1884) από Πίζα το 1847. 1 στον Βασιλιά Γεώργιο το 1869(ς). 1 στον Aubéron Herbert από Αγία Μαύρα το 1870. 1 στον Victor de Laprade από Αγία Μαύρα το 1871. 3 στον Queux de Saint-Hilaire από Αγία Μαύρα το 1878].

128. *Quinze lettres français de Valaoritis*, Edited by Merlier Octave, Athènes, 1956, 40 p. = Γιώργος Πράτσινας, «Δέκα πέντε ανέκδοτα Γαλλικά γράμματα του Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, 60 (1956) 1006 -1007.

1957

129. Κονόμος Ντίνος, «Ανέκδοτο γράμμα του Αριστ. Βαλαωρίτη στον Διονύσ. Ηλιακόπουλο» *Επτανησιακά Φύλλα*, τ. Γ', τχ. 5, Αθήνα, 1957, σ. 125-126.

1961

130. *Αριστοτέλους Βαλαωρίτου, Ποιήματα*, Προλεγόμενα Στελ. Σπεράντσα, <Νεοελληνικές Μορφές>, Βιβλιοθήκη Βασιλείου, *Εκλεκτά έργα*, αρ. 1, εκδοτικός οίκος Ι. Γ. Βασιλείου, Αθήνα [1960], 1961, σ. η'+ 256.

1963

131. *Αριστοτέλους Βαλαωρίτου Άπαντα*, τ. Α', *Στιχουργήματα – Μνημόσυνα και έτερα ποιήματα δημόδης περί βαλμά θρύλος – Απάντησις εις Δ. Βερναρδάκη*, Πρόλογος Αρ. Καμπάνη, Κριτική ανάλυσις Κωστή Παλαμά, τ. Β', *Η κυρά Φροσύνη – Αθανάσιος Διάκος – Φωτεινός*, Φιλολογική, Αθήνα 1961, 1963, 8^ο μικρό, ιε'+ 328+351 σ. [Περιλαμβάνονται και κάποιες «παραφράσεις» του Βαλαωρίτη που δεν υπάρχουν στην έκδοση Παράσχου, αλλά δεν περιλαμβάνονται ανέκδοτα ποιήματα και μεταφράσεις ή και πρώτες μορφές εκδομένων ποιημάτων].

1966

132. *Άπαντα Νεοελλήνων Κλασικών*, Α. Βαλαωρίτης, τ. 1, *Ποιήματα*, τ. 2, *Ανέκδοτα Ποιήματα. Πεζογραφήματα*, επιμέλεια Γιάννη Κουχτσόγλου, Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων, Αθήνα, χ.χ. [=1966;], ιστ'+398+8 χ.α.+424.
133. Πρωτοφάλης Ε. Γ., «Ανέκδοτα γράμματα του Αρ. Βαλαωρίτη και μελών της οικογενείας του», *Νέα Εστία*, 79 (1966) 179-198.
134. Ζώρας Γεώργιος Θ., «“Η Λίμνη” του Λαμαρτίνου», *Νέα Εστία*, 1007 (1969) 870-879.

135. Καραθανάσης Αθανάσιος Ε., «Μια διήγηση του Βαλαωρίτη, πηγή έμπνευσης του Σικελιανού», *Ελληνικά*, 22 (1969) 240-242.

1970

136. *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, Φωτεινός*, επιμ. Γ.Π. Σαββίδης, εκδ. Ερμής, Αθήνα, 1970, ²1976, 199 σ. [Η έκδοση βασίζεται στο χειρόγραφο με αποκατάσταση στίχων, ορθογραφική ενοποίηση, αλλαγές στη στίξη, προσθήκη ονομάτων στα διαλογικά μέρη].

1971

137. Βανδώρος Βασ., «Ανέκδοτος επιστολή Αρ. Βαλαωρίτου προς τον Γ. Τυπάλδο-Ιακωβάτο [26.11.1865]», *Παρησσός* 13 (1971) 49-52.

1973

138. *Άπαντα Βαλαωρίτη*, επιμέλεια Χαρίκλεια Γιότση-Σπαρτινού, τ. Α' - Β', εκδόσεις Γ. Μέρμηγας, Αθήνα, 1973, 471+464 σ.

1976

139. «Ανέκδοτο γράμμα του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη προς τον Μάρκο Ρενιέρη 31.10.1875», *Επτανησιακά φύλλα*, φ. 1^α, 1976, σ. 114 [Σημ. Το παρακάτω ανέκδοτο έως τώρα και ιδιόχειρο γράμμα του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη προς τον Μάρκο Ρενιέρη σώζεται στο αρχείο της Βιβλιοθήκης της Βουλής, από όπου το αντιγράψαμε πριν από κάμποσα χρόνια.].

1979

140. *Αριστοτέλη Βαλαωρίτη Ανθολόγημα. 100 χρόνια από το θάνατό του*, πρόλογος Κωστή Παλαμά, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα 1979, 168 σ.
141. Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, «Ο ανδριάς του αιιδίμου Γρηγορίου του Ε' Πατριάρχου Κωνσταντιπόλεως», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 373-376.

142. Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, «Η Μεσαιωνική Λευιάς. Ανέκδοτο κείμενο παρουσιασμένο από τον Γ. Π. Σαββίδη», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 119-125. [= Β' *Ποιήματα και Πεζά*, Επιλογή και φιλολογική επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, εκδόσεις Ίκαρος, 1981, σ. 346-354, 504].
143. Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, «Μια άγνωστη επιστολή του Βαλαωρίτη για τον “Αθανάσιο Διάκο”», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 203-204.
144. *Βιβλιογραφία Αριστοτέλη Βαλαωρίτη. Εκατό χρόνια από τον θάνατό του*, πρόλογος Κωστή Παλαμά, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα, 1979, 36 σ. *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, Α' Βίος, επιστολές και πολιτικά κείμενα*, φιλολογική επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη – Νίκη Λυκούργου. *Β' Ποιήματα και Πεζά*, επιλογή και φιλολογική επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, εκδ. Ίκαρος, 1981, 1982, ²2006.
145. Λυκούργου-Μιχαήλ Νίκη, «Επιστολάριο Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1824-1879)», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 438-466.
146. Σαββίδη Γ. Π., «Λανθάνοντα και αθησαύριστα κείμενα του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 220-234.
147. Τσαντσάνογλου Ελένη, «Επιλογή από το ποιητικό έργο του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη. Πρόλογος, ανθολόγηση Ελένης Τσαντσάνογλου», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 291-319.
148. Queux de Saint-Hilaire, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης κατά το γαλλικόν του Μαρκήσιου De queux de saint Hilaire», μετάφραση Δημητρίου Βικέλα, *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 110-118.

1980

149. Σαββίδη Γ. Π., «Τα λανθάνοντα και αθησαύριστα κείμενα του Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, 107 (1980) 752.

1981

150. *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, Α' Βίος, επιστολές και πολιτικά κείμενα*, φιλολογική επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης – Νίκη Λυκούργου. *Β' Ποιήματα και Πεζά*, επιλογή και φιλολογική επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης – Ελένη Τσαντσάνογλου, Αθήνα, εκδ. Γιαρως, 1981, 1982, ²2006.

1986

151. Γεωργαντά Αθηνά – Σαββίδης Γ. Π., «Αθησαύριστα κείμενα του Βαλαωρίτη, II (και άγνωστες πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του), *Παλίμψηστον* 3 (1986) 37-53.

1991

152. Ζώρας Γεράσιμος, «Τρία άγνωστα ποιητικά σχεδιάσματα του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Η Λέξη*, Μάιος-Ιούνιος 1991, σ. 414-419 = Γεράσιμος Ζώρας, *Φιλολογικά Μελετήματα*, Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα, 1993, σ. 125-131.

2006

153. Κουτμάνης Σωτήρης, [Δημοσίευση επιστολής Αριστοτέλη Βαλαωρίτη προς τον Σπυρίδωνα Βελούδη, Βενετία, χ.χ. για να ερευνήσει «της ανεύρεσιν εγγράφων δημοσίων και επισήμων εχόντων σχέσιν» με τα κτήματα που παραχώρησαν στο Μεγανήσι Λευιάδας οι Βενετοί σε Χιώτες πρόσφυγες και πέρασαν ύστερα στην οικογένεια Βαλαωρίτη, *Το έργο του Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Δεκέμβριος 2005 – Δεκέμβριος 2006*, σ. 42-43: Από τα κατάλοιπα του Σπυρίδωνος Βελούδη, που φυλάσσονται στο Ινστιτούτο.

154. Πανίτσας Κωνσταντίνος Γ., «Μια άγνωστη μορφή του χειρογράφου του ποιήματος του Βαλαωρίτη του αφιερωμένου στον ανδριάντα του Πατριάρχου Γρηγορίου Ε'», *Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Μελετών, Πηγές Επτανησιακής Φιλολογίας (1500-1940), Άγνωστα έργα – φιλολογικά αρχεία – χειρόγραφα*, Πρακτικά Συνεδρίου (Κεφαλονιά 28-30 Οκτωβρίου 2006), *Στη μνήμη Γιώργου Γ. Αλισανδράτου*, επιστημονική επιμέλεια Γεώργιος Ν. Μοσχόπουλος, Αργοστόλι, 2008, σ. 659-674.

2008

155. Πανίτσας Κωνσταντίνος Γ., «Μια άγνωστη μορφή του χειρογράφου του ποιήματος του Βαλαωρίτη του αφιερωμένου στον ανδριάντα του Πατριάρχου Γρηγορίου Ε'», *Εταιρεία*

Κεφαλληνιακών Ιστορικών Μελετών, *Πηγές Επτανησιακής Φιλολογίας (1500-1940), Άγνωστα έργα – φιλολογικά αρχεία – χειρόγραφα*, Πρακτικά Συνεδρίου (Κεφαλονιά 28-30 Οκτωβρίου 2006), *Στη μνήμη Γιώργου Γ. Αλισανδράτου*, επιστημονική επιμέλεια Γεώργιος Ν. Μοσχόπουλος, Αργοστόλι, 2008, σ. 659-674.

2011

156. «Ο Ανδριάς του αοιδίμου Γρηγορίου του Ε', Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, προσφώνησις του Αριστοτέλους Βαλαωρίτου», φωτοανατύπωση Βιβλιοπωλείον Τσιρίμπαση, Λευκάδα, 2011. 8^ο, 15 σ.

2016

157. Κομνηνέλλη Αριστέα, «“Η Λίμνη” του Λαμαρτίνου, ποίημα μεταφρασθέν υπό Α. Βλάχου, Ι. Καρασούσα και Αριστοτέλους Βαλαωρίτου, εν Αθήναις, 1878. Μία έκδοση που αποζητά τον μεταφρασεολογικό σχολιασμό», Πρακτικά Συμποσίου, *Ελληνικότητα και ετερότητα: πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις και εθνικός χαρακτήρας' στον 19^ο αι.*, επιμέλεια Άννα Ταμπάκη – Ουρανία Πολυκανδριώτη, τ. Α', 2016, σ. 151-165.

Αχρονολόγητα

158. Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, *Επί τω θανάτω Χρυσούλας Καλκάνη Μαχαιρά, Μοιρολόγι*, χ.χ.
▶▶▶ MX
Dimaras 423, ΘΠ ΙΒ Γ'10186
159. Βαλαωρίτη Άπαντα, *Στιχουργήματα – Μνημόσυνα – Επιτύμβια – Η κωρά Φροσύνη – Αθανάσιος Διάκος – Φωτεινός – Ποιήματα ανέκδοτα – Μεταφράσεις – Βουκολικά – Πεζογραφήματα – Αλληλογραφία*, Εισαγωγή Άγγελος Σικελιανός, Αθήνα, χ.χ., 576 σ.
160. Αριστοτέλους Βαλαωρίτου, Άπαντα, τ. Α'-Β', σειρά: Βιβλιοθήκη Νεοελλήνων Κλασικών, εκδ. Χάρη Πάτση, Αθήναι, χ.χ.

Β΄. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

1848

161. Κουμανούδης Στέφανος Α., «Αριστοτέλους Βαλαωρίτου, Λευκαδίου, Στιχουργήματα». Εν Αθήναις 1847, εφ. *Νέα Ελλάς*, έτος Α', φ. 2, Αθήνα, 1.8.1848.

1852

162. Tiraldo Emilio de, *Per le nozze Valauriti*, Treviso, 1852. Dalla tip. Provinc. di G. Longo, 8°, 22 σ.
Pierris 403

1857

163. Ματαράγκας Γεώργιος, «“Τα Μνημόσυνα” [του Α. Βαλαωρίτη]», *Αθήναιον* 1 (1857) 45-50.
164. Tommaseo Niccolò, [εκτεταμένο κριτικό άρθρο σχετικά με τα *Μνημόσυνα*], *Il Diritto*, Torino, 1857.

1858

165. Ζαλοκώστας Γεώργιος Χ, «Ολίγα παρατηρήσεις περί της ποιήσεως των Επανησίων και μάλιστα περί των ποιημάτων του Ιουλίου Τυπάλδου και Αριστοτέλους Βαλαωρίτου», *Πανδώρα* 9 (1858-1859), αρ. 199 (1.7.1858) 171-173.
166. Κοζάκης Τυπάλδος Γεώργιος, υιός, «Βιβλιογραφία. *Μνημόσυνα*, άσματα Αριστοτέλους Βαλαωρίτου Λευκαδίου, Εν Κερκύρα, τυπογραφείον Ερμής, 1857.- 1 τόμος εις 8^ο», *Πανδώρα* 8 (1857-1858) 278-282, 325-328.
167. Κοζάκης Τυπάλδος Γεώργιος, υιός, «Περί των ποιημάτων του κ. Βαλαωρίτου», *Πανδώρα* 9 (1858-1859), αρ.202 (15.8.1858) 241-242.

1859

168. *Αι Ιόνιοι νήσοι υπό την δεσποτείαν της Ενετίας και την αγγλικήν προστασίαν και η εν αυταίς ελληνική ποιησις μετά περιλήψεώς τινός της αρχαίας αυτών ιστορίας υπό της κομήσεως Δόρα Δ' Ίστρια*

μεταφρασθέντα εκ του γαλλικού υπό Μ. Κ. Ράλλη, εκδίδονται υπό Θ. Θερμογιάννη και Δ. Ειρηνίδου, Εν Αθήναις, εκ του τυπογραφείου Δ. Ειρηνίδου, 1859, σ. θ' + 110 + 63.

1860

169. Ζαμπέλιος Σπυρίδων, «Ο κ. Ιούλιος Τυπάλδος (Ποιήματα Διάφορα Ιουλίου Τυπάλδου, Εν Ζακύνθω, 1856)», *Πανδώρα* 10 (1859-1860), αρ. 236 (15.1.1860) 457-470. [Αναφέρεται στους Επτανήσιους λογοτέχνες ανάμεσά τους και ο Βαλαωρίτης].

1863

170. Δίπλας Γεώργιος, Φίλιππας Σπυρίδων, *Ολίγαι λέξεις προς απάντησιν του φυλλαδίου των κυρίων Ιωάννου Κοτσίρη και Κο Ιερωνύμου Σούφη*, Κερκύρα, 1864, 18 σ. [Απάντηση στο φυλλάδιο: *Τα περί της διενέξεως μεταξύ των βουλευτών Λευκάδος κυρίων Αριστοτέλους Βαλαωρίτου και Γερασίμου Σέρβου*, εν Κερκύρα, 1863, 72 σ.].
171. *Τα περί της διενέξεως μεταξύ των βουλευτών Λευκάδος κυρίων Αριστοτέλους Βαλαωρίτου και Γερασίμου Σέρβου*, εν Κερκύρα, τυπογραφείον «η Ιονία» Σπυρίδωνος και Αρσενίου αδελφών Κάων, 1863, 72 σ.

1864

172. Μαλάκης Σπ. Γ., *Ωδή εις την απαρχήν της πανελληνίου Ενώσεως την ένωση της Επτανήσου...*, Αθήνα, Τυπογραφείο «Ευαγγελισμού» Δ. Καρακατζάνη, 1864 = *το ίδιο*, Βουκουρέστι, Tipografia Ștefan Rasidescu, 1865 [Οι αιχμές του Μαλάκη εναντίον του Βαλαωρίτη φαίνεται ότι αφορούν στην ποιητική γενικά των *Μνημοσύνων* (συλλογή αναδημοσιευμένη το 1861). Ο Μαλάκης, επιλέγοντας ως πλασματικό παραλήπτη ένα πουλί, διαλέγεται με τα ποιήματα “Η σλλάβα” και “Η δάφνη και το αηδόνι. Ύμνος εις τον θάνατον του Έλληρος Ποιητού Κόμητος Σολομού”].

1866

173. [Επιστολές περί Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, του ποιήματος «Ο Αθανάσης Διάκος» και επίσκεψις φίλων στη Μαδουρή: Περικλής Σταύρος, Άρτα 12 Απριλίου 1866, προς Σπυρίδωνα Καββαδά, συντάκτη εφημ. *Λευκάς*. Σπυρίδων Καββαδάς, Λευκάδα 15 Απριλίου 1866 προς Περικλή Σταύρο, Άρτα], εφ. *Λευκάς*, φ. 9, 18.4.1866.
174. Λούζης Φίλιππος, «Άσμα επί του αποσπάσματος των προλεγόμενων του Αθ. Διάκου, ποιήματος ανέκδοτου του εθνικού ποιητού Αρ. Βαλαωρίτου», εφ. *Λευκάς*, 23.06.1866.

175. Σάθας Κωνσταντίνος, «Δημοτικά άσματα. Μοιρολόγια. [Συλλογής Αριστοτέλη Βαλαωρίτη]», *Χρυσάλλις*, τ. Δ', τχ. 91, 15.10.1866, σ. 489, τχ. 92, 30.10.1866, σ. 514.
176. Σάθας Κωνσταντίνος, «Η Μαδουρή», *Χρυσάλλις*, τ. 4, τχ. 95, 15.12.1866, σ. 607-608 = *το ίδιο*, *Εστία*, 9 (1880) 340.

1867

177. *Άσμα εις την άφιξιν του Κ. Αριστοτέλους Βαλαωρίτου Βουλευτού Λευκάδος* «Καλώς μας έφθασες πουλί, γλυκόφωνο αηδώνι---[κάτω]: Εν Λευκάδι τη 14 Απριλίου 1867 Ε. Ελλ. Σ. Καββαδάς, Μονόφυλλο = «Εις ασπασμός τω εθνικώ ποιητή Αριστ. Βαλαωρίτη», *Αλήθεια*, 01.05.1867 [Αρχείο Βαλαωρίτη, φακ. 4.1].

1868

178. Λούζης Φίλιππος, «Πρόσκλησιν προς τον εθνικόν ποιητήν Αριστοτέλη Βαλαωρίτην», εφ. *Λευκάς*, 16.06.1868.
179. [Τα κατά την συνεδρίασιν] Της 5^{ης} Ιουνίου εν τη Βουλή συμβάντα μεταξύ των βουλευτών Κεφαλληνίας αδελφών Ιακωβάτων και του βουλευτού Λευκάδος Αριστοτέλους Βαλαωρίτου, εν Κεφαλληνία τη 12 Ιουνίου 1868, Τυπογραφείο η Πρόοδος, 4 σ.

1869

180. Circourt de A., “Appréciations des poems d’ Aristotle Valaoritis”, *La Revue Moderne*, Paris, 1869, 13 p.

1872

181. Έκτακτον παράρτημα της *Εφημερίδος των Συζητήσεων* Ως είχε προαγγελθή και διά προγράμματος κανονισθή ετελέσθη σήμερον η Αποκαλυπτήριος του Ανδριάντος του Πατριάρχου Γρηγορίου, [1872], Μονόφυλλο.[Δημοσιεύεται σε τρίστηλο και ο Ανδριάς του Αρ. Βαλαωρίτη].
182. Σταματέλος Ιωάννης Ν., *Καλλιλογική ανάλυσις του διθυράμβου ον απήγγειλεν ο εθνικός ποιητής Αρ. Βαλαωρίτης εις τα αποκαλυπτήρια του ανδριάντος του αοιδίμου Πατριάρχου Γρηγορίου Ε΄*. Εν Λευκάδι Τυπογραφείον «Η Σαπφώ» Κωνσταντίνου Π. Χόρτη, 1872, 7 σ.

183. Σταματέλος Ιωάννης Ν., *Dithyrambus in simulacrum Patriarcha Gregorii V. A poeta gentico Arist. Valaorite. Latine interpretatus*. «*Quis alia accuratioris voce Latina ardentem stilum poetarum Graecorum eloqui posset;*» *Zacynthi Typis "Parnassi" S. C. Phaphtani MDCCCLXXII*, 10 σ.
184. Συμπολίται, δημοσιεύομεν τα κατωτέρω τηλεγραφήματα--- Χόρτης Τηλεγραφήματα---[κάτω]: εκ του Τυπογραφείου η Σαπφώ, [1872], Μονόφυλλο [Γα κείμενα πέντε τηλεγραφημάτων (δίστηλο) από Αθήνα, προς ισάριθμους Λευκαδίους (Σπυρίδωνα Σταύρον, Άγγελον Καλκάνην, Κωνσταντίνον Φίλιππα, κ.ά.) για την απήχηση της απαγγελίας του ποιήματος του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη στα αποκαλυπτήρια του ανδριάντος Γρηγορίου Ε'.]
185. Χιώτης Παναγιώτης, «Εθνική και δημοτική η ποίησις του Βαλαωρίτου», εφ. *Η Δημοτική*, αρ. 76, 1872.
186. [Χόρτης Κωνσταντίνος Π., χρονικό], *Η εν Λευκάδι υποδοχή του Εθνικού Ποιητού Αρ. Βαλαωρίτου* [Κείμενα: Ανδρέας Βλαντής, Άγγελος Καλκάνης], Λευκάδα, τυπ. «Η Σαπφώ» Κωνσταντίου Π. Χόρτη, 1872, 12 σ.

1873

187. Χιώτης Παναγιώτης, *Βλέμμα εις τα κατακρινόμενα περί των αποκαλυπτηρίων του ανδριάντος του Πατριάρχου Γρηγορίου και του διθυράμβου του Α. Βαλαωρίτου*, εν Ζακύνθω, Τυπογραφείον η Επτάνησος, Χρίστου Σ. Χιώτου, 1873, 37 σ.

1874

188. Βεργωτής Γεράσιμος, *Ευγνωμοσύνης εκφράσεις* υπό Γερασίμου Δ. Βεργωτή, εν Οδησώ, τυπ. Λ. Νήτζε, 1874, 142 σ.

1878

189. [Βερναρδάκης Δ.], «Γα Αποκαλυπτήρια», εφ. *Ημέρα*, 6-18.05.1878 (το κείμενο του Βερναρδάκη αναδημοσιεύτηκε στην Κέρκυρα από πολιτικούς αντιπάλους του Βαλαωρίτη ως «Επίκρισις των κατά την 25 Μαρτίου εν Αθήναις υπό του κ. Βαλαωρίτου εκφωνηθέντων στίχων» = *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, Β' Ποιήματα και Πεζά*, επιμ.: Γ. Π. Σαββίδης – Νίκη Λυκούργου, Αθήνα, 1980, σ. 381-397.

1879

190. [Ανώνυμος], «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», περ. *Δελτίον της Εστίας*, τεύχος 136 (1879) 1.

191. Βάλβης Σταμάτιος Δ., *Βιογραφικά του εθνικού ποιητού Αρ. Βαλαωρίτου*, Ζάκυνθος, 1879.
192. Βρυώνης Πέτρος, «[Νεκρολογία Εθνικού ημών ποιητού Αριστοτέλους Βαλαωρίτου. Εκ Κορίνθου κατά μήνα Αύγουστον του 1879]», εφημ. *Ομόνοια*, έτος Γ', αρ. 136, Λευκάδα, 23 Αυγούστου 1879, σ. 1.
193. Γαρζώνης Ανδρέας, [Φωνή γοερά, εκ Λευκάδος φερομένη], Κέρκυρα, 25.7.1879, Δίφυλλο [Νεκρολογία Αριστοτέλη Βαλαωρίτη].
194. Δρακόπουλος Ευστάθιος, «Η Λευκάς μελανείμων πενθεί απώλειαν του περιλεούς εαυτής τέκνου Αρ. Βαλαωρίτου Ιππότου και Εθνικού του Κλεΐσαντος το Πανελλήνιον. Λόγος επικήδειος εις τον αποβιώσαντα Εθνικόν Ποιητήν Αριστοτέλη Βαλαωρίτην υπό Ευσταθίου Δρακοπούλου Επαρχιακού Διδασκάλου. Το Μνημόσυνον», Παξοί 29 Ιουλίου 1879. Σπυρίδων Καββαδάς, *Εις τον θάνατον του Εθνικού ποιητού Αριστοτέλους Βαλαωρίτου. [Ποίημα Σπυρίδωνος Καββαδάς, Ειρηνοδίκου Παξών]*, εφ. *Ομόνοια*, Γ', φ. 133, Λευκάδα 1.8.1879, σ. 1-4.
195. *Εις τον θάνατον του Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*, Κέρκυρα, 26 Ιουλίου 1879, Μονόφυλλο.
196. *Ελεγείον επί τω θανάτω του αιιδίμου Εθνικού Ποιητού Αριστοτέλους Βαλαωρίτου υπό Βησαρίωνος Ιερομονάχου Κατοχιανού Ηγουμένου της Μονής Κοκκίνης Εκκλησίας. Ο κότζιφας και το αηδόνι*, Εν Λευκάδι τη 1 Αυγούστου 1879, Μονόφυλλο = εφ. *Ομόνοια*, έτος Γ', αρ. 136, Λευκάδα 23 Αυγούστου 1879, 2 σ.
197. *Επί τω αώρω θανάτω εθνικού ποιητού Αριστοτέλους Βαλαωρίτου, τελευτήσαντος την 24^η Ιουλίου 1879*, [Κείμενα: Α. Γ., Γεώργιος Στεφανίτσης, Ξενοφών Τούμπας, Ιωάν. Ν. Σταματέλος, Ιωάννης Σ. Καββαδίας, Δημοσθένης Καρύκης, Ανδρέας Βλαντής], Λευκάδα, τυπ. Γ. Χριστοδουλοπούλου, 1879, 21 σ.
198. Ιγγλέσης Ν. Γ., «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», περ. *Παρθενών*, τχ. 36 (1879) 269-270.
199. Κάλλος Σπυρίδων, «Επί τω θανάτω του αιμνήστου Αριστοτέλους Βαλαωρίτου», εφ. *Η Φωνή Εν τω Αγγλικώ Κοινοβουλίω*, αρ. 744, 9.8.1879, Τυπογραφείον *Η Κέρκυρα*, Μονόφυλλο. [Στη δεύτερη σελίδα και ποίημα – ακρόστιχον].
200. Καλωταίος Χρ., «Εν θαλερόν δάκρυ εις Αριστοτέλην Βαλαωρίτην, τον πανελλήνιον αιιδόν», *Δύο ηρώα άσματα εν δακτυλικώ καταληκτικώ μετά παραφράσεων αυτών εις δημοτικήν γλώσσαν εν ιάμβω*

- τετραμέτρω καταληκτικῶ ποιηθέντα και προσφωνηθέντα τοις δύο εξόχοις πολιτικοίς της Γαλλικής Δημοκρατίας Βάδινγκτων και Γαμβέττα [...], Εκ του Τυπογραφείου Περικλέους Μ. Πεστεμαλτζιόγλου, Εν Βράιλα, 1879, 31 σ.
201. Λάμπρος Σπυρίδων Π., «Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης ως ιστορικός», *Εστία* 8 (1879) 551-555 = *Λόγοι και άρθρα*, Αθήνα 1902, σ. 574-582.
202. *Λόγοι απαγγελθέντες εις το μνημόσυνον του εθνικού ποιητού Αριστοτέλους Βαλαωρίτου τελεσθέντος την 7 Αυγούστου 1879 εν των Ιερῶ Ναῶ του Παντοκράτορος*, τύποις Γ. Χριστοδουλοπούλου, Λευκάδα 1879, 9 σ.
203. Πρετεντέρης Κ. Τ., *Εν δάκρυ εις τον τάφον του εθνικού ποιητού Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*, Κεφαλληνία 11 Αυγούστου 1879, Μονόφυλλο.
204. Ροϊδης Εμμανουήλ, *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης*, Γραφείον της Εστίας Αριθ. 9, Αθήνα, 1879, 30 σ.
205. Ροϊδης Εμμανουήλ, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Εστία* 8 (1879) 545-551 (=Εμμανουή Ροϊδης, *Άπαντα*, φιλολογική επιμέλεια Άλκης Αγγέλου, τ. Β', Αθήνα, Ερμής, 1978, σ. 386 -390 και 456.
206. Σταματέλος Ιωάννης Ν., *Βιογραφία του εθνικού ποιητού Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*, Ζάκυνθος, τυπ. «Ο Παρνασσός», Σ. Χ. Ραφτάνης, 1879, 19 σ.
207. *Το Μνημόσυνον. Η κοινωνία των Παξῶν---Εις τον θάνατον του εθνικού ποιητού Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*, Μονόφυλλο. [Εντός πενθίμου πλαισίου. Για την επιμνημόσυνη δέηση που έγινε στις 29.7.1879 στον ναό Αγίων Αποστόλων των Παξῶν, για τον θάνατον (24.7.1879 πβ. ΒΙ 3160) του Αριστοτέλους Βαλαωρίτου. Σε δίστιχο το ποίημα που απήγγειλε στην τελετή ο ειρηνοδίκης Σπυρίδων Καββαδάς (=50 ομοιοκατάληκτα δίστιχα)].
208. Φιλήμων Τιμολέων Ι., «Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης ως πολιτευόμενος», *Εστία* 8 (1879) 555-556.
209. *La Grecia Moderna Ricordi Del Conte Luigi Pennazi Comandante Gli Insorti Epiroti Nel 1878. Con 31 Incisioni* [Αφιερώνεται στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη], Milano Fratelli Treves, Editori 1879.
210. Lambert Juilette (Madam Adam), *Poètes grecs contemporains*, Paris, 1881 (ελληνικά μεταφρασμένο από την Ευφροσύνη Κετσέα, *Παρνασσός*, 1886).

1882

211. Νιρβάνας Παύλος, «Επί τω θανάτω του», *Ἐσπερος*, 1 (Λιψία 1881-82) 170 και *Ἐσπερος*, 6 (Λιψία 1886-87) 146.
212. Χριστοδούλου Γεώργιος Α., «Βιβλιογραφικά στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη Α' [Νεκρολογία του Ιωάννου Ν. Μαρίνου (1815-1866)], Β' [Μετάφραση ωδῆς του V. De Laprade]», *Παρουσία* 1 (1882) 38-41.

1883

213. Παλαμάς Κωστής, «Φροσύνη και Φροσύνα», εφ. *Μη χάνεσαι*, 27.07.1883 = *Ἄρθρα και Χρονογραφήματα*, τόμος Α', Ἴδρυμα Κωστή Παλαμά, Αθήνα, 1990, σ. 387-391.
214. *Notice sur Aristote Valaoritis, sa vie et ses œuvres par le Mis Queux de Saint-Hilaire*. Tirage à cinquante exemplaires non mis dans le commerce, 1883, xci p.

1884

215. Ανωνύμου [Βερναρδάκης Δ.], «Ελεγχος ψευδαττικισμού», *Νέα Ημέρα*, Τεργέστη, 1884.

1886

216. Κετσέα Ευφροσύνη, «Οι σύγχρονοι ποιηταί της Ελλάδος», *Παρνασσός*, 1886, 538-548.

1887

217. Δε Βιάζης Σπυρίδων, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Ποιητικός ανθών*, Β', Τυπογραφείο «ο Φώσκολος», φ. 44, 1887, σ. 699-704.
218. Δε Βιάζης Σπυρίδων, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Ποιητικός ανθών*, Β', Τυπογραφείο «ο Φώσκολος», φ. 45, 1887, σ. 716-720.

1889

219. Παλαμάς Κωστής, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης 1879-1889», *Εστία*, τεύχος 708, 709, τ. 28 (1889) 48-54, 65-68.= *Άπαντα*, τομος Β', εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα, 1966, σ. 414-416. [τχ. 709, 28 (1889) 65-68 συνέχεια και τέλος].

1891

220. Rodd Renel, "The poet of the klephts, Aristotelis Valaoritis", *Century*, London, 1891, p. 130-144.

1893

221. Βυζάντιος Αναστάσιος Σ., « Νεκρολογία», *Έργα*, επιμ. Αλέξ. Σ. Βυζάντιος, Τεργέστη 1893, 460-461.
222. Θέατρον «*Απόλλων*»---Ελληνικός Δραματικός Θίασος «Ευριπίδης»---Μιχαήλ Αρνωτάκη Παράστασις---4 Ιουλίου 1893. Μέρος Α' *Αλή Πασσάς των Ιωαννίνων* [sic] Διάλογος εκ του επικού ποιήματος του---εθνικού ποιητού Αριστ. Βαλαωρίτου---Μέρος Β'----Μέρος Γ'---, Τύποις Ν. Ρουσοπούλου, Μονόφυλλο.

1898

223. *Βίος του εθνομάρτυρος πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου του Ε', του απαγχονισθέντος κατά το 1821 σωτήριον έτος ημέραν του Πάσχα εν τη μεσαία πύλη των πατριαρχείων Μετά του προς αυτόν επικηδείου λόγου του εν Οδησώ της Ρωσίας εκφωνηθέντος υπό του αιμνήστου Κωνσταντίνου Οικονόμου του εξ Οικονόμων κα του αδριάντος Βαλαωρίτου*, Εκδότης Καλλιόπη Φακάρου, Βάρνα Τύποις Λ. Νίτσε 1898, 112 σ.
224. Παλαμάς Κωστής, «Η σχολή του Σολωμού», *Εφημερίς των Κυριών*, Β' (19.04.1898) 3-4 = *Άρθρα και Χρονογραφήματα*, τ. Β', Ίδρυμα Κωστή Παλαμά, Αθήνα, 1993, σ. 295-298.

1905

225. Δροσίνης Γεώργιος, «Ανέκδοτοι επιστολαί του Αριστοτέλους Βαλαωρίτου, περ. Παναθήναια, έτος ΣΤ', τ. 11, 15.11.1905, σ. 65-70 και 30.11.1905, σ. 97-100.

1908

226. Παλαμάς Κωστής, «Σολωμός και Βαλαωρίτης», *Άπαντα*, τόμος Η', εκδόσεις Γκοβόστης, Αθήνα, 1964, σ. 174-177 (Από γράμμα δημοσιευμένο στην *Εφημερίδα των Ειδήσεων*, Κέρκυρα, 1908).

1909

227. Gomez-Carrillo E., *La Grèce éternelle*. Traduit de l'espagnol par Ch. Barthez, Paris, 1909. [Etudes sur P. Arkas, A. Papadiamandi, C. Palamas, A. Valaoritis, D. Solomos, P. Nirvanas, G. Souris].

1910

228. Βαρλέντης Χρίστος, «Βαλαωρίτης Αριστοτέλης», *Ημερολόγιον Επτανησιακόν*, Αθήναι, 1910.
229. Παλαμάς Κωστής, «Λασιαράτος και Βαλαωρίτης», *Άπαντα*, τ. Η', εκδόσεις Γκοβόστης, Αθήνα, 1964, σ. 181-196. (Ομιλία στη *Φοιτητική Συντροφιά*, 12.12.1910).
230. Παλαμάς Κωστής, «Ομολογία πίστεως», *Άπαντα*, τ. Η', εκδόσεις Γκοβόστης, Αθήνα, 1964, σ. 178-180. (Γράμμα δημοσιευμένο στην *Εστία*, 22.11.1910).
231. Menardos Simos, *A Modern Greek Poet: Aristotle Valaoritis*, The New World, London, 1910.

1914

232. Καμπάνης Αρ., «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», εφ. *Νέα Ελλάς*, φ. 173, 180, 187, 194, 23.03.1914.

1915

233. Βάρναλης Κώστας, «Η διδακτική αξία των ποιημάτων του Βαλαωρίτη», περ. *Αγωγή*, Α' (1915), 160-178.
234. Παλαμάς Κωστής, «Ο Αλή πασάς και οι ζωγράφοι του», εφ. *Εμπρός*, 26.01.1914 = *Άρθρα και Χρονογραφήματα*, τ. Β', Ίδρυμα Κωστή Παλαμά, Αθήνα, 1993, σ. 79-81.

1916

235. Νιρβάνας Παύλος, «Αρ. Βαλαωρίτης», *Διαλέξεις ποιητών XIX αιώνας*, έκδοσις Παρνασσού, 1^η έκδοση, Αθήνα, 1916, 35 σ. (= 2^η έκδοση, Αθήνα, 1925, τ. Β', σ. 89-124.).

1920

236. Psichari Jan, “Valaoritis et sa traduction du lac de Lamartine”, *Le Gaulois*, Paris, 20.03.1920.

1922

237. Roussel Louis, *Aristote Valaoritis considéré comme traducteur*, Ernest Leroux, Paris, 1922, 56 p.

1923

238. Γκόλφη Ρήγα, «Αρ. Βαλαωρίτης», *Νουμάς*, τ. Κ', 1923.
239. Ξενόπουλος Γρηγόριος, «Ο Βαλαωρίτης ήτο καλός μεταφραστής», *Παντογνώστης Β'* (1923) 92-94.

1924

240. Παλαμάς Κωστής, «Ποιητική και Πολιτική», εφ. *Ελεύθερος Λόγος*, 2.5.1924 = *Άπαντα*, τομος ΙΒ', εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα, 1966, σ. 126-130.
241. Παλαμάς Κωστής, «Byron, Ronsard, Βαλαωρίτης», *Ελεύθερος Λόγος*, 31.05.1924 = *Άπαντα*, τ. Η', εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα, 1964, σ. 167-173.
242. Hesseling D. C., *Histoire de la Littérature grecque moderne*, trad. H. Pernot, Paris: Societe d' Edition “Les Belles Lettres”, 1924, σ. 79-84.

1925

243. «Αι εορταί της εκατονταετηρίδος του Βαλαωρίτου», Αφιέρωμα της εφημερίδος *Η Βραδυνή*, επιμέλεια Διονυσίου Δεβάρη, φ. 537, Κυριακή 7 Ιουνίου 1925 [Περιέχονται: Δηλώσεις του πρωθυπουργού Ανδρέα Μιχαλοκόπουλου και ανταποκρίσεις Δ. Δεβάρη. Ποίημα και άρθρο του

Κωστή Παλαμά, άρθρο του Σπυρίδωνος Α. Βλαντή, Ωδή του Άγγελου Σικελιανού, αυτόγραφο το ποίημα *Το δάκρυ του Βαλαωρίτη*].

244. Βλαντής Σπυρίδων, «Η εκατονταετηρίς της μεγάλου Έλληνας», εφ. *Βραδυνή*, φ. 537, 538, 7 και 8 Ιουνίου, 1925.
245. Παράσχος Κλέων, «Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Ελληνική Εικονογραφημένη*, 1, τχ. 7 (Μάιος-Ιούν. 1925) 24-25.
246. Παλαμάς Κωστής, «Από το προσκύνημα του Βαλαωρίτη», εφ. *Ελεύθερος Λόγος*, 15.6.1925. = *Άπαντα*, τόμος Η', εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα, 1964, σ. 255-260.
247. Παλαμάς Κωστής, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Βραδυνή*, 07.06.1925 = *Άπαντα*, τ. ΙΒ', εκδόσεις Γκοβόστης, Αθήνα, 1964, σ. 414-416 .
248. Σικελιανός Άγγελος, *Ωδή στο Βαλαωρίτη*, Δελφοί, 27 Ιουνίου 1925, 4 σ.

1926

249. Παλαμάς Κωστής, «Για το Βαλαωρίτη πάλι», εφ. *Ελεύθερον Βήμα*, 21.11.1926. = *Άπαντα*, τ. Η', εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα, 1964, σ. 261-264.

1927

250. Γιολδάσης Ι. Κ., «Ιακωβάτος – Βαλαωρίτης», *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια*, *Φιλολογικόν Περιοδικόν*, Δ', Κυριακή 28 Αυγούστου 1927, σ. 3.
251. Μενάρδος Σίμος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Νέα Εστία* 2 (1927) 1028-1032. [Λόγος εκφωνηθείς εν Λευκάδι την 7^{ην} Ιουνίου 1925, επί τη εκατονταετηρίδι από της γεννήσεως του ποιητή.].

1928

252. Κουνιάκης Παναγιώτης Θ., *Ο εθνικός ποιητής Αριστοτέλης Βαλαωρίτης (επί τη συμπληρώσει εκατονταετηρίδος από της γεννήσεώς του)*, Πειραιάς 1928, 32 σ.
253. Παράσχος Κλέων, «Ο Βαλαωρίτης», *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια*. *Φιλολογικόν Περιοδικόν*, τχ. 143-146 (12-26.8.& 2.9.1928) 7, 7, 3-5, 4, 7.

254. Παράσχος Κλέων, «Ο Βαλαωρίτης στη σύγχρονη ελληνική λογοτεχνική συνείδηση», *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια. Φιλολογικόν Περιοδικόν*, τχ. 117 (12.2.1928) 4.

1931

255. Χίλιαδάκης Στ., *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης*, Αθήνα, 1931 (η φυσιολατρεία του Βαλαωρίτη).

1933

256. Βλαχογιάννης Γιάννης, «Ανέκδοτα γράμματα επιφανών λογίων της τον Βασιλέα Γεώργιον Α', *Νέα Εστία*, 13 (1933) 360-363.
257. Kohnhorst Egbertha, *L' Influence de Victor Hugo sur l' oeuvre d' Aristote Valaoritis*, Amsterdam, 1933, 80 p.

1935

258. Γκόλφης Ρήγας, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Νουμάς* 20 (1923) 491-501 = *Φαντασία και ποίηση*, Αθήνα, 1935, 3-20.

1936

259. Αποστολάκης Γιάννης Μ. , *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης. Αισθητική Μελέτη*, Αθήνα 1936, 83 σ.
260. Δημαράς Κ. Θ., «Για τον Βαλαωρίτη [Γιάννη Μ. Αποστολάκη, Αριστοτέλης Βαλαωρίτης]», εφ. *Ελεύθερον Βήμα*, 05.04.1936.
261. Καλεΐρας Α., «Όταν οι ποιηταί είναι οδηγοί λαών και μάχωνται», εφ. *Πρωία*, 20-22 Ιουνίου, 1936.
262. Παλαμάς Κωστής, «Ο Βαλαωρίτης πάλι», *Νέα Εστία*, 19 (1936) 319-322. = *Άπαντα*, τ. Η', εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα, 1964, σ. 265-272.

1937

263. Δημαράς Κ. Θ., «Ανέκδοτος Βαλαωρίτης [Β. Πατριαρχέα, «Ανέκδοτα ποιήματα του Βαλαωρίτη» – Ν. Πατσέλη, *Ο Βαλαωρίτης και η Ήπειρος*], εφ. *Ελεύθερον Βήμα*, 23.08.1937.
264. Μιχαλοπούλου Φανή, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», εφημ. *Καθημερινή*, 6, 13 και 20 Σεπτεμβρίου 1937.
265. Πατσέλης Νικόλαος Β., *Ο Βαλαωρίτης και η Ήπειρος (Μελέτη ιστορική και πολιτική)*, Αθήνα, 1937, 60 σ.
266. Τσιώκος Γιάννης, «Ένα άγνωστο επιτύμβιο του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία* 22 (1937) 1102.

1938

267. Βαλέτας Γ., «Ο ανδριάς του Πατριάρχου Γρηγορίου Ε'», *Νέον Κράτος Β'*, 1938.
268. Δημαράς Κ. Θ., «Η Λευιάδα και η Μαδουρή [Βαλαωρίτης]», εφ. *Ελεύθερον Βήμα*, 10.11.1938.
269. Παράσχος Κλέων, «Το πατριωτικό ιδανικό του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Μορφές και Ιδέες*, Αθήνα, 1938, σ. 97-112.
270. Πέτρου Μεσογειτής Χρ. Μ., «Μια πρόχειρη σύγκρισις για τον Αστραπόγιαννο του Βαλαωρίτη» [με χωρίο *Ιλιάδ* Ψ 59-92], *Κρητικές Σελίδες*, χρόνος Γ', τχ. 7-9 (Οκτ. Δεκ. 1938) 384-388.
271. Χατζουόδης Άρης, *Η ζωή και το έργο του Βαλαωρίτη*, Αναργύρειος και Κοργιαλλένιος Σχολή Σπετσών, 1938, 32 σ.

1939

272. Δημαράς Κ. Θ., «Η τεχνική του Βαλαωρίτη [*Αρ. Βαλαωρίτη, Έργα*, έκδοση Κ. Καιροφύλα]», εφ. *Ελεύθερον Βήμα*, 20.03.1939.
273. Ξύδης Θεόδωρος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», εφ. *Η Καθημερινή*, 16, 23, 30 Οκτωβρίου 1939.

1944

274. Σικελιανός Άγγελος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Νέα Εστία*, 36 (1944) 726-734.
275. Σούλης Γεώργιος Χρ., «Άγνωστες σελίδες του Βαλαωρίτη», *Ηπειρωτικά Γράμματα*, 1 (1944) 290-292.

1949

276. Βαλαωρίτης Αριστοτέλης Ι. (εγγονός του ποιητή), «Ιερή ανάμνηση», *Ελληνική Δημιουργία*, 4 (1949) 95-99.
277. Καββαδίας Φιλ. Α., «Ο “Αρματωλός της λύρας”», *Ελληνική Δημιουργία*, 4 (1949) 123-125.
278. Καλογερόπουλος Διονύσιος Π., «Τα ανέκδοτα στοιχεία διά τον εθνικό-της ποιητήν Αριστοτέλην Βαλαωρίτην, περ. *Ηχώ του Ιονίου*, περίοδος Γ', έτος 17 (1949), αρ. 35-36 (145-146) σ. 10-13.
279. Μαρινάτος Σπύρος, «Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης ως άνθρωπος και ως ποιητής», *Ελληνική Δημιουργία*, 4 (1949) σ. 89-93.
280. Μελάς Σπύρος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης: ο ψάλτης της πατρίδος», *Ελληνική Δημιουργία*, 4 (1949) 83-87.
281. Μουστάκης Βασίλης, «Το δίδαγμα της ποιητή», *Ελληνική Δημιουργία*, 4 (1949) 121-122.
282. Νιρβάνας Παύλος, «Ο Νιρβάνας για το Βαλαωρίτη», *Ελληνική Δημιουργία*, 4 (1949) 100-111.
283. «Οι επιφανείς για τον Βαλαωρίτη: Γνώμες των Βικέλα, Ροΐδη, Παλαμά, Σ. Λάμπρου, Τιμολέοντος Ι. Φιλήμονος», *Ελληνική Δημιουργία*, 4 (1949) 139-141.
284. Οι σύγχρονοι ξένοι για τον Βαλαωρίτη: Γνώμες των Queux de Saint-Hilaire, Marquis de και Mezières Α., *Ελληνική Δημιουργία*, 4 (1949) 142-143.
285. Σημηριώτης Νίκος, «Στον Βαλαωρίτη», *Ελληνική Δημιουργία*, 4 (1949) 81-82.

1951

286. Αγγελομάτης Χ., «Ένα ποιητικόν ράπισμα εις την Βουλήν», εφ. *Εστία*, 15.6.1951, σ. 1.
287. Κοντομίχης Πανταζής, «Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης ως άνθρωπος», εφ. *Λευκάς*, φ. 10/1951.

288. Κοντομίχης Πανταζής, «Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης ως πολιτικός», εφ. *Λευκάς*, φ. 11/1951.
289. Κοντομίχης Πανταζής, «Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης και η “δημοτική”», εφ. *Λευκάς*, φ. 12/1951.

1952

290. Κατηφόρης Νίκος Γ., «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης. Ο πνευματικός γενάρχης (επιφυλλίς)», εφ. *Λευκάς*, φ. 77/1952.

1953

291. Μπάρολας, Τάκης, «Μία επέτειος. Ο Βαλαωρίτης πρωταγωνιστής της ενώσεως της Επτανήσου», *Εστία* 54 (1953) 1030-1032.

1954

292. Φίλιππας Αλ.Φ., «Από τον θάνατον του Αριστοτ. Βαλαωρίτη», (επιφυλλ.), εφ. *Λευκάς*, 5 Αυγ. 1954.
293. Πριώνης Ευάγγελος, «Η Ήπειρος και οι Επτανήσιοι ποιηταί», *Ηπειρωτική Εστία* 3 (1954) 1187-1192.

1955

294. Βενέζης Ηλίας, «1. Λευκάδα», εφημ. *Το Βήμα* (Αθήνα 6.9.1955). «2. Ο Θεός στη Λευκάδα», *στο ίδιο*, 13.9.1955. «3. Στα ίχνη των ποιητών», *στο ίδιο*, 20.9.1955. «4. Το θαλερό», *στο ίδιο*, 27.9.1955.
295. Κοντομίχης Πανταζής, «Λευκαδίτικοι θρύλοι και ιστορία. Ο θρύλος για το «κοντρί του Αργύρη», *Ηπειρωτική Εστία*, 4 (1955) 771-776. [Εξετάζονται τα πραγματικά περιστατικά τα σχετικά με τον Καλαμιτσιώτη ληστή Αργύρη Περδικάρη (1799-1827) ήρωα δημοτικών τραγουδιών και του ποιήματος του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη «Ξεριζωμένο δέντρο»].

1956

296. Δημαράς Κ. Θ., «Ο Βαλαωρίτης [ο κατάλογος της έκθεσης του Γαλλικού Ινστιτούτου]», εφ. *Το Βήμα*, 15.06.1956.
297. Δημαράς Κ. Θ., «Πάλι ο Βαλαωρίτης [Ar. Valaoritis, Quinze lettres françaises. Présentées et publiées par Octave Merlier]», εφ. *Το Βήμα*, 20.07.1956.
298. Δικταίος Άρης, «Ο Άρ. Βαλαωρίτης και η ενσάρκωση της εθνικής ιδέας», *Νέα Εστία* 60 (1956) 1198-1207.
299. Κοντομίχης Πανταζής, «Η κοινωνική δράση του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη στη Λευκάδα στα 1854. (Ανέκδοτα κείμενα και αυτόγραφα του ποιητή)», *Ηπειρωτική Εστία* 5 (1956) 541-547, 706-712, 866-872, 1009.
300. Πράτσικας Γιώργος, «Ο Βαλαωρίτης και η εποχή του», *Νέα Εστία* 59 (1956) 845-846.
301. Institut Français d' Athènes, *Exposition Valaoritis*, Αθήνα, 1956, [64] σ. [Κατάλογος έκθεσης στα γαλλικά και ελληνικά σε 28 panneaux / πίνακες. Η έκθεση μεταφέρθηκε και στη Λευκάδα, Γυμνάσιο, 26.9.-1.10.1956].

1957

302. Βενέζης Ηλίας, «Μαδουρή, η αυθεντική Ιθάκη», *Νέα Εστία* 62 (1957) 1048-1050.

1959

303. Κατηφόρης Νίκος Γ., *Ο Φωτεινός, ηρωικό δράμα σε τρεις πράξεις και πέντε εικόνες στην γ' πράξη, εμπνευσμένο από το ομώνυμο ποίημα του Άρ. Βαλαωρίτη*, Αθήνα, 1959, 56 σ.
304. Κοντομίχης Πανταζής, «Η Λευκάδα στην ποίηση των Λευκαδίων ποιητών», ανάπτυπο από το π. *Ηπειρωτική Εστία* 8 (1959) 604-608, 739-749.
305. Ρουμάνης Γιώργος Ι., *Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης: ο ποιητής και ο άνθρωπος*, έκδοσις Ελληνοαμερικανικού Επιμορφωτικού Ινστιτούτου, 1959, σ. 22 [Η μελέτη αυτή εδόθη ως διάλεξις στην Αίθουσα Τελετών του Ελληνοαμερικανικού Επιμορφωτικού Ινστιτούτου της 20 Ιανουαρίου 1959].

1960

306. Γιοφύλλης Φώτος, «Ο Βαλαωρίτης κι ο Σικελιανός ως δημοσιογράφοι [Άρθρον]», *Επτανησιακή Πρωτοχρονιά*, 1960, σ. 61-67.
307. Ξενόπουλος Γρηγόριος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Σήμερα*, 1960, σ. 12-17.

1961

308. Βελλιανίτης Θεόδωρος, «Το σπίτι της κυρά Φροσύνης», *Ο Νέος Κουβαράς*, 1 (1961) 79-80.

1964

309. Μπουμπουλίδης Φαίδων Κ., «Αι υπό των Επτανησίων νεοελληνικαί μεταφράσεις κλασικῶν συγγραφέων», *Επιστημονική Επετηρίς Φιλοσοφικής Σχολῆς του Πανεπιστημίου Αθηνών*, ΙΔ' (1963-1964), στις σελίδες 51-52 Αριστοτέλης Βαλαωρίτης.
310. Παλαμάς Κωστής, «Βιβλιογραφικό σημείωμα», *Άπαντα*, τ. Η', εκδόσεις Γκοβόστης, Αθήνα, 1964, σ. 273-275.
311. Παλαμάς Κωστής, «Δύο γράμματα», *Άπαντα*, τόμος Η', εκδόσεις Γκοβόστης, Αθήνα, 1964, σ. 197-198 (Δύο γράμματα του Ιωάννη Βαλαωρίτη προς τον Παλαμά ύστερα από την ομιλία του τελευταίου για τον Ανδρέα Λασκαράτο και τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη).
312. Παλαμάς Κωστής, «[Ο Daudet και ο Βαλαωρίτης]», *Άπαντα*, τ. ΣΤ', εκδόσεις Γκοβόστης, Αθήνα, 1964, σ. 228-229.

1965

313. Κυπριανού Χρυσάνθου Στ., «Η ελληνική πατρίδα και οι Επτανήσιοι [Ομιλία]», *Φιλολογική Κύπρος*, 1965, σ. 65 -74 [Ειδικότερα μνημονεύονται οι: Α. Μαρτελάος, Διον. Σολωμός, Ιούλ. Τυπάλδος, Ιάκ. Πολυλάς, Γερ. Μαρκοράς, Ανδρ. Κάλβος και Αρ. Βαλαωρίτης].

1966

314. Παπαδόπουλος Αθανάσιος, «Το φρικώδες στοιχείον εις την ποίησιν του Βαλαωρίτου», *Παρηλασός* 8 (1966) 524-550.

1967

315. Δημαράς Κ. Θ., «Ποιητικός λόγος 1867 [Βαλαωρίτης]», εφ. *Το Βήμα*, 10.11.1967 = περ. *Νέα Εστία*, τ. 82, τχ. 970, 1599-1600.
316. Καραντώνης Αντρέας, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης (Ο ραψωδός του 1821 [Άρθρο])», *Ραδιοπρόγραμμα*, αρ. 260 (10 -16 Δεκεμβρίου 1967), σ. 6, 36, 41.
317. Ξενόπουλος Γρηγόριος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Φιλολογική Πρωτοχρονιά* 24 (1967) 104-111 = *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 152-158.
318. Παναγιωτόπουλος Ι. Μ., «Ο Βαλαωρίτης. Ένας τυπικός ρομαντικός», *Τα γράμματα και η τέχνη*, εκδότης Αστήρ, 1967, σ. 50-55.

1968

319. Καραντώνης Αντρέας, «Οι εθνικοί αγώνες της νεωτέρας Ελλάδας εις την ελληνικήν ποίησιν: Αριστοτέλης Βαλαωρίτης [Άρθρον]», *Θέσεις και Ιδέαι*, Α' (1968), 351 -362.

1969

320. Γλέζος Πέτρος, «Εκ των του Λαμαρτίνου» [Άρθρον περί ποιήσεων Αρ. Βαλαωρίτου και της υπ' αυτού μεταφράσεως της *Λίμνης*], *Νέα Εστία*, 85 (1969), 883 -885.
321. Νιρβάνας Παύλος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Παρηλασός*, ΙΑ' (1969) 321-340.
322. Παλαμάς Κωστής, «Βαλαωρίτης Αριστοτέλης», *Άπαντα*, τόμος ΙΣΤ', εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα, 1969, σ. 308-314.
323. Παλαμάς Κωστής, «Ο Βαλαωρίτης πολιτευόμενος», *Άπαντα*, τόμος ΙΕ', εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα, 1969, σ. 70-89.

1970

324. Στεργέλλης, Αριστείδης, «Βαλαωριτικά από το Αρχείο Ελληνικού Ινστιτούτου Βενετίας», *Παρουσός* 12 (1970) 113-120.
325. Tarabout Ybon, *La langue de Valaoritis*, Collection de l' Institut Français d' Athènes, Athènes 1970, 644 σ.

1971

326. Βενέζης Ηλίας, «*Η Λίμνη του Λαμαρτίνου, όταν...εμβαλαωρίζεται [Άρθρον]*», εφ. *Το Βήμα*, 31 Αυγούστου 1971.
327. Δημαράς Κ. Θ., «*Ο Φωτεινός του Βαλαωρίτη [έκδοση Γ. Π. Σαββίδη]*», εφ. *Το Βήμα*, 12.02.1971.

1972

328. Δημαράς Κ. Θ., «*Ποιητικά του 1872 [Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, Παπαρρηγόπουλος, Βερναρδάκης]*», εφ. *Το Βήμα*, 26.05.1972.
329. Δημαράς Κ. Θ., «*Η δάφνη του 1872 [Αριστοτέλης Βαλαωρίτης – Πανεπιστήμιο]*», εφ. *Το Βήμα*, 02.06.1972.
330. Λάζαρη Χριστ. Γ., «*Ο Τάφος του Εθνικού της Βάρδου*», εφ. *Ηχώ της Λευκάδας*, φ. 18/1972.
331. Tomadakis Nic., «*Η Angelica Palli-Bartolomei μεταφράστρια ωδής του Αριστοτέλους Βαλαωρίτου*», *Miscellanea Byzantina – Neobellenica (Saggi, note, articoli, ricerche di Filologia, Letteratura e Storia Bizantina e Neogreca)*, Modena 1972, σ. 175-177 και 243-244. [Βλέπε και λήμμα 41].

1973

332. Σταυροπούλου Ερασμία-Λουίζα, «*Π. Πανάς και Αρ. Βαλαωρίτης. Αι κατά του Αρ. Βαλαωρίτου σάτιραι*», *Επετηρίς Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών* 23 (1973) 391-410. = «*Σάτιρα, ποίηση και πολιτική (Ο Αρ. Βαλαωρίτης σατιρίζεται από τον Π. Πανά)*», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα

στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 190-202. [Αναθεωρημένη μορφή με προσθήκες].

1975

333. Βουτσινά –Σωφρονά Κ., *Η αληθινή ποίηση είναι ο διδάσκαλος των εθνικών αρετών: Όμηρος – Ησίοδος – Δημοτική ποίηση – Αρ. Βαλαωρίτης – Κ. Παλαμάς – Κ. Κάσης*, Αθήνα, 1975, 32 σ.
334. Γρηγόρης Γεράσιμος (Σύνθεση – επιμέλεια), *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, ο αρματολός της λύρας, 1824-1879, Βίος, έργα, ανθολογία, κριτική, εικόνες, βιβλιογραφία*, Αθήνα, Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, 1975, Αθήνα ²2008, 8+160 σ.
335. Ξύδης Θεόδωρος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, 1824-1879», *Νέα Εστία* 98 (1975) 1263-1264.
336. Σβορώνος Νίκος Γ., «Ο Βαλαωρίτης ιστορικός» (Ομιλία στις «Γιορτές Λόγου και Τέχνης» της Λευκάδας), εφ. *Ριζοσπάστης*, 26-27 Αυγούστου 1975 = *Λευκαδίτικες Σελίδες*, έτος Α', τευχ. 2, Λευκάδα, Απρίλιος-Μάιος-Ιούνιος 1976, 67-71 = *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, Φωτεινός*, επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη (Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη αρ. 7), β' έκδοση, Αθήνα, Ερμής, 1976, σ. 190 -197= *Αφιέρωμα στη Λευκάδα*, επιμέλεια εκδόσεως Γιάννης Ε. Χατζημανωλάκης (Ζήνων, Φυσιολατρικός Σύνδεσμος Πειραιώς -1931-), Πειραιάς, 1979, σ. 33 -36 =«Ο Βαλαωρίτης ιστορικός. Απλές σκέψεις ξαναδιαβάζοντας το έργο του», *Ανάλεκτα νεοελληνικής ιστορίας και ιστοριογραφίας*, εισαγωγή –επιμέλεια Ξ. Γιαταγάνας (Ιστορική Βιβλιοθήκη), Αθήνα, Θεμέλιο, 1982, σ. 407-412.

1976

337. Αλισανδράτος Γιώργος Γ., «Ο Αμανές του Μικέλη Άβλιχου (Βαλαωρίτης, Άβλιχος, Πανάς, Κονεμένος, Παλαμάς)», *Κεφαλληνιακά Χρονικά* 1 (1976) 1-50.
338. Φωτεινός Κ. Θ., «Από τον Βαλαωρίτη στον Σικελιανό», *Ηπειρωτική Εστία* 25 (1976) 107-116.

1977

339. Κατηφόρης Νίκος Κ., «Ο βαλαωριτιανός θρύλος στη λευκαδίτικη παράδοση», *Νέα Σκέψη* 15, τχ 172-173 (Ιούλ.-Αύγ. 1977) 369-375.

340. Άβλιχος Μικέλης, «Ο Αμανές [Το εισαγωγικό σημείωμα του Παναγιώτη Πανά ως «Γεωργίας» στον «Αμανέ» του Μικέλη Άβλιχου ως «Ε. Παιγνιδογάτσουλο»]», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 427-432.
341. Αλισανδράτος Γιώργος Γ., «Αλληλογραφία Βαλαωρίτη-Λασκαράτου. Συμπλήρωμα», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 433-437
342. Αλισανδράτος Γιώργος Γ., «Το ποίημα του Βαλαωρίτη για τον Πατριάρχη Γρηγόριο τον Έκαι οι τρεις επικριτές του», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 363-372.
343. Βαλαωρίτης Αρ. Ι., «Ομιλία του Αρ. Ι. Βαλαωρίτη. [Από την Έκθεση Βαλαωρίτη στο Γαλλικό Ινστιτούτο]», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 361-362.
344. Βαφόπουλος Γ. Θ., «Η ιστορική θέση του Βαλαωρίτη στην ελληνική ποίηση», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 106-109. (= Γ. Θ. Βαφόπουλος, *Ποίηση και Ποιητές*. Μελετήματα. [Εκδόσεις] Ρέκος, Θεσσαλονίκη 1983, σ. 163-169).
345. «Βιοχρονολογία του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Τετράδια «Ευθύνης» 10*, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 197-200.
346. Βρεττάκος Νικηφόρος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Τετράδια «Ευθύνης» 10*, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 25-35.
347. Βρεττάκος Νικηφόρος, «Λειτουργία κάτω από την ακρόπολη», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 41-42. [Σημ. Απόσπασμα από το ομώνυμο ανέκδοτο κείμενο Ορατορίου, που αναφέρεται της αγώνες του ελληνικού λαού για την ελευθερία του. Με τα πρόσωπα και της πράξεις που υπομνηματίζονται σ' αυτό, έχει εκφραστεί ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης: Καλόγερος Σαμουήλ (ομώνυμο ποίημά του), Αρχιάδι (λόγος του στη Βουλή, της 18 του Γενάρη 1867), Διονύσιος Σολωμός («Η δάφνη και τ' αηδόνι» «Εις την μνήμην Διονυσίου Κόμητος Σολωμού») κλπ. Γενικά στο απόσπασμα αυτό εκφράζεται το πάθος του Βαλαωρίτη για την αποικατάσταση τημ μνήμης των μαρτύρων του '21. —Ν. ΒΡ.]

348. Βρεττός Σπύρος, «Τα 100 χρόνια από το θάνατό του. Το τραγικό στοιχείο στη ζωή και το έργο του Αρ. Βαλαωρίτη», εφ. *Το Βήμα*, 03.11.1979, σ. 5.
349. Βρεττός Σπύρος, «Το τραγικό στοιχείο στη ζωή του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (δοκίμιο)», *Ηπειρωτική Εστία* 28 (1979) 1074-1084.
350. Γρηγόρης Γεράσιμος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης: ο ποιητής, ο αγωνιστής, ο άνθρωπος», *Τετράδια «Ευθύνης»* 10, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 65-87.
351. Δαφνής Κώστας, «Ο ποιητής που δεν έγινε οδηγός», *Τετράδια «Ευθύνης»* 10, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 48-55.
352. Δημαράς Κ. Θ., «Πλαισίωση του 1872», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 467-474.
353. Η «Ευθύνη», «Σε τιμία μνήμη», *Τετράδια «Ευθύνης»* 10, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 7.
354. Ιωάννου Γιώργος, «Η απόκοιτη λάμψη», *Τετράδια «Ευθύνης»* 10, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 62-64.
355. Καβάφης Κ. Π., «Ανέκδοτη εισήγηση για τον Βαλαωρίτη», Ανακοίνωση: Γ. Π. Σαββίδης, *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 215-216.
356. Καραντώνης Αντρέας, «Η ποιητική και η ποίηση του Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 43-64. =Αναδημ. *Κριτικά μελετήματα*, Αθήνα, 1980, 29-69.
357. Κασιμάτης Γρηγ. Π., «Ο Βαλαωρίτης σαν πολιτικός», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 65-70 = *το ίδιο*, *Νέα Εστία* 98 (1975) 1281-1286 = *το ίδιο*, *Νέα Εστία* 124 (1988) 850-855.
358. Κλάρας Μπάμπης Δ., «Ο κοινωνικός Βαλαωρίτης», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 181-187.

359. Κοιολάκης Μίνως, «Ο επικός Βαλαωρίτης», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 169-173.
360. Κουρνούτος Γ. Π., «Ιστοριογραφία και ποίηση του Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 355-360.
361. Λαζανάς Βασ. Ι., «Το μεταφραστικό έργο του Αρ. Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 506-511.
362. Λουκάτος Δημήτριος, «“Το δημώδες” υπόβαθρο στα έργα του Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 174-180.
363. Μερακλής Μ. Γ., «Η ιστορική ποίηση του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Τετράδια «Ευθύνης» 10*, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 36-47.
364. Μιστριώτης Γ., «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 204-205.
365. Νιάνιας Δημήτριος Γ., «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης. Η γλώσσα και η ελληνικότητα του ρομαντισμού του», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 1-3.
366. Νιάρχος Θανάσης Θ., «“Φωτεινός”: ποίημα εθνικής και ηθικής αυτογνωσίας», *Τετράδια «Ευθύνης» 10*, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 108-118.
367. Ξύδης Θεόδωρος, «Πώς είδε η κριτική τον Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 84-105.
368. Παλαμάς Κωστής, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης (1824-1924) (ποίημα)», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 208-209.= *Άπαντα*, τ. Θ', εκδόσεις Γκοβόστης, Αθήνα, [1965], σ. 26-28.
369. Παλαμάς Κωστής, «Δύο ομιλίες στον Όμιλο των Εκπαιδευτικών», *Τετράδια «Ευθύνης» 10*, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 124-167.

370. Παναγιωτόπουλος Ι. Μ., «Βαλαωρίτη ήθος και ύψος», *Τετράδια «Ευθύνης» 10*, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 16-24.
371. Παπανικολάου Κ. Ν., «Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης στο σχολείο», *Τετράδια «Ευθύνης» 10*, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 56-61.
372. Παράσχος Κλέων – Π. Χ., «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης (1824-1879)», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 4-40.
373. Παυλέας Σαράντος «Μια παιδική νοσταλγία για τον “Αστραπόγιαννο” του Βαλαωρίτη που κατάληξε σ’ ένα γυμνασιακό μάθημα», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 210-214.
374. Περισιάνης Παναγιώτης, «Τα “Μνημόσυνα” του Βαλαωρίτη», *Τετράδια «Ευθύνης» 10*, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 88-95.
375. Πολυλάς Ιάκωβος, Βερναρδάκης Δ., Χιώτης Παναγιώτης, Άβλιχος Μιχέλης, «Κείμενα για τον “Αδριάντα”», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 377-408 = Ιακ. Πολυλάς, «Η λήθη και η καταβόθρα» (1872) στο *Άπαντα τα λογοτεχνικά και κριτικά* (επιμ. Γ. Βαλέτας), Αθήνα, Νίκας, ²1959 (¹1950), σ. 186-196 και 197-199 [Το κείμενο του Πολυλά είχε δημοσιευτεί σε δύο συνέχειες στην εφημερίδα *Ο Κώδων*, φυλ. 92 και 93, 15-23 Απριλίου 1872. Ο Βαλαωρίτης απάντησε στην κριτική με επιστολή στην κερκυραϊκή εφημερίδα *Φωνή*, 26 Απριλίου 1872, για να επανέλθει ο Πολυλάς με το κείμενο «Απάντησις ενός τζαγκαρόπουλου εις την επιστολήν του Αρ. Βαλαωρίτου», *Ο Κώδων*, φ. 95, 7 Μαΐου 1872].
376. Ραγκαβής Α. Ρ., «Επιστολή στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 432.
377. Ροΐδης Εμμανουήλ, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Τετράδια «Ευθύνης» 10*, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 168-180.
378. Σαββίδης Γ. Π., «Βαλαωρίτης και Σάθας: Μια γόνιμη φιλία», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 71-83.
379. Σακελλαρίου Χάρης, «Μορφολογία και υφολογικά στην ποίηση του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Τετράδια «Ευθύνης» 10*, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 96-107.

380. Σβορώνος Νίκος Γ., «Για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη» (Ομιλία στο διήμερο εκδηλώσεων που οργάνωσε ο Σύλλογος Λευκαδίων Ηλιούπολης σε συνεργασία με την Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 100 χρόνων από τον θάνατό του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη –Πνευματικό Κέντρο Ηλιούπολης, 20-21 Οκτωβρίου 1979), εφημ. *Αλλαγή. Λευκαδίτικη αγωνιστική εφημερίδα*, έτος Α', αρ. φύλλου 1, Λευκάδα, Γενάρης 1980, 2-3.
381. Σικελιανός Άγγελος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης [ομιλία του Άγγελου Σικελιανού]», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 159-168.
382. Σικελιανός Άγγελος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Τετράδια «Ευθύνης» 10*, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 181-195.
383. Σικελιανός Άγγελος, «Ωδή στον Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 216-219.
384. Σκιαδάς Αριστοξένος Δ., «Δημόσια συζήτηση στη Λευκάδα για τον ποιητή Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 206-208.
385. Σκουβαράς Βαγγέλης, «Ο Βαλαωρίτης και το δημοτικό τραγούδι», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 494-505.
386. Τηλλυρίδης Ανδρέας, «Ανέκδοτη επιστολή του Αρ. Βαλαωρίτη στον Γλάσσωνα», *Κυπριακός Λόγος*, 11 (1979) 146-152.
387. Τσάτσος Κωνσταντίνος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Τετράδια «Ευθύνης» 10*, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 9-15.
388. Τσιρόπουλος Κώστας, «Ένας διαλογισμός για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Τετράδια «Ευθύνης» 10*, Κείμενα για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: 100 χρόνια από τον θάνατό του, Αθήνα, 1979, σ. 119-123.
389. Τσοπανάκης Αγαπητός Γ., «Ο Δημοτικισμός και η γλώσσα του Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 475-487.
390. Τωμαδάκης Βασίλειος Φρ., «Αθανάσιος Διάκος και Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Επετηρίς Ιδρύματος Νεοελληνικών Σπουδών*, 1 (1979-1980) 195-204.

391. Φουριώτης Άγγελος, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης. Η δύναμη της ποίησης από της ρίζες», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 235-290.
392. Χατζηφώτης Ι. Μ., «Εκατό χρόνια από το θάνατό του: Αριστοτέλης Βαλαωρίτης», *Ιστορία εικονογραφημένη*, τχ. 133 (1979) 60-69.
393. Χιώτης Παναγιώτης, «Βλέμμα εις τα κατακρινόμενα. Περί των αποκαλυπτηρίων του ανδριάντος του Πατριάρχου Γρηγορίου και του Διθυράμβου του ποιητού», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 409-427.
394. Χρυσάνθης Κύπρος, «Ο Βαλαωρίτης και οι σύγχρονοί του ποιητές», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 320-354.
395. Tarabout Yvon, «Ο Βαλαωρίτης και οι Γάλλοι», *Νέα Εστία*, Αφιέρωμα στον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, τ. 106, τχ. 1259, Χριστούγεννα 1979, σ. 488-493.

1980

396. Βελιαρούτης Κώστας Δ., «Βαλαωρίτης και Ασώπιος. Το Δημοτικό τραγούδι – η Ήπειρος – η πολιτική τοποθέτηση του ποιητή – ο υπερασπιστής του Ασώπιου», *Ηπειρωτική Εστία*, 29 (1980) 482-488.
397. Καρναντώνης Αντρέας, «Ο “Φωτεινός” του Βαλαωρίτη», *Κριτικά μελετήματα (Απόψεις για πρόσωπα και θέματα της νεοελληνικής λογοτεχνίας)*, Αθήνα, 1980, σ. 71-95.
398. Παπουτσόπουλος Νίκος, *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης. Ο ποιητής και πολιτικός*, έκδοση της εφημερίδας *Λευκαδίτικο Ξημέρωμα*, Αθήνα, 1980, 32σ.
399. Πασχάλης Α., «Ολίγα λέξεις υπέρ του ποιήματος του κ. Αριστοτέλους Βαλαωρίτου», *Νέα Εστία*, 108 (1980) 1269-1277.
400. Σαββίδης Γ. Π., «Μια άγνωστη παρέμβαση στην κριτική διαμάχη Βερναρδάκη – Βαλαωρίτη», *Νέα Εστία*, 108 (1980) 1267-1269.

1981

401. Δημαράς Κ. Θ., «Ο Βαλαωρίτης [Αρ. Βαλαωρίτη, Α'. Βίος, Επιστολές και Πολιτικά Κείμενα, επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη – Νίκης Λυκούργου], εφ. *Το Βήμα*, 05.06.1981.

1982

402. Αλισανδράτος Γιώργος Γ., «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, φιλολογική επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη και Νίκη Λυκούργου», *Νέα Εστία* 111 (1982) 271-273.
403. Μακρή Μαρία Θ., «Σολωμός και Βαλαωρίτης. Συμπλήρωση σε Παλαμικά κείμενα», *Πρακτικά Δ' Πανιόνιου Συνεδρίου*, τ. Β', Κέρκυρα 1982 = *Κερκυραϊκά Χρονικά* 26 (1982) 284-296.

1983

404. Βουκελάτος Γιάννης Π., *Ανθολογία Λευκαδίων Ποιητών 1787-1983*, πρόλογος Γεω. Γρηγόρη, Έκδοση του περιοδικού *Λευκαδίτικη Εστία*, Αθήνα, 1983, 270 σ.

1984

405. Θεμελή-Κατηφόρη Δέσποινα, «Οι Επτανήσιοι βουλευτές στην πρώτη δεκαετία από την Ένωση», Κέντρο Μελετών Ιονίου, *Το Ιόνιο. Περιβάλλον – Κοινωνία – Πολιτισμός, Πρακτικά Συμποσίου 1984*, Αθήνα, 15-17 Οκτωβρίου, Αθήνα 1984, σ. 95-141 και 1 πιν. (σ. 138 α-β).
406. Σαββίδης Γ. Π., «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης και Παύλος Λάμπρος», ανάτυπο από τον τόμο ΑΝΤΙΧΑΡΗ, *Αφιέρωμα στον καθηγητή Σταμάτη Καρατζά*, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, 1984, σ. 381-391.

1985

407. Σπηλιωτόπουλος Στάθης, «Η Κυρά Φροσύνη στο θέατρο», *Νέα Εστία* 117 (1985) 789-793.

1986

408. Τομαρά-Σιδέρη Ματούλα, «Λόγος και αντιπαλότητα: Ο Βαλαωρίτης στην Ελληνική Βουλή», ανακοίνωση στο Γ' Συνέδριο Επτανησιακού Πολιτισμού, *Πολιτικά κόμματα και επαγγελματική*

οργάνωση τον 19^ο αιώνα στα Επτάνησα, Πρακτικά Συνεδρίου Λευκάδα 3-7 Σεπτέμβρη 1986, Αθήνα, 1986, σ. 3-8.

1989

409. Τωμαδάκης Ν. Β., «Ο Κωστής Παλαμάς, η Ήπειρος και ο Βαλαωρίτης», *Ηπειρωτικό Ημερολόγιο* 11 (1989) 5-11 (= Νεοελληνικά Γ', 1991, 275 -281).

1990

410. Μαριλίζα Μητσού, «Ο Βαλαωρίτης, ο Κουμανούδης και “το σχοινί του Πατριάρχη”», *Τα Ιστορικά*, τ. 14, τχ. 30 (Ιούνιος 1990) 125-128 = Τμήμα Φιλολογίας, Τομέας Μ.Ν.Ε.Σ., Α.Π.Θ., *Πρακτικά Η'επιστημονικής συνάντησης. Μνήμη Γ. Π. Σαββίδη. Θέματα νεοελληνικής φιλολογίας*, Αθήνα, 2001, 116-125.
411. Παπαγεώργης Πέτρος, «Η θρησκευτική πίστη στην ποίηση του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Πίστη και νεοελληνική λογοτεχνία : η αναζήτηση του Θεού στη λογοτεχνία μας*, Λευκωσία : Ορθόδοξη Μαρτυρία, 1990 (φωτοστοιχ. & σελιδοποίηση Λευκωσία: τυπ. Κασουλίδης. Εκτύπωση Αθήνα : Σανιδάς), σ. 44-49.

1991

412. Αλισανδράτος Γιώργος Γ., «Αρχαιακά σύμμεικτα για τον Βαλαωρίτη. Α'. Οι πτυχιακές εξετάσεις του Βαλαωρίτη στην Πίζα (6 και 22 Μαΐου 1848). Β'. Οι σάτιρες της *Διαολαποθήκης*, για την ποίηση του Βαλαωρίτη (1859-1864). Γ'. Μια δημοκρατική παρωδία του ποιήματος του Βαλαωρίτη (1924). Δ'. Αποικατάσταση της στίχου του. Ε'. Ανέκδοτα γράμματα στο Μουσείο Μπενάκη», *Μολυβδοκονδυλοπελεκητής* 3 (1991) 139-166.

1993

413. Ρούσσου Τένια, «Το αρχείο του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Τεύχη του Ε.Λ.Ι.Α.* 3 (1993) 75-82.

1994

414. Αλισανδράτος Γιώργος Γ., «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης και Γεώργιος Τυπάλδος-Ιακωβάτος», *Ροδωνία*, Πανεπιστήμιο Κρήτης, *Τιμή στον Μ. Ι. Μανούσακα*, τ. Α', ανάτυπο, Ρέθυμνο, 1994, σ. 7-23 = *Αριάδνη*, 5, Α', Ρέθυμνο 1994, 7-23.

415. Γεωργίτσας Κώστας, *Κριτική παρουσίαση του έργου του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη στους πολιτικούς κρατούμενους της Γυάρου (Γιούρας) (1957)*, προλογίζει ο Παναγιώτης Αρώνης, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1994, 64 σ.

1995

416. Πιερχής Μ., «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης –Βασίλης Μιχαηλίδης (η έλξη του μοντέλου του “εθνικού ποιητή”）」, *Η Σημερινή*, 8.1.1995 =και σε πιο ανεπτυγμένη μορφή: *Παρουσία 3* (Χειμώνας 1995) 13-16 · αναδημοσίευση στο *Βασίλης Μιχαηλίδης: Η Ρωμοσύνη εν’ φυλή συνότζαρη του κόσμου*, επιμ.: Μ. Πιερχής, Λευκωσία, Θ.Ε.Π.Α.Κ., 2009, σ. 159-164.

1996

417. Λιγνάδης Τάσος, «Για τον Βαλαωρίτη», *Το μυστήριο, το κάλλος και η ιθαγένεια του τοπίου*, εκδόσεις Ακριτάς, Κύπρος, 1996, σ. 23-32 (Ομιλία στο Εθνικό Θέατρο για τα 100 χρόνια από το θάνατο του ποιητή).

418. Μαστροδημήτρης Π. Δ., «Άγγ. Σικελιανός και Αριστ. Βαλαωρίτης: μια «συνάντηση», *Νέα Εστία* 140 (1996) 1186-1194 = *Πρακτικά ΙΣΤ΄ Συμποσίου Ποίησης*, Πανεπιστήμιο Πατρών (5-7/7/1996), Πάτρα, 1998, σ. 30-41 = Π. Δ. Μαστροδημήτρης, *Η Νεοελληνική σύνθεση: θέματα και κατευθύνσεις νεοελληνικής λογοτεχνίας*, εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα, 1999, σ. 147-157 = Π. Δ. Μαστροδημήτρης, *Επτανησιακά. Μελετήματα για την επτανησιακή λογοτεχνία και κριτική (1960-2005)*, εκδόσεις Πορεία, Αθήνα, 2006, σ. 409-421.

1997

419. Μαστροδημήτρης Π. Δ., «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης (1824-1879). Ο ιστορικός – εθνικός ποιητής και οι θέσεις της κριτικής», *Επιστημονική Επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών*, τ. ΛΑ' (1996-1997) 9-34 [με γαλλική περίληψη] = *το ίδιο*, *Θέματα νεοελληνικής φιλολογίας: γραμματολογικά, εκδοτικά, κριτικά: μνήμη Γ. Π. Σαββίδη*, *Πρακτικά Η΄ Επιστημονικής Συνάντησης*, εκδόσεις Ερμής, Αθήνα 2001, σ. 96-115 = *Η Νεοελληνική σύνθεση: θέματα και κατευθύνσεις νεοελληνικής λογοτεχνίας*, εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα, 1999, σ. 117-144 = Π. Δ. Μαστροδημήτρης, *Επτανησιακά. Μελετήματα για την επτανησιακή λογοτεχνία και κριτική (1960-2005)*, εκδόσεις Πορεία, Αθήνα, 2006, σ. 423-456.

1998

420. *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης: Ένας ρομαντικός*, επιμέλεια και ανθολόγηση Βαλαωρίτης Νάνος, εκδόσεις Ερμής, Αθήνα, 1998, 230 σ.
421. Σταυροπούλου Ερασμία-Λουίζα, «Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης και η κριτική των συγχρόνων του (Από τα *Μνημόσυνα* στο ποίημα για τον Πατριάρχη Γρηγόριο τον Ε΄)», *Οι ποιητές του Γ. Π. Σαββίδη. Διήμερο στη μνήμη του Γ. Π. Σαββίδη* [7-8 Νοεμβρίου 1996], Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, Αθήνα, 1998, σ. 161-182.

1999

422. *Αρχείο Οικογένειας Βαλαωρίτη. Ευρετήριο*, επιμέλεια Χριστίνα Βάρδα – Σοφία Μπόρα, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα 1999, Α4, δακτυλόγραφο, 138 σ.

2000

423. Σύλλογος Λευκαδίων Ηλιούπολης «Η Φανερωμένη», - Εφημ. *Λευκαδίτικη Πνοή, Ημερολόγιο 2001. Προσωπικότητες της Λευκάδας του 19^{ου} και του 20ού αιώνα*, Σύντομα βιογραφικά σημειώματα – επιμέλεια Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης, Αθήνα 2000, 8 φύλλα.
424. Φωτεινός Κ. Θ., «Οι Λευκάδιοι Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, Κωνσταντίνος Στρατούλης, Σπυρίδων Ζαμπέλιος και ο Διονύσιος Σολωμός», Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, *Διονύσιος Σολωμός Διακόσια χρόνια από τη γέννησή του, Επετειακή εκδήλωση στη Λευκάδα*, Παρασκευή 7 Αυγούστου 1998, Αθήνα 2000, σ. 38-59.

2001

425. Γαργαντούδης Ευριπίδης, *Οι Επτανήσιοι και ο Σολωμός. Όψεις μιας σύνθετης σχέσης (1820-1950)*, Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2001, 462 σ.

2003

426. Ασδραχάς Σπύρος Ι., «Ο ζευγολάτης του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Πατριδογραφήματα*, Αθήνα 2003, σ. 151-173, 377.

427. Γαργαντούδης Ευριπίδης, «Ο Σολωμός και οι Επτανήσιοι ποιητές του 19ου αιώνα. Συγκλίσεις και αποκλίσεις», *Διεθνές συμπόσιο Διονυσίου Σολωμού (1798-1857). Διακόσια χρόνια από τη γέννηση και εκατόν πενήντα από τον θάνατό του*, (Πανεπιστήμιο Αθηνών, 7-10 Οκτωβρίου 1998), Πρακτικά, Αθήνα, Έκδοση του συλλόγου «Οι φίλοι του Μουσείου Σολωμού και επιφανών Ζακυνθίων» 2003, σ. 89-100.
428. Παλαμάς Κωστής, *Άρθρα και Χρονογραφήματα*, τ. Β', Ίδρυμα Κωστή Παλαμά, Αθήνα, 2003, 591 σ. [Βλέπε από το Ευρετήριο σ. 573].
429. Πατσάκας Επαμεινώνδας, *Η Εθνική και η ιστορική συνείδηση στο έργο του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη*, Διδακτορική διατριβή, Αθήνα, 2003, 256 σ.

2004

430. Αγγελάτος Δημήτρης, «Η λογοτεχνία των Επτανήσων και το εθνικό κέντρο», *Ζ' Παλιόνο Συνέδριο Λευκάδα, 26-30 Μαΐου 2002, Πρακτικά*, τόμος Α', *Ζητήματα πολιτισμικής ιστορίας*, Αθήνα, Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, 2004, σ. 305-323.
431. Κατηφόρη Ναταλία Ν., «Η Κλεαρέτη Δίπλα-Μαλάμου “τραγουδάει” τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη. Το ανέκδοτο ποίημα της “Μαδουρή”», *Λευκαδίτικη Πνοή*, φ. 93 (Ηλιούπολη, Μαρτ-Απρ. 2004).
432. Κατηφόρης Νίκος Κ., «Ν. Γ. Κατηφόρης: Ερμηνευτικές υποδείξεις για τον “κυνηγημένο» Φωτεινό του”», εφημ. *Λευκαδίτικη Πνοή*, φ. 94 [Ηλιούπολη Αττικής, Μάιος – Ιούνιος, 2004].
433. Σταύρου Θρ., *Νεοελληνική μετρική*, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη, 2004, σ. 57-58, 97 [Σημ. γίνεται αναφορά στους «ιδιότυπους» εντεκασύλλαβους και δεκασύλλαβους στίχους του Α. Βαλαωρίτη].
434. Arghiriou Asterios, “Donna Frosini di Aristotelis Valaoritis, una Neomartire”, *La presenza femminile nella letteratura neogreca*, επιμ. Α. Proiou και Α. Armati, Ρώμη 2003 (*Testi e Studi Bizantino-Neohellenici*, 15) 109-125 και: *Ηπειρωτικό Ημερολόγιο*, 23 (2004) 29-45.

2005

435. Αργυρίου Αστέριος, « Η Μεγάλη Ιδέα στην ποίηση του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Revue des Etudes Neo-Helleniques*, n.s. 1 (2005) 85-132 = *Η Μεγάλη Ιδέα στο έργο του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη*, εκδόσεις Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών, Ιωάννινα 2008, 190 σ.

2006

436. Αργυρίου Αστέριος, «Εκκλησιαστικοί άνδρες ενσαρκωτές της μεγάλης ιδέας στην ποίηση του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Ιστορία και λογοτεχνία : ο διαισμός στη νεοελληνική λογοτεχνία = Histoire et littérature : le double dans la littérature néo-hellénique : hommage a Fotini et Panayotis Yannopoulos : Actes 2005*, επιμέλεια Andreas Chatzivas, Besançon : Praxandre, 2006, σ. 36-47.
437. Μαστροδημήτρης Π. Δ., «“Η ρόδι φαγ’ ή βρίζα” (σχόλιο στον “Φωτεινό” του Βαλαωρίτη)», *Επτανησιακά. Μελετήματα για την επτανησιακή λογοτεχνία και κριτική (1960-2005)*, εκδόσεις Πορεία, Αθήνα, 2006, σ. 457-458.
438. Πυλαρινός, Θεοδόσης «Η Λογοτεχνία και η Φιλολογία στις Γιορτές Λόγου και Τέχνης», Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, *Πρακτικά Ι' Συμποσίου, 50 χρόνια των Γιορτών Λόγου και Τέχνης*, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Λευκάδας, Γιορτές Λόγου και Τέχνης, Λευκάδα 11-13 Αυγούστου 2005, Αθήνα 2006, σ. 81-167.
439. Φράγκου-Κικίλια Ρίτσα, «Ο Βαλαωρίτης του Σικελιανού. Ένα ποίημα και μια πράξη αντίστασης», Επιστημονικό Συνέδριο. *Η Ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα 1864-2004. Πρακτικά*, τ. Β', Βουλή των Ελλήνων – Ακαδημία Αθηνών, Αθήνα 2006, σ. 185-196.

2007

440. *Η ζωή και το έργο του Ιωάννη Α. Βαλαωρίτη*, Διεπιστημονικό Συνέδριο, Λευκάδα, 12-15 Οκτωβρίου 2000, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λευκάδας, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Αθήνα, 2007, 459 σ. [Για τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη η ενότητα 4, “Ο Ιωάννης Βαλαωρίτης. και η οικογένεια Βαλαωρίτη”, σ. 254-312].

2008

441. Σταθάτου Ξένια, «Το λαογραφικό στοιχείο στο Φωτεινό του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Μελετών, *Πηγές Επτανησιακής Φιλολογίας (1500-1940). Πρακτικά Συνεδρίου (Κεφαλονιά 28-30 Οκτωβρίου 2006). Στη μνήμη Γιώργου Γερ. Αλισανδράτου*, Επιστημονική Επιμέλεια Γεώργιος Ν.Μοσχόπουλος, Αργοστόλι 2008, σ. 869-882.

2009

442. Παπαθεοδώρου Γιάννης, *Ρομαντικά Πεπρωμένα. Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης ως «εθνικός ποιητής»*, Βιβλιόραμα 2009, 439 σ.
443. Σύλλογος Λευκαδίων Πάτρας «Η Φανερωμένη», *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, Ποιητικά Έπη*, Πάτρα 2009, 144 σ. [Μαργέλης Απόστολος, «Εισαγωγικό», Σταματέλλου – Γώγου Αναστασία, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης. Αφιέρωμα μνήμης: 130 χρόνια μετά». [Κείμενα: Σπύρου Μελά, Άγγελου Σικελιανού και Ανθολογία από τα ποιήματα *Φωτεινός ο Ζευγολάτης, Αστραπόγιαννος, Αθανάσιος Διάκος*].
444. Σύλλογος Λευκαδίων Πάτρας «Η Φανερωμένη» - Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λευκάδας, *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης – 130 χρόνια από το θάνατό του*, εκδηλώσεις στο Μέγαρο Λόγου και Τέχνης, Πάτρα 22 Νοεμβρίου 2009 [κείμενα: Σταυροπούλου Ερασμία-Λουίζα, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης: η ποίηση της πολιτικής και η πολιτική της ποίησης», *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης – 130 χρόνια από το θάνατό του, Νήρικος*, τχ. 80, Οκτώβριος – Δεκέμβριος 2009, σ. 24-29 Σταματέλλου – Γώγου Αναστασία, «Η μαγεία της φύσης στην ποίηση του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης – 130 χρόνια από το θάνατό του*, περ. *Νήρικος*, τχ. 80, Οκτώβριος – Δεκέμβριος 2009, σ. 30-34.][Σημείωση: Οι εισηγήσεις των Παρασκευής Κοψιδά-Βρεττού, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης: Πτυχές αναγνώρισης της ρομαντικού, λαϊκού ήρωα. Τεκμηρίωση μιας ποιητικής ανθρωπολίας» και Σπύρου Βρεττού, «Αρ. Βαλαωρίτης και Κώστας Κρυστάλλης: η δημιουργικότητα ως έκφραση της διαφορετικότητας του φυσικού περιβάλλοντος της Λευκάδας και της Ηπείρου» δεν είχαν φτάσει στο περιοδικό].

2010

445. Μελάς Μάκης, «Η διαθήκη του καπετά Μόσχου Βαλαωρίτη. Νέα στοιχεία για την ιστορική οικογένεια Βαλαωρίτη», *Νήρικος*, χρόνος 21^{ος}, τχ. 84 (Πάτρα, Οκτ.-Δεκ. 2010) 23-30.

2011

446. Σάντας Κωνσταντίνος, *Αριστοτέλης Βαλαωρίτης*, εισαγωγή – επιμέλεια Παρασκευή Κοψιδά-Βρεττού, μετάφραση Μαρίνα Τουλγαρίδου, fagotto books, Αθήνα 2011, 244 σ.

2012

447. Ιωάννου Κυριάκος, «Μια πιθανή “συνομιλία” του Β. Μιχαηλίδη με τον Α. Βαλαωρίτη», *Μικροφιλολογικά*, 31 (2012), 19-23.

2017

448. Ζιωτόπουλος Παναγιώτης Αγ. «Η νόσος του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη», *Ιονικά Ανάλεκτα*, 7 (2017) 31-37.

2018

449. Παπαθεοδώρου Γιάννης, «Αριστοτέλης Βαλαωρίτης: Ποίηση και πολιτική στον καιρό της Μεγάλης Ιδέας», Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, *Πρακτικά ΚΒ' Συμποσίου, Λογοτεχνία και λογοτέχνες της Λευκάδας, 19^{ος}-20^{ός} αι.*, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Λευκάδας, Γιορτές Λόγου και Τέχνης, Λευκάδα 9-10 Αυγούστου 2017, Αθήνα 2018, σ. 51-72.
450. Φίλιππος Βασίλης, «Υπό την σιάν του Βαλαωρίτη. Οι «ελάσσονες» Λευκαδίτες λογοτέχνες του 19^{ου} αιώνα», Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, *Πρακτικά ΚΒ' Συμποσίου, Λογοτεχνία και λογοτέχνες της Λευκάδας, 19^{ος}-20^{ός} αι.*, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Λευκάδας, Γιορτές Λόγου και Τέχνης, Λευκάδα 9-10 Αυγούστου 2017, Αθήνα 2018, σ. 73-140.

2019

451. Παπαϊωάννου Απόστολος Γ., «Η Βιβλιοθήκη του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1824-1879)», *Πρακτικά ΙΑ' Διεθνούς Πανιονίου Συνεδρίου, Κεφαλονιά 21-25 Μαΐου 2018*, τ. ΙΙΙ, Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Ερευνών, Αργοστόλι, 2019, σ. 317-318.

2020

452. Τσερές Δημήτρης Σπ., «Ο απόηχος της ‘Στάσης των χωρικών’ το 1819 στη Λευκαδική Γραμματεία», *Πρακτικά ΚΔ' Συμποσίου*, Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, Αθήνα, 2020, σ. 277-302.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΩΠΩΝ, ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΘΕΣΜΩΝ

(Αναγράφεται ο αριθμός λήμματος. Δεν περιλαμβάνονται λήμματα από την Εισαγωγή)

- Α. Γ. 197
- Άβλιχος Μιχέλης 337, 340, 375
- Αγγελάτος Δημήτρης 430
- Αγγελομάτης Χ. 286
- Αγία Μαύρα, βλ. Λευκάδα
- Αθήνα 1, 18, 19, 23, 32, 33, 34, 35, 40, 41, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 56, 57, 59, 61, 68, 65, 72, 75, 86, 94, 97, 101, 102, 103, 104, 105, 107, 111, 112, 114, 117, 123, 124, 125, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 136, 138, 140, 142, 144, 150, 152, 157, 159, 160, 161, 168, 172, 184, 189, 201, 204, 205, 213, 219, 224, 226, 228, 229, 230, 234, 235, 240, 241, 246, 247, 249, 255, 258, 259, 262, 265, 269, 294, 301, 303, 310, 311, 312, 322, 323, 325, 333, 334, 336, 345, 346, 350, 351, 353, 354, 356, 363, 366, 368, 369, 370, 371, 374, 375, 377, 379, 382, 387, 388, 397, 398, 404, 405, 408, 410, 411, 415, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 437, 438, 439, 440, 446, 449, 450, 452
- Αλισανδράτος Γιώργος Γ. 113, 154, 155, 337, 341, 342, 402, 412, 414, 441
- Αποστολάκης Γιάννης Μ. 259, 260
- Αργοστόλι 154, 155, 441, 451
- Αργυρίου Αστέριος 434, 434, 435
- Ασδραχάς Σπύρος Ι. 426
- Βαλαωρίτης Ιωάννης Α. 94, 102, 276
- Βαλαωρίτης Νάνος 420
- Βάλβης Σταμάτιος Δ. 191
- Βαλέτας Γ. 267, 375
- Βανδώρος Βασ. 137
- Βάρδα Χριστίνα 422
- Βαρλέντης Χρίστος 228
- Βάρνα 223
- Βάρναλης Κώστας 233
- Βασιλειάδης Σπυρίδων 65
- Βαφόπουλος Γ. Θ. 344
- Βελλιανίτης Θεόδωρος 308
- Βελιαρούτης Κώστας Δ. 396
- Βενέζης Ηλίας 294, 302, 326
- Βενετία 127, 153, βλ. και Venezia
- Βεργωτής Γεράσιμος 117, 188
- Βερναρδάκης Δ. 104, 131, 189, 215, 328, 375, 400
- Βησσαρίων ιερομόναχος 196
- Βλαντής Ανδρέας 186, 197, 243
- Βλαντής Σπυρίδων 244

- Βλαχογιάννης Γιάννης 256
- Βλάχος Άγγελος 65, 157
- Βουκελάτος Γιάννης Π. 404
- Βουτσινά –Σωφρονά Κ. 333
- Βράιλα 200
- Βρεττάκος Νικηφόρος 346, 347
- Βρεττός Σπύρος 348, 349, 444
- Βρυώνης Πέτρος 192
- Βυζάντιος Αναστάσιος Σ. 99, 221
- Βυθούλας Βασίλειος Γ. 72
- Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών 343
 Institut Français d' Athènes 127, 301,
 325
- Γαργαντούδης Ευριπίδης 425, 427
- Γαρζώνης Ανδρέας 193
- Γεωργαντά Αθηνά 151
- Γεωργίτζας Κώστας 415
- Γεώργιος Α' 32, 112, 212
- Γιολδάσης Ι. Κ. 250
- Γιοφύλλης Φώτος 306
- Γκόλφης Ρήγας 238, 258
- Γλέζος Πέτρος 320
- Γρηγόρης Γεράσιμος 334, 350
- Δαφνής Κώστας 351
- Δε Βιάζης Σπυριδων 217, 218
- Δεβάρης Διονύσιος 243
- Δελφοί 248
- Δημαράς Κ. Θ. 119, 260, 263, 268, 272, 296,
 297, 315, 327, 328, 329, 352, 401
- Δικταίος Άρης 298
- Δίπλας Γεώργιος 170
- Δόρα Δ' Ιστρία, βλ. Dora d' Istria
- Δρακόπουλος Ευστάθιος 194
- Δροσίνης Γεώργιος 102, 225
- Ελληνικό Ινστιτούτο Βενετίας 153, 324
- Επτανησία Μαριέττα 110
- Ζάκυνθος 26, 45, 183, 187, 191, 206
- Ζαλοκώστας Γεώργιος Χ. 165
- Ζαμπέλιος Σπυριδων 169, 424
- Ζερβός Ι. 103
- Ζιωτόπουλος Παναγιώτης Αγ. 448
- Ζώης Λεωνίδας Χ. 106
- Ζώρας Γεράσιμος 152
- Ζώρας Γεώργιος Θ. 115, 120, 134
- Ηλιούπολη 431, 432
- Θεμελή-Κατηφόρη Δέσποινα 405
- Θεσσαλονίκη 433
- Θωμαζαίος Ν. βλ. Tommaseo Niccolò
- Ιγγλέσης Ν. Γ. 198
- Ίδρυμα Κωστή Παλαμά 213, 224, 234, 428
- Ιωάννινα 435
- Ιωάννου Γιώργος 354
- Ιωάννου Κυριάκος 447
- Καβάφης Κ. Π. 355
- Καβαβαδίας Ιωάννης Σ. 197

Καβαλαδίας Φιλ. Α. 277
Καλεούρας Α. 261
Κάλλος Σπυρίδων 199
Καλωταίος Χρ. 200
Καλογερόπουλος Διονύσιος Π. 278
Καιροφύλας Κώστας 112, 114, 272
Καμπάνης Αρ. 104, 232
Καραθανάσης Αθανάσιος Ε. 135
Καραντώνης Αντρέας 316, 319, 356, 397
Καρασούσας Ιωάννης 65, 157
Καρύκης Δημοσθένης 197
Κασιμάτης Γρηγ. Π. 357
Κατηφόρη Ναταλία Ν. 431
Κατηφόρης Νίκος Γ. 290, 303, 432
Κατηφόρης Νίκος Κ. 339, 432
Κέρκυρα 3, 4, 9, 10, 13, 16, 31, 127, 166, 170, 171, 189, 193, 195, 199, 226, 403
Κετσέα Ευφροσύνη 210, 216
Κεφαλονιά 154, 155, 179, 203, 441, 451,
Κλάρας Μπάμπης Δ. 358
Κοζάκης Τυπάλδος Γεώργιος 166, 167
Κοιολάκης Μίνως 359
Κομνηνέλλη Αριστέα 157
Κονόμος Ντίνος 121, 122, 129
Κοντομίχης Πανταζής 287, 288, 289, 295, 299, 304
Κορομάντζος Θεμιστοκλής 28
Κουμανούδης Στέφανος Α. 161, 410
Κουνιάκης Παναγιώτης Θ. 252
Κουρνούτος Γ. Π. 360
Κουτμάνης Σωτήρης 153
Κουχτσόγλου Γιάννης 112, 132
Κοψιδά-Βρεττού Παρασκευή 444, 446
Κυπριανού Χρύσανθου Στ. 313
Κύπρος 313, 417
Λαζανάς Βασ. Ι. 361
Λάζαρη Χριστ. Γ. 330
Λαμία 28
Λαμπίρης Γ. 41, 48
Λάμπρος Παύλος 29, 30, 94, 406
Λάμπρος Σπυρίδων 201, 283
Λευκάδα 127, 156, 173, 182, 186, 192, 194, 196, 197, 202, 251, 268, 294, 299, 301, 304, 330, 336, 380, 384, 408, 424, 430, 438, 440, 444, 449
Λευκωσία 416
Λιγνάδης Τάσος 417
Λιψία [Λειψία] 211
Λούζης Φίλιππος 174, 178
Λουκάτος Δημήτριος 362
Λυκούργου-Μιχαήλ Νίκη 144, 145, 150, 189, 401, 402
Μακρή Μαρία Θ. 403
Μαλάκης Σπ. Γ. 172
Μαργέλης Απόστολος 443
Μαριλίζα Μητσού 410

Μαρινάτος Σπύρος 279
Μαστροδημήτρης Π. Δ. 418, 419, 437
Ματαράγκας Γεώργιος 163
Μελάς Μάκης 445
Μελάς Σπύρος 124, 125, 280, 443, 445
Μενάρδος Σίμος 231, 251
Μερακλής Μ. Γ. 363
Μιστριώτης Γ. 364
Μιχαλοπούλου Φανή 117, 264
Μουστάκης Βασίλης 281
Μπάρλας Τάκης 291
Μπόρα Σοφία 422
Μπουμπουλίδης Φαίδων Κ. 309
Νιάνιας Δημήτριος Γ. 365
Νιάρχος Θανάσης Θ. 366
Νιρβάνας Παύλος 211, 235, 282, 321
Ξερόπουλος Γρηγόριος 108, 239, 307, 317
Ξύδης Θεόδωρος 273, 335, 367
Ξύντας Σπυρίδων 91
Οδησός 188
Παλαμάς Κωστής 92, 105, 131, 140, 144, 213, 219, 224, 226, 229, 230, 234, 240, 241, 246, 247, 249, 262, 283, 310, 311, 312, 322, 323, 333, 337, 368, 369, 409, 428
Παναγιωτόπουλος Ι. Μ. 318, 370
Πανεπιστήμιο Αθηνών 427
Πανεπιστήμιο Κρήτης 414
Πανεπιστήμιο Πατρών 418
Πανεπιστήμιο Πειραιώς 440
Πανίτσας Κωνσταντίνος Γ. 154, 155
Παπαγεώργης Πέτρος 411
Παπαδόπουλος Αθανάσιος 314
Παπαθεοδώρου Γιάννης 442, 449
Παπαϊωάννου Απόστολος Γ. 451
Παπανικολάου Κ. Ν. 371
Παπαχρίστος Κώστας Α. 116
Παπουτσόπουλος Νίκος 398
Παράσχος Κλέων 123, 124, 125, 131, 245, 253, 254, 269, 372
Πασχάλης Α. 399
Πάτρα 418, 443, 444, 445
Πατριαρχέας Β. Δ 111, 126, 263
Πατσάκας Επαμεινώνδας 429
Πατσέλης Νικόλαος Β. 263, 265
Παυλέας Σαράντος 373
Πειραιάς 252
Περσιάνης Παναγιώτης 374
Πέτρου Μεσογειίτης Χρ. Μ. 270
Πιερχής Μ. 416
Πίζα 127, 412
Πολυάς Ιάκωβος 313, 375
Πράτσικας Γιώργος 300
Πρετεντέρης Κ. Τ. 203
Πολίτης Λίνος Ν. 109
Πριώνης Ευάγγελος 293
Προσαλέντης Σ. 79

Πρωτοψάλτης Ε. Γ. 113
 Πυλαρινός Θεοδόσης 438
 Ραγκαβής Α. Ρ. 376
 Ροΐδης Εμμανουήλ 123, 204, 205, 283, 377
 Ρουμάνης Γιώργος Ι. 305
 Ρούσσου Τένια 413
 Ρώμη 44, 434
 Ρωσία 117, 223
 Σαββίδης Γ. Π. 46, 49, 50, 51, 52, 56, 57, 59, 61, 68, 75, 136, 142, 144, 146, 149, 150, 151, 189, 336, 355, 378, 400, 402, 406
 Σάθας Κωνσταντίνος 175, 176, 378
 Σακελλαρίου Χάρης 379
 Σάντας Κωνσταντίνος 446
 Σβορώνος Νίκος Γ. 336, 380
 Σημηριώτης Νίκος 285
 Σικελιανός Άγγελος 135, 159, 243, 248, 274, 306, 381, 382, 383, 418, 439, 443
 Σικελιανού Χαρίκλεια 77
 Σιαδάς Αριστόξενος Δ. 384
 Σιλαβενίτης Τριαντάφυλλος Ε. 423
 Σιουβαράς Βαγγέλης 385
 Σπηλιωτόπουλος Στάθης 407
 Σούλης Γεώργιος Χρ. 275
 Σπαρτινού-Γκότση Χαρίκλεια 138
 Σπεράντσα Στέλλα 130
 Σταθάτου Ξένια 441
 Σταματέλος Ιωάννης Ν. 26, 182, 183, 197, 206
 Σταματέλλου – Γώγου Αναστασία 443
 Σταυροπούλου Ερασμία-Λουίζα 332, 421, 444
 Σταύρου Θρ. 433
 Στεργέλλης, Αριστείδης 324
 Στεφανίτσης Γεώργιος 197
 Τασσόγλου Αντώνιος 73, 74, 84
 Τεργέστη 99, 215, 221
 Τηλλυρίδης Ανδρέας 386
 Τομαρά-Σιδέρη Ματούλα 408
 Τούμπας Ξενοφών 197
 Τσαντσάνογλου Ελένη 49, 50, 51, 52, 56, 57, 59, 61, 68, 75, 142, 144, 147, 150
 Τσάτσος Κωνσταντίνος 387
 Τσερές Δημήτρης Σπ. 452
 Τσιρόπουλος Κώστας 388
 Τσιώκος Γιάννης 266
 Τσοπανάκης Αγαπητός Γ. 389
 Τυπάλδος Αιμίλιος, δεσ Τίπαλδο Emilio de
 Τωμαδάκης Βασίλειος Φρ. 390
 Τωμαδάκης Ν. Β. 331, 409
 Φιλήμων Τιμολέων Ι. 208, 283
 Φίλιππας Αλ.Φ. 292
 Φίλιππας Βασίλης 450
 Φίλιππας Σπυρίδων 170
 Φουριώτης Άγγελος 391
 Φράγκου-Κικίλια Ρίτσα 439
 Φωτεινός Κ. Θ. 338, 424
 Χατζηφώτης Ι. Μ. 392

Χατζούδης Άρης 271
Χιλιαδάκης Στ. 255
Χόρτης Κωνσταντίνος Π. 183, 186
Χριστοδούλου Γεώργιος Α. 212
Χρυσάνθης Κύπρος 394
Χιώτης Παναγιώτης 185, 187, 375, 393
Amsterdam 257
Arghiriou Asterios, βλ. Αργυρίου Αστέριος
Besançon 436
Blancard J. 85, 90
Brussels 5
Chatzisavas Andreas 436
Circourt de A. 180
Corfou 14
Dora d' Istria 5, 6, 7, 168
Genève 21
Gomez-Carrillo E. 227
Hesseling D. C. 242
Kohnhorst Egbertha 257
Lambert Juilette 210
Lecce 100
London 220, 231
Manaraki Antonio 47, 58, 76
Menardos Simos βλ. Μενάρδος Σίμος
Merlier Octave 127, 128, 297
Messona 42
Mézières A. 89, 284
Milano 209
Modena 331
Palli-Bartolomei Angelica 44, 331
Palumbo Vito D. 100
Paris 6, 7, 21, 85, 90, 180, 210, 227, 236, 237, 242,
Parma 12
Penazzi Luigi 209
Psichari Jan 236
Queux de Saint-Hilaire, marquis de 85, 97, 127, 148, 214, 284
Rodd Rennel 220
Roussel Louis 237
Tarabout Ybon 325, 395
Taube Calimera V. 100
Tipaldo Emilio de 17, 25, 162
Tomadakis Nic., βλέπε Τωμαδάκης Ν. Β.
Tommaseo Niccolò 115, 120, 164
Torino 164
Treviso 162
Venezia 17, 25

